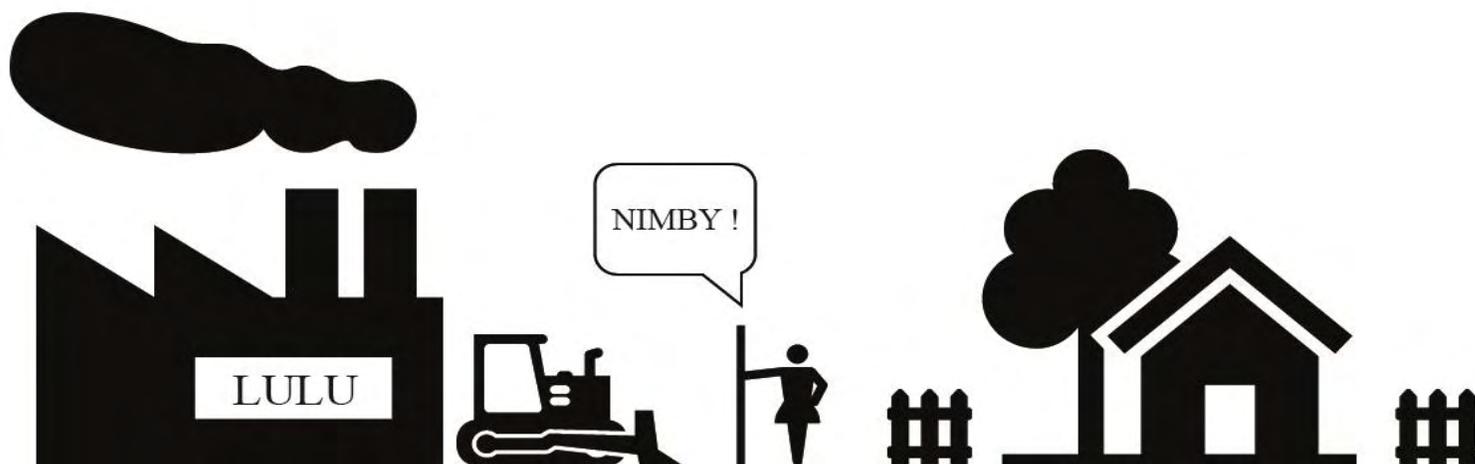

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ NIMBY ΚΑΙ LULU.

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΩΝ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΖΩΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΣΠΡΟΓΕΡΑΚΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020

Phenomena of NIMBY and LULU.
Investigation of theoretical approaches and the case of the city of
Larissa.

«Αν δεν σου αρέσει κάτι, άλλαξέ το. Αν δεν μπορείς να το αλλάξεις, άλλαξε
τον τρόπο που το αντιμετωπίζεις. Μην παραπονιέσαι.»

Maya Angelou, 1928 – 2014, Αφροαμερικανίδα ποιήτρια

Δήλωση

Βεβαιώνω ότι η παρούσα εργασία είναι δική μου, δεν έχει συγγραφεί από άλλο πρόσωπο με ή χωρίς αμοιβή, δεν έχει αντιγραφεί από δημοσιευμένη ή αδημοσίευτη εργασία άλλου και δεν έχει προηγουμένως υποβληθεί για βαθμολόγηση στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ή αλλού. Βεβαιώνω ότι είμαι εν γνώσει των κανόνων περί λογοκλοπής του ΤΜΧΠΠΑ και ότι στο πλαίσιο αυτού έχουν τηρηθεί όλοι οι κανόνες κατά την ακαδημαϊκή δεοντολογία, σχετικά με αναφορές, βιβλιογραφία, κ.λ.π., τόσο από έντυπες όσο και από ηλεκτρονικές πηγές. Σε περίπτωση λογοκλοπής αποδέχομαι όλες ανεξαιρέτως τις ποινές που προβλέπουν οι εκάστοτε Κανονισμοί του ΠΘ ή και του ΤΜΧΠΠΑ.

Ημερομηνία: 23/09/2020

Ονοματεπώνυμο: Ζωή Αντωνίου

Υπογραφή:

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία επιχειρεί να συγκεντρώσει και να κατανοήσει τα στοιχεία δύο συγκεκριμένων πολεοδομικών φαινομένων που ονομάζονται NIMBY και LULU, αλλά ταυτόχρονα αποτελεί και ουσιαστική συνεισφορά στην μεγάλη συζήτηση γύρω από αυτά. Επίσης, εξετάζεται το πώς αλληλοεπιδρούν οι πολεοδόμοι/χωροτάκτες με την τοπική κοινότητα της περιοχής στην οποία προτείνεται η εγκατάσταση μίας ανεπιθύμητης για την κοινότητα λειτουργίας. Αναλύεται κι επεξηγείται η φύση των φαινομένων, τα χαρακτηριστικά αυτών και το πώς αυτά προβληματίζουν τους πολεοδόμους, τους χωροτάκτες και τους κατοίκους. Τέλος, με σκοπό την προσέγγιση των φαινομένων NIMBY και LULU με πιο διαδραστικό χαρακτήρα, έγινε μία προσπάθεια για παράθεση συγκεκριμένου παραδείγματος εντός αστικού χώρου, στην πόλη της Λάρισας. Στα παραδείγματα αυτά, εξετάζεται η στάση των δρώντων της περιοχής σε μια ανεπιθύμητη λειτουργία, εάν υπάρχει αποδοχή ή εναντίωση και πώς αυτά συνδέονται με τα φαινόμενα NIMBY και LULU. Για τις παραπάνω διαπιστώσεις, χρησιμοποιήθηκαν τα πορίσματα επιτόπιας έρευνας που διεξήχθη και στον τόπο αναφοράς, κατά την οποία εξετάζονται η αντίληψη των δρώντων γύρω από την ανεπιθύμητη λειτουργία αλλά και το πώς επηρεάζονται ή όχι οι καθημερινές αλληλεπιδράσεις τους στο χώρο όπου και συνυπάρχουν με την ανεπιθύμητη λειτουργία.

Λέξεις κλειδιά: NIMBY, LULU, κοινωνικές αντιδράσεις, ανεπιθύμητες χρήσεις γης, συνθήκες διαβίωσης - ποιότητα ζωής, Λάρισα

SUMMARY

The present thesis approaches the characteristics and nature of two specific urban phenomena named NIMBY and LULU. It also examines how urban planners/spatial planners interact with the local community of the area in which the installation of an unwanted land use is proposed. The nature of the phenomena, their characteristics and how the various participants approach the issue is analyzed and explained. Finally, in order to approach the NIMBY and LULU phenomena in an interactive manner, the phenomena are approached through a specific case that is taking place in the city of Larissa. In both examples, the attitude of the local community towards the land use in question is examined. Moreover, it is essential to find out if this land use is accepted or rejected by the local community, and how it is related with the NIMBY and LULU phenomena. For this purpose an on-site survey conducted in Larissa, which pays attention to the perception of the economically active people of the area, their particular perceptions on the specific unwanted land use, how they interact and coexist in the same place with it, if this is affected by the presence of the unwanted land use and even more.

Key words: NIMBY, LULU, social reactions, unwanted land uses, living conditions – quality of life, Larissa

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θέλω να ευχαριστήσω ολόκληρο το τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, της Πολυτεχνικής Σχολής, του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και ιδίως τους καθηγητές και τις καθηγήτριες που αποτέλεσαν έμπνευση για εμένα καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής μου. Ευχαριστώ επίσης τους συμφοιτητές και τις συμφοιτήτριές μου που μοιραστήκαμε όλα αυτά τα ενδιαφέροντα και γεμάτα γνώση και περιπέτεια χρόνια.

Πιο συγκεκριμένα, θέλω να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τους καθηγητές μου Ασπρογέρακα Ευάγγελο και Σαπουνάκη Άρη, για τις ενδιαφέρουσες συζητήσεις, την προσοχή και την καθοδήγηση τους στην παρούσα διπλωματική εργασία.

Τέλος, ένα εξίσου ειλικρινές ευχαριστώ στη μεγάλη οικογένειά μου που με όλων των μορφών την υποστήριξη, με βοήθησε να πραγματοποιήσω ένα ακόμη όνειρό μου.

Ευχαριστώ!..

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή	10
ΜΕΡΟΣ Α' – Φαινόμενα NIMBY και LULU	13
1. Αστική ανάπτυξη.....	13
1.1. Ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη των πόλεων	13
1.2. Παραδείγματα αστικοποίησης και δημογραφικών μεταβολών	13
1.3. Η ανάπτυξη σήμερα - Βιώσιμη αστική ανάπτυξη.....	14
1.4. Τα φαινόμενα NIMBY και LULU ως δυσλειτουργίες της σύγχρονης αστικής ανάπτυξης	16
2. Περιαστική ζώνη και το χωρικό αποτύπωμα της αστικής ανάπτυξης.....	17
2.1. Περιαστικές χρήσεις - Σύνδεση με τα φαινόμενα NIMBY και LULU	17
3. Περιγραφή των φαινομένων: τύποι εγκαταστάσεων LULU και απόψεις περί NIMBY.....	18
3.1. Αντιλήψεις δρώντων-αρμόδιων και συμμετεχόντων-κοινού γύρω από τα φαινόμενα	22
3.2. Αντιμετώπιση των NIMBY και LULU	23
3.3. Μέθοδοι αντιμετώπισης των NIMBY και αποδοχής των LULU	25
3.3.1. Αποζημίωση.....	25
3.3.2. Αναφορά πιθανών κινδύνων	25
3.3.3. Συναίνεση για την κατασκευή.....	26
3.3.4. Στήριξη του κοινού που επηρεάζεται	27
3.3.5. Αλλαγή θεσμών.....	28
4. NIMBY και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	29
5. Επανεξέταση του NIMBY	30
5.1. Μοντέλα διάσπασης-ανάλυσης της «διαταραχής» μετά από χωρική μεταβολή.....	33
5.1.1. Μοντέλο κατά Brown και Perkins.....	33
5.1.2. Μοντέλο κατά Inhalan και Finch	33
5.1.3. Συζήτηση για επαναπροσδιορισμό του NIMBY και παραδείγματα.....	33
6. NIMBY - υποστηρικτές του φαινομένου.....	35
6.1. NIMBY – Τα 5 στάδια ψυχολογικής απόκρισης	37
7. Αρνητικοί χαρακτηρισμοί - NIMBY	43
8. Το παράδειγμα των υποθετικών σεναρίων.....	44
9. Κριτήρια χωροθέτησης των LULU	48
9.1. Ορθολογική χωροθέτηση των LULU.....	50
10. NIMBY και LULU – Παραδείγματα	52

10.1.	Παραδείγματα από το εξωτερικό	52
10.1.1.	Το παράδειγμα της Κίνας	52
10.1.2.	Έρευνα περί LULU – Το παράδειγμα των ΗΠΑ	52
10.2.	Παραδείγματα από την Ελλάδα	54
10.2.1.	Δομή φιλοξενίας μεταναστών – Κιλκίς	54
10.2.2.	Καύση απορριμμάτων – Δυτική Θεσσαλονίκη	55
10.2.3.	Το παράδειγμα στην πόλη του Βόλου	55
10.2.4.	Συμπεράσματα	58
11.	Συμπεράσματα Α' μέρους	58
ΜΕΡΟΣ Β' : Εμπειρική έρευνα		60
12.	Περιπτώσεις Μελέτης: η πόλη της Λάρισας	60
12.1.	Οίκοι ανοχής ως LULU και παραδείγματα.....	61
12.1.1.	Το παράδειγμα της Ολλανδίας.....	61
12.1.2.	Το παράδειγμα του Βόλου	62
12.1.3.	Συμπεράσματα	62
12.2.	Το παράδειγμα στην πόλη της Λάρισας.....	63
13.	Συμπεράσματα.....	76
Πηγές Τεκμηρίωσης		78
Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία.....		78
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία.....		78
Νομοθεσία.....		88
Διπλωματικές Εργασίες		88
Διαδικτυακοί Ιστότοποι		88
Παραρτήματα.....		91
Παράρτημα Ι		91
Χάρτης 1 – Οι οίκοι ανοχής στην πόλη του Βόλου και το περίγραμμα της συνολικής τους ακτίνας των 200 μέτρων.....		91
Παράρτημα ΙΙ – Δειγματοληπτική έρευνα με ερωτηματολόγια στην περίπτωση του Βόλου.....		92
Παράρτημα ΙΙΙ – Δειγματοληπτική έρευνα με ολιγόλεπτες συνεντεύξεις στην περίπτωση της Λάρισας		95
Παράρτημα ΙV – Απεικόνιση των ανεπιθύμητων χρήσεων γης εντός του αστικού χώρου του Βόλου και της Λάρισας		98
Χάρτης 1 - Στην πόλη του Βόλου		98
Χάρτης 3 - Στην πόλη της Λάρισας.....		100

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1 : Βιώσιμη Ανάπτυξη.....	14
Εικόνα 2 : Τύποι LULU	19
Εικόνα 3 : Το Διάγραμμα Ανάπτυξης Venn.....	20
Εικόνα 4 : Χαρακτηριστικά του NIMBY.....	21
Εικόνα 5 : The Fruits of NIMBYism.....	22
Εικόνα 6 : Προκλήσεις χωρικής απόφασης - Εργαλεία υποστήριξης στον πολεοδομικό σχεδιασμό: Μαθήματα από τις πόλεις της Νέας Ζηλανδίας	24
Εικόνα 7 : Στάδια ψυχολογικής απόκρισης με την πάροδο του χρόνου στην αλλαγή τόπου.....	38
Εικόνα 8 : Red Light Districts, στην Ολλανδία.....	61

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1 : Στάδια απόκρισης στην αλλαγή του τόπου σε διαφορετικά επίπεδα ανάλυσης.....	42
---	----

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 1 : Ανεπιθύμητες χρήσεις εντός αστικού χώρου – Βόλος.....	57
Χάρτης 2 : Κέντρο της πόλης και ανεπιθύμητη χρήση – Λάρισα.....	63
Χάρτης 3 : Ανεπιθύμητες χρήσεις εντός αστικού χώρου – Λάρισα.....	75

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Χάρτης 1 : Οι οίκοι ανοχής στην πόλη του Βόλου και το περίγραμμα της συνολικής τους ακτίνας των 200 μέτρων.....	91
Χάρτης 2 : Ανεπιθύμητες χρήσεις εντός αστικού χώρου – Βόλος.....	98
Χάρτης 3 : Απεικόνιση χρήσεων γης στην περιοχή του ΕΚΚΝ Βόλου.....	99
Χάρτης 4 : Ανεπιθύμητες χρήσεις εντός αστικού χώρου – Λάρισα.....	100

Εισαγωγή

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διατύπωση των ποικίλων στοιχείων, απόψεων, ιδεών και γεγονότων γύρω από τα πολεοδομικά φαινόμενα NIMBY και LULU ή NIMBYs και LULUs όπως είναι ο ξενόγλωσσος πληθυντικός αριθμός. Γίνεται ανάλυση των φαινομένων με αναφορά στις παθογένειες που τα προκαλούν. Η παράθεση των στοιχείων τους, η γνωριμία με τα χαρακτηριστικά τους και την πολύπλευρη -λόγω εμπλοκής τους με ποικίλα γεγονότα και ανεπιθύμητες χρήσεις γης- φύση τους, διευκολύνουν την κατανόηση των ίδιων των φαινομένων. Επιχειρείται μέσω της παράθεσης της βιβλιογραφίας, θεωριών, ειδικών μοντέλων εφαρμογής και γεγονότων, η κατανόηση του πώς αυτά λειτουργούν στο χώρο και το κοινωνικό περιβάλλον και πότε καθώς και πώς προτείνεται να αντιμετωπιστούν. Ο χαρακτήρας της εργασίας είναι θεωρητικός, με παρουσίαση των μοντέλων εφαρμογής που προτείνει η βιβλιογραφία και άλλων εργαλείων, όπως για παράδειγμα η επιτόπια έρευνα στη Λάρισα, τα οποία δεν χρησιμοποιούνται ως πρόταση για καθολική εφαρμογή σε αντίστοιχες περιπτώσεις, απλώς διευκολύνουν την εξαγωγή πορισμάτων για τη διαπίστωση των εκδηλώσεων των NIMBY και LULU στις τοπικές κοινωνίες. Στη μελέτη περίπτωσης της Λάρισας εξετάζεται η στάση της τοπικής κοινωνίας απέναντι σε συγκεκριμένες ανεπιθύμητες λειτουργίες και κατά πόσο αυτή σχετίζεται με τα εν λόγω φαινόμενα.

Σύμφωνα με τη δομή της εργασίας, σε ένα πρώτο στάδιο προσεγγίζονται τα γενικότερα χαρακτηριστικά της αστικής ανάπτυξης για να διαπιστωθεί το πώς ξεκίνησαν να αναπτύσσονται οι πόλεις μέχρι και σήμερα. Η ραγδαία αύξηση της συγκέντρωσης πληθυσμού στα αστικά κέντρα, έκανε ολόένα και περισσότερο επιτακτική την ανάγκη επίσης αύξησης των αστικών χρήσεων. Η εξέλιξη στην πορεία της ανάπτυξης των πόλεων, με αναφορά στο έντονο -ακόμη και σήμερα- φαινόμενο της αστικοποίησης που ήταν μία μεγάλη ώθηση για την ανάπτυξη αυτή. Στη συνέχεια παρατηρείται το πώς η ανάπτυξη των πόλεων γίνεται ελεγχόμενα και με σεβασμό στο περιβάλλον και τις ανάγκες του ανθρώπου με κατάληξη στα προβλήματα και στις δυσλειτουργίες που είναι πιθανό να παρουσιαστούν. Αναφορά επίσης γίνεται και στη βιώσιμη ανάπτυξη που συμβαδίζει με το σήμερα, όμως παρατίθενται και οι δυσκολίες που μπορεί να προκύψουν στη σύγχρονη αστική ανάπτυξη και πώς αυτές μπορούν να συνδεθούν με τα φαινόμενα NIMBY και LULU. Έπειτα, εξετάζεται και το κομμάτι της περιαστικής ζώνης και το πώς αυτή μπορεί να συνδεθεί με τα ζητούμενα φαινόμενα μέσω της «μεταμόρφωσης» του χώρου της από την ανθρώπινη δραστηριότητα. Εφόσον έχει διαπιστωθεί ο τρόπος ανάπτυξης των πόλεων σήμερα και πώς μπορεί να συνδεθεί με τα φαινόμενα NIMBY και LULU, περνάμε στην ανάλυση των φαινομένων που είναι και το κύριο ζητούμενο. Έπεται λεπτομερής ανάλυση των φαινομένων NIMBY και LULU με περισσότερη έμφαση στον κοινωνιολογικό αντίκτυπο αυτών αλλά και σε συνδυασμό με τις επιπτώσεις που μπορεί να έχουν χωρικά. Για την τεκμηρίωση των φαινομένων, χρησιμοποιήθηκε το παράδειγμα της περίπτωσης μελέτης της πόλης της Λάρισας. Το παράδειγμα αυτό βοηθά στη διαπίστωση της μέχρι και σήμερα ύπαρξης των φαινομένων αλλά και της αντιμετώπισής τους από την τοπική κοινωνία και τις όποιες αντιδράσεις τους. Επίσης εξετάζεται και το πώς η συγκεκριμένη περίπτωση μελέτης σχετίζεται με τα όσα προηγούνται στην ανάλυση.

Πιο συγκεκριμένα στο Α' ΜΕΡΟΣ της εργασίας, εντοπίζονται τα πολεοδομικά φαινόμενα (πού, εντός και εκτός αστικού ιστού) και οι παθογένειες που τα προκαλούν. Κύρια θέση έχει η θεωρητική προσέγγιση των φαινομένων με παράθεση των ορισμών τους, των χαρακτηριστικών τους όπως επιστημονικά έχουν αποδοθεί και σχολιαστεί αλλά και του πώς αξιολογούνται τα φαινόμενα αυτά και πως αντιμετωπίζονται. Με το πέρας του θεωρητικού μέρους γίνεται αναφορά σε παραδείγματα των φαινομένων NIMBY και LULU από το χώρο του εξωτερικού και της Ελλάδας και των συμπερασμάτων από όλη τη θεωρητική προσέγγιση.

Στο Β' ΜΕΡΟΣ της εργασίας όπου και αποτελεί το εμπειρικό κομμάτι γίνεται η ανάλυση της περίπτωσης μελέτης. Αυτό επιτυγχάνεται με την παρουσίαση της επιτόπιας έρευνας στην πόλη της Λάρισας για τη διαπίστωση της ύπαρξης των φαινομένων και την αντιμετώπισή τους από την τοπική κοινωνία. Τα εξαγόμενα από την έρευνα πορίσματα βοηθούν στην γνώση της τρέχουσας κατάστασης των εκδηλώσεων του φαινομένου.

Τέλος, μετά τις διαπιστώσεις του εμπειρικού μέρους και σε, σύνδεση με το θεωρητικό υπόβαθρο που προηγήθηκε, παρατίθενται τα τελικά συμπεράσματα περί των φαινομένων NIMBY και LULU. Οι διαστάσεις των φαινομένων και ο τρόπος αντιμετώπισής τους, λαμβάνονται υπόψη από κοινού με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων και την αρμονική συνύπαρξή τους με το περιβάλλον και τις αναγκαίες μεν ανεπιθύμητες δε αστικές χρήσεις.

Ο όρος "Not In My Backyard – NIMBY" εμφανίστηκε για πρώτη φορά στις αρχές της δεκαετίας του 1980. Η ελληνική ερμηνεία που τού αποδόθηκε είναι το φαινόμενο «όχι στην αυλή μου». Το φαινόμενο NIMBY συνδέεται πολλές φορές με το φαινόμενο "Locally Unwanted Land Uses - LULU", το οποίο ερμηνεύεται ως και αναφέρεται στις «τοπικά ανεπιθύμητες χρήσεις γης». Με σκοπό την ισορροπία μεταξύ των αρμόδιων των εγκαταστάσεων με ανεπιθύμητη λειτουργία και της κοινωνικής αντιπαράθεσης, οι πολεοδόμοι και οι χωροτάκτες προετοιμάζονται να αντιμετωπίσουν ζητήματα και να απαντήσουν ερωτήματα που σχετίζονται με τις ανεπιθύμητες χρήσεις και την ανταπόκριση των όσων εναντιώνονται στις εγκαταστάσεις αυτών των χρήσεων. Για το λόγο αυτό προωθούν συμμετοχικές διαδικασίες, διαθέσιμες για άσκηση κριτικής από το κοινό. Αυτές οι διαδικασίες συμμετοχής συνδέουν τις απόψεις αμφότερων, προκειμένου να βρεθεί μια κοινή γραμμή ως προς τον σχεδιασμό των εγκαταστάσεων των ανεπιθύμητων χρήσεων.

Ποιες όμως είναι τέτοιου είδους χρήσεις που προκαλούν «σύγχυση» μεταξύ πολεοδόμων, χωροτακτών και κοινωνίας; Οι χρήσεις αυτές σχετίζονται με τις υπηρεσίες-λειτουργίες που παρέχονται και που έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, την υγεία και την ποιότητα ζωής του τοπικού πληθυσμού. Για παράδειγμα τέτοιες εγκαταστάσεις με ανεπιθύμητες χρήσεις είναι οι βιομηχανικές όταν αυτές παράγουν και διαθέτουν απόβλητα, τα κέντρα αποτοξίνωσης, τα κέντρα θεραπείας της ψυχικής υγείας, τα καταστήματα κράτησης, οι οικoi ανοχής, τα κέντρα φιλοξενίας μειονοτήτων με δυσκολία εύρεσης στέγασης, τα καταφύγια αστέγων, η οχλούσα αναψυχή κ.α. Όσοι αντιτίθενται στην εγκατάσταση τέτοιων χρήσεων συνήθως υποστηρίζουν πως μια τέτοια λειτουργία δεν είναι απαραίτητη, πως δεν ταιριάζει αισθητικά στην περιοχή και ακόμη πως θα έχει επιβλαβείς συνέπειες για τον τοπικό πληθυσμό αλλά και την ίδια την περιοχή (Popper, 1985). Επικείμενοι φόβοι-ανησυχίες της τοπικής κοινότητας ενισχύουν την εναντίωσή της στις «ανεπιθύμητες χρήσεις». Τέτοιες ανησυχίες περιστρέφονται γύρω από την υποβάθμιση της

ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας, καθώς η εγκατάσταση αυτής της μορφής χρήσεων θα επιφέρει τη μείωση της αξίας της ιδιοκτησίας, την όχληση (θόρυβος, οσμές κ.α.) και τη μείωση της αισθητικής της περιοχής. Αυτό που ανησυχεί σε μεγάλο βαθμό τις τοπικές κοινότητες είναι το να χάσουν το κύρος τους, με το να τους επιβληθεί η εγκατάσταση μιας ανεπιθύμητης χρήσης, αλλά και ο φόβος να μην κατορθώσουν να αποφύγουν περαιτέρω εγκαταστάσεις ανεπιθύμητων χρήσεων στο μέλλον.

Για την αντιμετώπιση των αντιπαραθέσεων σχετικά με τις LULU, όπως θα διαπιστωθεί, οι πολεοδόμοι και οι χωροτάκτες προβλέπουν την παροχή επαρκούς πληροφόρησης της κοινότητας, την προώθηση της συμμετοχής της κοινότητας, την αξιολόγηση των θετικών και αρνητικών απόψεων της περί των επί μέρους ανεπιθύμητων χρήσεων σε σχέση με την συνολική πολεοδομική οργάνωση του οικισμού καθώς επίσης και των αρνητικών επιπτώσεων των LULU. Όλα αυτά διευκολύνουν την αναπτυξιακή διαδικασία ενός τόπου, με σημείο αναφοράς τις ανεπιθύμητες χρήσεις γης.

Σε μία προσπάθεια προσέγγισης των φαινομένων με έναν πιο άμεσο και πρόσφατο τρόπο, πραγματοποιήθηκε έρευνα στην πόλη της Λάρισας με ολιγόλεπτες επιτόπιες συνεντεύξεις. Προκειμένου να γίνει αντιληπτό ότι ακόμα και σήμερα υπάρχουν τα φαινόμενα NIMBY και LULU, εξετάστηκε το παράδειγμα της Λάρισας με τους οίκους ανοχής που βρίσκονται στο κέντρο της πόλης. Σε αυτή την περίπτωση η ανεπιθύμητη χρήση εντοπίζεται εντός του αστικού χώρου, αναμιγνύεται με τις γειτονικές χρήσεις γης και έρχεται σε συνεχή αλληλεπίδραση με τους δρώντες των περιοχών εφόσον πλήθος ατόμων κατοικεί σε αυτές τις περιοχές, εργάζεται ή απλώς την επισκέπτεται. Το ερώτημα είναι πως οι δρώντες αλληλοεπιδρούν και συνυπάρχουν σε μία κοινωνία μαζί με την ανεπιθύμητη λειτουργία και κατά πόσο αυτή θεωρείται ανεπιθύμητη. Οι αντιδράσεις, εκδηλώσεις στην συμπεριφορά (αντίλογος) ή και ενέργειες που εκδηλώνουν ενόχληση, θα δείξουν εάν σχετίζονται με το φαινόμενο NIMBY και ενώ αποτελούν χαρακτηριστικές ανεπιθύμητες χρήσης γης όπως θα αναλυθεί και στα επόμενα κεφάλαια, θα κριθεί και το κατά πόσο ανεπιθύμητες (LULU) θεωρούνται ως λειτουργίες ή όχι.

ΜΕΡΟΣ Α' – Φαινόμενα NIMBY και LULU

1. Αστική ανάπτυξη

1.1. Ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη των πόλεων

Από τις αρχές του 18^{ου} αιώνα θα δούμε πως το μέγεθος των πόλεων τότε αυξήθηκε απότομα και συνέχισε να αυξάνεται με ρυθμό τέτοιο ώστε να υπάρχουν ανάλογες επιπτώσεις στο ρόλο κάθε πόλης αλλά και στις συνήθειες των κατοίκων τους. Οι αλλαγές αυτές σε συνδυασμό με την ταυτόχρονη ενασχόληση και εστίαση σε συγκεκριμένες βιοτεχνικές δραστηριότητες, έδωσε το έναυσμα για περαιτέρω ανάπτυξη των πόλεων. Η ανάπτυξη αυτών των δραστηριοτήτων με τη σειρά της είχε ως συνέπεια τη δημιουργία συγκέντρωσης στις πόλεις εξειδικευμένων υπηρεσιών. Κατά αυτόν τον τρόπο, βάσει του μεγέθους που καταλάμβανε κάθε πόλη, έγινε και η ιεραρχία αυτών, με το φαινόμενο της αστικοποίησης να αυξάνεται ολοένα και περισσότερο την ίδια στιγμή. Με την ανάπτυξη των βιοτεχνιών όπως αναφέρθηκε και άρα την ανάπτυξη στον οικονομικό τομέα αλλά και αυτή των αγροτικών καλλιεργειών κι επομένως των ίδιων των πόλεων, επήλθε και η αναβάθμιση στις συνθήκες διαβίωσης των κατοίκων. Αυτή η περίοδος των προαναφερόμενων μεταβολών βελτίωσης ονομάστηκε προβιομηχανική περίοδος (Πολύζος, 2014).

Με το που κάναν την εμφάνισή τους τα μεγάλα αστικά κέντρα, με χρόνο αναφοράς το 18^ο αιώνα, οι απόψεις γύρω από αυτά αλλά και την επιρροή που θα ασκούσαν στις ζωές των πολιτών, δίσταντο ακόμη και σήμερα. Από τη μία πλευρά, υπάρχει η άποψη ότι η δημιουργία των πόλεων εξυπηρετεί την ανάπτυξη, πιο συγκεκριμένα στον οικονομικό και πολιτιστικό τομέα, αλλά και την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης για τους πολίτες αυτών. Από την άλλη πλευρά όμως υπάρχει και η άποψη ότι η πόλη είναι μία μορφή επίγειας κόλασης και μάλιστα γεμάτη με επιθετικά, καχύποπτα, εγκληματικά, βίαια και διεφθαρμένα πλήθη (Giddens, 2009). Γενικευμένα, θα μπορούσε να ειπωθεί πως η πρώτη άποψη εστίαζε σε ζητήματα της αστικής ανάπτυξης ενώ η δεύτερη έτεινε να παραβλέπει τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα.

Μετά τη προβιομηχανική περίοδο, στο τελευταίο τέταρτο του 18^{ου} αιώνα (1760) γίνεται η μετάβαση στην περίοδο της Βιομηχανικής Επανάστασης. Μεταξύ του 1760 και 1860 έχουμε ουσιώδεις αλλαγές εντός της Ευρώπης, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την έντονη αύξηση της παραγωγής, των κεφάλαιων και του εργατικού δυναμικού. Αυτές οι αλλαγές δε θα μπορούσαν παρά να συμβάλλουν στην εξέλιξη κι αναβάθμιση στον παραγωγικό και τεχνολογικό τομέα. Τα παρόντα στοιχεία μαζί με τη μεγάλη μετάβαση από την αγροτική σε μία άκρως βιομηχανική οικονομία και τις μεταβολές στον κοινωνικό και τον δημογραφικό τομέα, συντέλεσαν στη διαμόρφωση ενός νέου «χαρακτήρα» για τις τότε πόλεις. Ο νέος χαρακτήρας με επιρροή σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο είχε άμεση σχέση με την Βιομηχανική Επανάσταση.

1.2. Παραδείγματα αστικοποίησης και δημογραφικών μεταβολών

Όντας αλληλεξαρτώμενα φαινόμενα, η έντονη αστικοποίηση εμφανίστηκε μετά από την έναρξη της βιομηχανικής επανάστασης (Harvey, 2007). Παραδείγματα βιομηχανικών κοινωνιών που υπέστησαν το φαινόμενο της αστικοποίησης είναι ο πληθυσμός του Λονδίνου στην Αγγλία, οι Η.Π.Α. με τη Νέα Υόρκη και ο πληθυσμός στην Αφρική. Με χρονική διαφορά ενός αιώνα, από το 19^ο στον 20^ο, ο πληθυσμός του Λονδίνου επταπλασιάστηκε. Συνέχισε η ραγδαία αστικοποίηση

στις Η.Π.Α. αλλά και σε ευρωπαϊκές χώρες με πολύ πιο γρήγορους ρυθμούς από ότι είχε προηγηθεί στην Αγγλία. Οι Η.Π.Α. αποτελώντας μία σχεδόν αμιγώς αγροτική κοινωνία έως τις αρχές του 19^{ου} αιώνα, έρχονται αντιμέτωπες με μία απότομη αύξηση του πληθυσμού της Νέας Υόρκης από 60.000 σε 4,8 εκατομμύρια κατά τον 20^ο αιώνα. Τέλος, ο πληθυσμός που εντοπίζεται στις πόλεις της Νότιας Αμερικής και της Αφρικής ξεπερνά με διαφορά τον πληθυσμό της Ευρώπης. Τον 20^ο αιώνα είναι επίσης η εποχή που το φαινόμενο της αστικοποίησης αντιμετωπίζεται, παγκοσμίως πλέον, ως μία φυσική εξέλιξη των πόλεων. Με την αστικοποίηση να είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο, η αύξηση κατά 14 εκατομμύρια του πληθυσμού -παγκοσμίως- φανερώνει το πόσο μεγάλο αντίκτυπο είχε το συγκεκριμένο φαινόμενο στην παγκόσμια κλίμακα (Giddens, 2009).

Δύο είναι οι κύριες μορφές μετανάστευσης, οι οποίες οδηγούν στην αύξηση της πυκνότητας του πληθυσμού και σχετίζονται με την αστικοποίηση. Η πρώτη είναι η εσωτερική μετανάστευση, κατά την οποία έχουμε απομάκρυνση των πληθυσμών από μικρότερες πόλεις ή χωριά ή και από έντονα αγροτικές περιοχές, προς τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα. Η δεύτερη μορφή μετανάστευσης που σχετίζεται με το φαινόμενο της αστικοποίησης είναι η διεθνής, σύμφωνα με την οποία, η συγκέντρωση του «νέου» πληθυσμού τις περισσότερες φορές συνοδεύεται και από αρνητικές συνέπειες τόσο για το δομημένο όσο και για το κοινωνικό περιβάλλον. Το χωρικό και κοινωνικό αποτύπωμα αυτής της δεύτερης μορφής μετανάστευσης δεν είναι ευνοϊκό, καθότι τις περισσότερες φορές οι πόλεις αναγκάζονται να επεκταθούν και ο νέος πληθυσμός αναγκάζεται να έρθει αντιμέτωπος με τη φτώχεια και τις κακές συνθήκες διαβίωσης. Ως και πριν το 21^ο αιώνα, όλες αυτές οι αλλαγές, η εκβιομηχάνιση, οι νέες συνθήκες παραγωγής και κατανάλωσης και ο εκσυγχρονισμός στον τομέα της τεχνολογίας, ήταν τα βασικά γνωρίσματα μιας εποχής όπου επικρατούσε ο μοντερνισμός και που ονομάστηκε ως «Εποχή της Νεωτερικότητας» (Harvey, 2007).

1.3. Η ανάπτυξη σήμερα - Βιώσιμη αστική ανάπτυξη

Στην διπλανή εικόνα αναπαρίσταται συνοπτικά το περιεχόμενο της βιώσιμης ανάπτυξης

Εικόνα 1 – Βιώσιμη Ανάπτυξη

Πηγή – Ιδία Επεξεργασία

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Περιβάλλοντος ισχυρίζεται πως η αδιάκοπη τάση των πόλεων να αυξάνουν συνεχώς το μέγεθός τους έχει αρνητικές συνέπειες. Η αύξηση μεγέθους των πόλεων απαιτεί χώρο, ο οποίος άλλοτε είναι αγροτική γη και άλλοτε ανοιχτός χώρος.

Ο περιορισμός και η μείωση των χώρων αυτών, καθώς και η ανάγκη για κατανάλωση διάφορων φυσικών πόρων ως απαιτήσεις για την αύξηση του μεγέθους των πόλεων, δημιουργούν μία κατάσταση στο χώρο που είναι δύσκολα ανατρέψιμη. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι οι γεωργικές εκτάσεις είναι εκτάσεις ζωτικής σημασίας όχι μόνο για τους βιοτόπους αλλά κι επειδή συμβάλλει στη διατήρηση της βιοποικιλότητας (ΕΕΑ, 2006).

Για το λόγο αυτό είναι αναγκαία η βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία επιδιώκεται και σήμερα. Μιας που η ανάπτυξη των πόλεων εξαρτάται από την εξέλιξη του πολεοδομικού σχεδιασμού, αξίζει να αναφέρουμε από τί εξαρτάται ο ίδιος ο πολεοδομικός σχεδιασμός. Η σημαντικότερη παράμετρος από την οποία εξαρτάται ο πολεοδομικός σχεδιασμός σχετίζεται με την έννοια της αειφορίας. Όταν λοιπόν η αστική ανάπτυξη βασίζεται στην αειφορία, τότε το αποτέλεσμα είναι πως με την όποια αναπτυξιακή δραστηριότητα θα λαμβάνουμε υπόψιν και τη βελτίωση του περιβάλλοντος αλλά και της κοινωνικής συνοχής. Συνεπώς, η οικονομική ανάπτυξη και η περιβαλλοντική προστασία θα συμβαδίζουν στον αναπτυξιακό σχεδιασμό, εφόσον η αειφορία υποστηρίζει την ορθολογική εκμετάλλευση των φυσικών πόρων από την κοινωνία, με σκοπό την αρμονική συνύπαρξη όλων αυτών : οικονομία, κοινωνία και περιβάλλον (Αραβαντινός, 2007), όπως ακριβώς απεικονίζεται και στο παραπάνω σχήμα. Με γνώμονα τη βιώσιμη ανάπτυξη, σε διεθνές επίπεδο πλέον, λειτουργούν οι κυβερνήσεις, διάφοροι οργανισμοί και επιχειρήσεις, ακόμη και οι ίδιες οι κοινωνίες των πόλεων, προσπαθώντας να βρουν τις κατάλληλες λύσεις και να πράξουν σωστά προς ατομικό και συλλογικό συμφέρον. Βάσει της βιώσιμης ανάπτυξης επιλύονται σημαντικά ζητήματα για παράδειγμα μέσα σε μία πόλη, καλύπτονται ανάγκες και ελλείψεις αυτής και ταυτόχρονα γίνεται μία προσπάθεια για αναβάθμιση της λειτουργικότητάς της (ΚΕΜΕΛ, 2016).

Εάν αναφερθούμε στην Ελλάδα για παράδειγμα, θα δούμε πως ναι μεν επιδιώκονται οι σωστές λύσεις για την κάλυψη των αναγκών των κατοίκων των πόλεων και της ανάπτυξη αυτών, ωστόσο οι αστικές παρεμβάσεις περιορίζονται και πράττονται κυρίως στον ελεύθερο δημόσιο (κοινόχρηστο) χώρο. Τέτοιες παρεμβάσεις αφορούν κυρίως τη διαμόρφωση του ελεύθερου χώρου και σαφώς αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας και της λειτουργίας του. Λαμβάνεται ταυτόχρονα υπόψιν και η διατήρηση της αισθητικής αυτού μετά από όποια παρέμβαση, αλλά και η επάρκεια και λειτουργικότητα του αστικού εξοπλισμού (Ασπρογέρακας, 2016:15; Σεργάος και Ασπρογέρακας, 2012:62-64). Λαμβάνοντας υπόψιν την αρχή της αειφορίας, η χώρα μπορεί να ενεργήσει ώστε να επιτυγχάνονται η οικονομική ανάπτυξή της, οι κατάλληλες και βελτιωμένες συνθήκες διαβίωσης του πληθυσμού της με την ταυτόχρονη επιδίωξη της προστασίας του περιβάλλοντος. Κάθε κράτος μπορεί να ενεργήσει με σκοπό να επιτύχει τα συγκεκριμένα αποτελέσματα, εάν βασιστεί στις αρχές της χωροταξίας και της πολεοδομίας και λάβει τα απαραίτητα μέτρα για τον ορθολογικό σχεδιασμό στο χώρο (Γουργιώτης και Τσιλιμίγκας, 2016:106).

Βάσει της σύγχρονης αστικής ανάπτυξης, τα σημερινά αστικά κέντρα, έχουν δύο συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, αυτά είναι η πυκνή δόμηση και η μίξη χρήσεων γης. Η ανάμειξη που

παρατηρείται στις χρήσεις γης ενός αστικού κέντρου και οι μεταξύ τους αποστάσεις, διευκολύνει τις μετακινήσεις των κατοίκων της προς αυτές. Ο τρόπος με τον οποίο οι κάτοικοι μετακινούνται ανάμεσα στις χρήσεις γης -και η άμεση προσβασιμότητά τους- είναι οικονομικά αποδοτικός καθώς συμβάλλει σε πολλά οφέλη. Για παράδειγμα με την άμεση και οικονομική μετακίνηση (δυνατότητα χρήσης μέσων μαζικής μεταφοράς ή και ποδηλάτου), οι κάτοικοι έχουν δυνατότητες να βελτιώσουν την ανθρώπινη υγεία καθώς συμβάλλουν στη μείωση των ατμοσφαιρικών ρύπων και άρα των δυσμενών επιπτώσεων που προκαλούνται από αυτούς (Wilkinson και Marmot, 2003).

Επομένως μια σύγχρονη πόλη, εξασφαλίζει και προωθεί έναν κοινωνικά ωφέλιμο, οικονομικά αποδοτικό, βιώσιμο και φιλικό προς το περιβάλλον τρόπο ανάπτυξης, μέσω της εφαρμογής των πυκνών και μικτών μοντέλων χρήσης γης, τα οποία έχουν ως γνώμονα την αειφορική λειτουργία (Jenks και Burgess, 2000). Η σύγχρονη πόλη, όντας συμπαγής, βάσει των χαρακτηριστικών της που αναφέρθηκαν, συμβάλλει στην αειφόρο ανάπτυξη, μεριμνώντας για την εξασφάλιση και βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της, αλλά μην παραλείποντας ταυτόχρονα την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

1.4. Τα φαινόμενα NIMBY και LULU ως δυσλειτουργίες της σύγχρονης αστικής ανάπτυξης

Σε σύνδεση με την αστικοποίηση που προαναφέρθηκε και όσον αφορά τη σύγχρονη αστική ανάπτυξη, παρατηρούμε τη συνεχή αύξηση όχι μόνο του μεγέθους αλλά και του αριθμού των πόλεων. Οι πόλεις, πλέον, καλούνται να λύσουν τα προβλήματα που απασχολούν τους κατοίκους τους, σε καθημερινή βάση. Η δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων και τα παράλληλα κοινωνικά (κοινωνικές διακρίσεις, κοινωνικός αποκλεισμός, εγκληματικότητα), οικονομικά (ανεργία) και περιβαλλοντικά ζητήματα (ατμοσφαιρική ρύπανση, κλιματική αλλαγή), αποτελούν τις νέες αναπτυξιακές προκλήσεις για τη σημερινή πόλη. Μέσα σε αυτές τις προκλήσεις και συνδεδεμένα με τα τρία προαναφερόμενα ζητήματα των πόλεων, είναι και τα φαινόμενα NIMBY και LULU. Τα δύο αυτά πολεοδομικά φαινόμενα σχετίζονται με τις αναπτυξιακές προκλήσεις μιας πόλης, λόγω του ότι οι δραστηριότητες στο χώρο, στις οποίες και αναφέρονται τα φαινόμενα αυτά, συμβάλλουν συνήθως στον αναπτυξιακό χαρακτήρα μιας πόλης, όπως για παράδειγμα στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και στην παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών. Τα φαινόμενα αυτά, τα οποία θα αναλυθούν διεξοδικά στα επόμενα κεφάλαια, έχουν υποστηρικτές, οι οποίοι αντιτίθενται σε ορισμένες αναπτυξιακές προτάσεις, όταν αυτές παρά το όποιο όφελος έχουν και αρνητικές συνέπειες. Τέτοιες συνέπειες μπορεί να είναι η υποβάθμιση του περιβάλλοντος και άρα της ποιότητας ζωής των γύρω κατοίκων, η διαταραχή της αισθητικής του τόπου δηλαδή η υποβάθμιση της εικόνας και της αξίας αυτού ή και η αλλοίωση του τοπίου του.

Συμπερασματικά θα λέγαμε πως οι πολιτικές που ασκούνται στις σύγχρονες πόλεις, έχουν ως σκοπό την ανάπτυξη των ίδιων μαζί με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων τους. Οι πόλεις είναι χώροι κατάλληλοι για την ανάπτυξη της επιστήμης, της τεχνολογίας, του πολιτισμού και δίνουν ευκαιρίες και στην ατομική και συλλογική δημιουργικότητα. Την ίδια στιγμή όμως υπάρχει και η άλλη όψη της πόλης, δηλαδή ένας τόπος στον οποίο παρά τα όποια καλά, εξακολουθούν να υπάρχουν οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά προβλήματα -τα οποία πολλές φορές συνδέονται με τα φαινόμενα NIMBY και LULU- που εμποδίζουν κατά κάποιο τρόπο την ανάπτυξη της πόλης, τη βιωσιμότητα και πρόοδο της σημερινής εποχής. Θα έπρεπε

επομένως να υπάρχει κοινωνικός έλεγχος σε όποιες δραστηριότητες επηρεάζουν το περιβάλλον και κατ' επέκταση τις συνθήκες διαβίωσης των ατόμων. Για να εξασφαλίζεται λοιπόν η αρμονική συμβίωση της πόλης, των κατοίκων αυτής με το φυσικό περιβάλλον, απαιτείται να λαμβάνεται υπόψιν ως ενιαίο σύνολο οι άνθρωποι και το περιβάλλον (Αραβαντινός, 2007).

2. Περιαστική ζώνη και το χωρικό αποτύπωμα της αστικής ανάπτυξης

Για να κατανοήσουμε τις διάφορες πιέσεις που δέχεται η περιαστική ζώνη, πρέπει πρώτα να εντοπίσουμε το από πού προέρχονται οι πιέσεις αυτές. Έχει παρατηρηθεί πως η αστική ανάπτυξη με την περαιτέρω άσκηση διάφορων ανθρωπογενών δραστηριοτήτων, είναι αυτή που ευθύνεται κατά κύριο λόγο για τις δυσμενείς επιπτώσεις στον περιαστικό χώρο. Επομένως η ένταση της αστικής ανάπτυξης και οι χρήσεις/δραστηριότητες που αυτή προωθεί, είναι τα στοιχεία που ίσως θα έπρεπε να ληφθούν υπόψιν για να αντιμετωπιστεί το ζήτημα της οποιας απειλής ή και αλλοίωσης του περιαστικού περιβάλλοντος (Σαπουνάκης, 2014). Κάνοντας μια ιστορική αναδρομή για το ρόλο του περιαστικού χώρου, διαπιστώνουμε πως αυτός περιέκλειε τον αστικό και περιλάμβανε εκτάσεις φυσικού περιβάλλοντος και αγροτικές καλλιέργειες, σχημάτιζε δηλαδή μία πράσινη ζώνη (Howard, 1902). Κατά αυτόν τον τρόπο, εξασφαλιζόνταν η πρόσβαση των κατοίκων ενός πυκνοδομημένου αστικού χώρου στον υπαίθριο.

Οι πιέσεις του περιαστικού χώρου λαμβάνονται υπόψιν για μία επιπρόσθετη προσπάθεια ελέγχου της αστικής ανάπτυξης, μέσω της χρήσης πολεοδομικών θεωριών και πρακτικών αλλά και θεσμικών εργαλείων. Τα μέσα αυτά περιορίζουν την αστική ανάπτυξη, με τρόπο τέτοιο που να μη γίνεται εις βάρος του περιαστικού χώρου (Σαπουνάκης, 2014). Δηλαδή, ο ορθολογικός πολεοδομικός σχεδιασμός οργανώνει και ελέγχει την αστική ανάπτυξη και φροντίζει να μην επεκτείνεται ανεξέλεγκτα ο αστικός ιστός. Η έκταση του ίδιου του περιαστικού χώρου δεν προσδιορίζεται ξεκάθαρα με σαφή όρια και για το λόγο αυτό έχει υποστηριχθεί από ερευνητές πως καλό θα ήταν να αντιμετωπίζεται κάθε φορά για τα ζητήματά του ως μία ξεχωριστή περίπτωση (Allen, 2003:138) και όχι ως η συνέχεια μετά από την ανάλυση και την εξαγωγή συμπερασμάτων για τις αστικές και εξωαστικές περιοχές (Gallent κ.α., 2004).

Λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό πως η αστική ανάπτυξη ευθύνεται για τις όποιες διαταραχές του περιαστικού χώρου, εφόσον αυτή προωθεί διάφορες ανθρωπογενείς δραστηριότητες και χρήσεις στο χώρο που δεν σχετίζονται με τις κατάλληλες και αρχικές χρήσεις όπως ο πρωτογενής τομέας και η ύπαρξη φυσικού περιβάλλοντος. Συνεχίζοντας με την ίδια ένταση, η αστική ανάπτυξη μπορεί να αποτελέσει εξαιρετικά σημαντική απειλή για τον περιαστικό χώρο (Σαπουνάκης, 2014).

2.1. Περιαστικές χρήσεις - Σύνδεση με τα φαινόμενα NIMBY και LULU

Με τη σύγχρονη ανάπτυξή τους οι πόλεις επεκτείνονται προς τον περιαστικό χώρο, κυρίως μέσω της χωροθέτησης νέων ανθρωπογενών δραστηριοτήτων οικονομικού χαρακτήρα που απορρέουν από αναπτυξιακές προτάσεις που γίνεται ανά καιρούς. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η μορφή του περιαστικού χώρου κινδυνεύει να επηρεαστεί ή και να αλλάξει πλήρως, έχοντας επικρατήσει σε αυτόν το ανθρώπινο στοιχείο και ιδίως στις περιπτώσεις που η αστική ανάπτυξη δεν υφίσταται κανένα έλεγχο (Σαπουνάκης, 2014). Ένα παράδειγμα είναι αυτό με την ανάπτυξη της βιομηχανίας

στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας (LULU) στην περιαστική ζώνη των οικισμών στην τοποθεσία Blairgowrie της Σκωτίας, κατά μήκος του ποταμού Ericht, τον 19^ο αιώνα (Adams, 1978:92).

Έχει επίσης παρατηρηθεί πως στον περιαστικό χώρο συγκεντρώνονται και χρήσεις που είναι ανεπιθύμητες στο εσωτερικό του αστικού ιστού. Τέτοιες χρήσεις ονομάζονται LULU όπως θα αναλυθεί παρακάτω και σε αυτές περιλαμβάνονται διάφορες εργοστασιακές μονάδες, ψυχιατρεία, άσυλα κ.α. (Σαπουνάκης, 2014). Με τη χωροθέτηση τέτοιων ακατάλληλων για τον περιαστικό χώρο χρήσεων γης, κατακερματίζεται το περιαστικό τοπίο καθώς διαταράσσεται η φυσική μορφή του από το ανθρωπογενές στοιχείο. Το χειρότερο σε αυτή την περίπτωση είναι όταν παύει να γίνεται αντιληπτό το πρόβλημα της αλλοίωσης του περιαστικού χώρου λόγω της ήδη μειωμένης αισθητικής και της επιπλέον προσθήκης και άλλων ανεπιθύμητων χρήσεων (Gallent κ.α., 2006:461). Με την πρόταση των χρήσεων αυτών είναι φυσικό κι επόμενο να αντιδράσει (NIMBY) η τοπική κοινωνία και να μην αποδεχθεί τόσο εύκολα την ανεπιθύμητη κατά αυτήν λειτουργία.

Με μία ακόμη αναφορά στον κατακερματισμό του τοπίου του περιαστικού περιβάλλοντος, θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για τα συμπεράσματα του Weng, βάσει των οποίων και ο κατακερματισμός αυτός αλλά και η μίξη των χρήσεων γης, διαπιστώθηκε πως είναι ανάλογα του βαθμού αστικοποίησης ενός χώρου (Weng, 2007). Οι όποιες αρνητικές επιπτώσεις προκαλούνται στον περιαστικό χώρο από την αστική ανάπτυξη, οφείλονται κατά κύριο λόγο στην δυσκολία του πρωτογενούς τομέα να συμβαδίσει με τις σύγχρονες εξελίξεις και στη παραμέληση κι ελλιπή διαχείριση κυρίως των δασικών εκτάσεων. Τα δύο αυτά αίτια με επιπροσθέτως τις έντονες πιέσεις στον περιαστικό χώρο για ανάπτυξη, οι Wood και Handley έθεσαν τους όρους «δυσλειτουργία» και «αχρήστευση» του περιαστικού χώρου και του τοπίου του, με αφορμή την υποβάθμιση της φυσικής λειτουργίας και της μορφής αυτού (Wood και Handley, 2001:49).

3. Περιγραφή των φαινομένων: τύποι εγκαταστάσεων LULU και απόψεις περί NIMBY

Προκειμένου να κατανοήσουμε ένα φαινόμενο και να ανταποκριθούμε αποτελεσματικά στα όποια ζητήματα προκύπτουν, εστιάζουμε στα χαρακτηριστικά του φαινομένου. Στη συγκεκριμένη περίπτωση θα εστιάσουμε στους διαφορετικούς τύπους εγκαταστάσεων των ανεπιθύμητων χρήσεων γης και στα ερωτηματικά που υπάρχουν γύρω από το φαινόμενο NIMBY και την άποψη του «όχι στην αυλή μου».

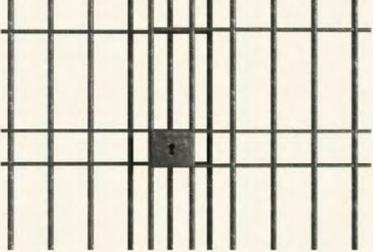
Αρχικά, όσον αφορά τους διαφορετικούς τύπους εγκαταστάσεων LULU, αυτοί χωρίζονται σε δύο. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τις εγκαταστάσεις εκείνες που σχετίζονται με την παροχή υπηρεσιών όπως τα κέντρα ψυχικής υγείας, τα κέντρα απεξάρτησης και αποτοξίνωσης, τα καταστήματα κράτησης, οι οίκοι ανοχής, η οχλούσα αναψυχή, οι προσιτές κατοικίες για μειονότητες με οικονομικές δυσκολίες και οι δομές φιλοξενίας των μεταναστών και των αστέγων. Η εγκατάσταση αυτών έχει ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής, συμβάλλει αρνητικά στην αισθητική του τόπου και επιφέρει την πτώση στην αξία της ιδιοκτησίας (Slotterback, 2007).

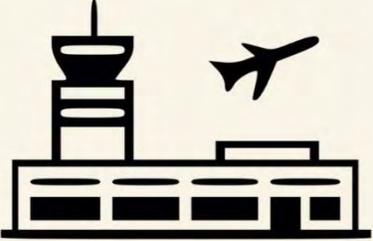
Ο δεύτερος τύπος εγκαταστάσεων που συμπεριλαμβάνεται στις LULU είναι αυτός που συνδέεται με τον περιβαλλοντικό παράγοντα και τις όποιες επιβλαβείς συνέπειες μπορεί να προκληθούν σε αυτό. Οι εγκαταστάσεις αυτές μπορεί να είναι τύποι βιομηχανικών εγκαταστάσεων που παράγουν και διοχετεύουν βιομηχανικά απόβλητα, όπως εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας, μεγάλες εκτάσεις άσκησης γεωργικής δραστηριότητας (λιπάσματα) και οτιδήποτε σχετίζεται με τη διάθεση και μεταφορά αποβλήτων, τα νεκροταφεία και μονάδες που σχετίζονται με τον πρωτογενή τομέα όπως βουστάσια και διαφόρων τύπων μαντριά, ελαιοτριβεία.

Εικόνα 2 – Τύποι LULU. Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

LULU -

ΑΝΕΠΙΘΎΜΗΤΕΣ ΧΡΉΣΕΙΣ ΓΗΣ

ΠΑΡΟΧΉ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

- Κοινωνικών : κέντρα απεξάρτησης και αποτοξίνωσης, κέντρα επανένταξης, ψυχιατρικές κλινικές, δομές φιλοξενίας μεταναστών και αστέγων κ.λ.π.
- Φυλακές και χώροι κράτησης.
- Στρατιωτικές εγκαταστάσεις.
- Οίκοι ανοχής.
- Οχλούσα αναψυχή, αθλητικές εγκαταστάσεις κ.λ.π.

ΣΎΝΔΕΣΗ ΜΕ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΌ ΠΑΡΆΓΟΝΤΑ

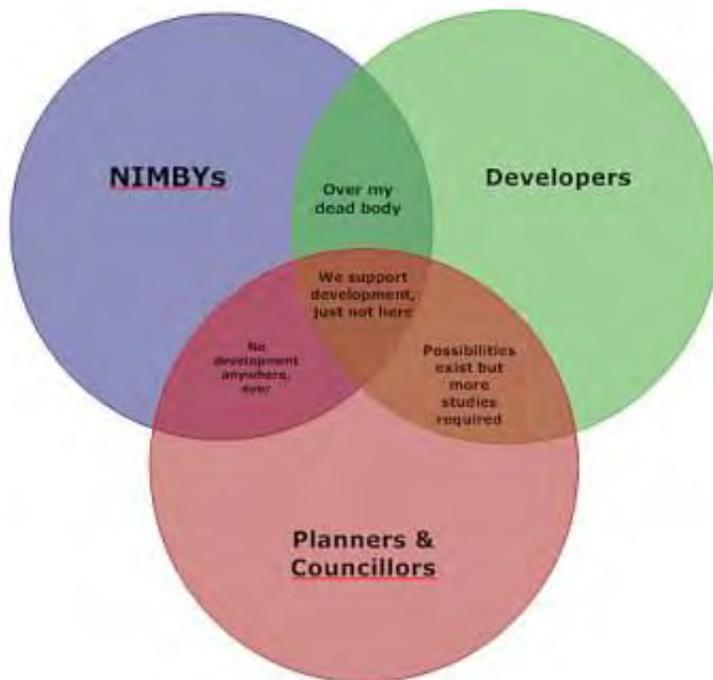
- Μονάδες που σχετίζονται με τον πρωτογενή τομέα όπως βουστάσια και διαφόρων τύπων μαντριά, ελαιοτριβεία, εκτάσεις άσκησης γεωργικής δραστηριότητας (λιπάσματα).
- Βιομηχανικές εγκαταστάσεις.
- Χώροι εξορύξεων.
- Χώροι εναπόθεσης στερεών και υγρών αποβλήτων, χωματερές, χώροι απόθεσης πυρηνικών αποβλήτων.
- Μεταφορικές υποδομές : αεροδρόμια, αυτοκινητόδρομοι, σιδηροδρομικές ή θαλάσσιες γραμμές.
- Σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (αιολικά, φωτοβολταϊκά πάρκα, κ.λ.π.)
- Νεκροταφεία

Σύμφωνα με τον Fischel (Fischel, 2001:144) οι «οπαδοί» του NIMBY που δεν επιθυμούν την εγκατάσταση ανεπιθύμητων χρήσεων σε τόπο πλησίον τους, είναι κυρίως ιδιοκτήτες που θέλουν να διασφαλίσουν το κύρος της περιοχής όπου διαμένουν κι έτσι τα περιουσιακά στοιχεία τους και οι ιδιοκτησίες της περιοχής να μη χάσουν την αξία τους. Δεν αποκλείεται τα άτομα αυτά που συμμετέχουν στον αντίλογο να αντιπροσωπεύουν οικονομικά, κοινωνικά, περιβαλλοντικά ή και πολιτικά ακόμη συμφέροντα (Kaiser κ.α., 1995; Kaya και Erol, 2012).

Υπάρχουν και άλλες απόψεις γύρω από το φαινόμενο NIMBY με πολλές από αυτές να τάσσονται είτε υπέρ είτε κατά -των υποστηρικτών- του φαινομένου, άλλοτε να υπονοούν πως επιδιώκονται συμφέροντα και άλλοτε να είναι ουδέτερες. Αρχικά, ως γενικό σχόλιο για τη θετική πλευρά των υποστηρικτών του φαινομένου NIMBY, των όσων δηλαδή αντιτίθενται στο να εγκατασταθεί πλησίον τους μια ανεπιθύμητη -όπως χαρακτηρίζεται- λειτουργία, είναι το ότι μέσω του αντιλόγου τους, αντικατοπτρίζεται η αξία του δημοκρατικού λόγου.

Έτσι, με τον αντίλογο, προωθείται ο δημοκρατικός λόγος για τη λήψη καταλληλότερων αποφάσεων περί εγκατάστασης των ανεπιθύμητων λειτουργιών. Ομοίως, ο McAnoy (McAnoy 1998:288) μίλησε για τη συμμετοχή από την πλευρά των κομμάτων. Η άποψή του προτρέπει τους

πολιτικούς να συζητούν για τα ενδεχόμενα που αφορούν την εγκατάσταση των ανεπιθύμητων χρήσεων γης και να κινητοποιήσουν κατά αυτό τον τρόπο τους αρμόδιους ώστε να δώσουν την απαραίτητη προσοχή στις ανάγκες των κατοίκων κάθε τόπου που σχετίζεται με τα NIMBY και LULU. Η πρότασή ενός έργου με ανεπιθύμητη λειτουργία, αποτελεί δηλαδή κίνητρο για τους πολιτικούς να ασχοληθούν με τις όποιες απαιτήσεις περί χωροθέτησης των χρήσεων αυτών, λαμβάνοντας υπόψιν τις ανάγκες των κατοίκων της περιοχής.

Εικόνα 3 - «Το Διάγραμμα Ανάπτυξης Venn» του Δρ. Bruce M. Firestone

Πηγή: Official Website of WEHOville

Η παραπάνω εικόνα αποτελεί σχηματοποίηση των όσων εμπλέκονται στα φαινόμενα NIMBY και LULU και των μεταξύ τους σχέσεων συνεργασίας ή και αντιπαράθεσης. Αλληλεπιδράσεις μεταξύ: κατοίκων των περιοχών αναφοράς, μελών της ευρύτερης κοινωνίας, εκπροσώπων ειδικών

συμφερόντων (προστασία σε περιβάλλον/μειονότητες, μεσίτες, ιδιοκτήτες γης, εργολάβοι, κατασκευαστές, χωροτάκτες, πολεοδόμοι).

Μία διαφορετική άποψη σύμφωνα με την οποία κρύβεται συμφέρον στη δράση των υποστηρικτών του NIMBY τοποθετείται από τον Rabe (Rabe, 1994:4). Βάσει αυτής της άποψης, υπάρχουν φανατικοί υποστηρικτές της προστασίας του περιβάλλοντος που χρησιμοποιούν τα επιχειρήματά τους για να «βλάψουν» την οικονομία προτεινόμενων, για παράδειγμα, βιομηχανικών εγκαταστάσεων.

Τέλος, μια ουδέτερη κριτική για τους υποστηρικτές των NIMBY αναφέρει πως ίσως αυτοί να αποτελούν μία μειονότητα και όχι την κοινή γνώμη του συνόλου του πληθυσμού που αντιτίθεται σε LULU. Οι δρώντες είναι συνήθως μεγάλης ηλικίας άτομα, μορφωμένοι και με διάθεση να οργανωθούν και να δράσουν με επιχειρήματα εναντίον μίας ανεπιθύμητης λειτουργίας που προτείνεται για εγκατάσταση (Mansfield, Van Houtven και Huber 2001). Μία όχι τόσο σύνθετη άποψη, πάλι ουδέτερου ύφους, δίνεται από τον Piller (Piller, 1991:170) σύμφωνα με τον οποίο μία κοινωνία απορρίπτει οποιοδήποτε σχέδιο προτείνεται, μόνο και μόνο από άρνηση ή/και φόβο για κάτι νέο, άρνηση για οποιαδήποτε αλλαγή στον χώρο αναφοράς του σχεδίου.

Εικόνα 4 - Περιγραφή του φαινομένου NIMBY

NIMBY- "Όχι στην αυλή μου"

Χαρακτηριστικά του NIMBY:

- Αντίδραση
- ή άρνηση των τοπικών κοινοτήτων να δεχθούν στα όριά τους και την ευρύτερη περιοχή τους τις κατ' αυτές οχλούσες χρήσεις.

Κύρια αίτια εκδήλωσης NIMBY:

- 'Περιβαλλοντικοί φόβοι' που προκύπτουν από πιθανές περιβαλλοντικές υποβαθμίσεις, όπως: ρύπανση του υδροφόρου ορίζοντα και της ατμόσφαιρας, εμφάνιση όχλησης (θορύβου) ή έντονων οσμών και άρα απειλή για την ανθρώπινη υγιεινή και την ασφάλεια της τοπικής κοινωνίας.
- Προσωπικές απόψεις - στάση ενός ατόμου σε κάποια επερχόμενη όχληση.
- Ελλιπής ή/και λάθος ενημέρωση για το σχεδιασμό και προγραμματισμό ενός έργου, προς την τοπική κοινωνία. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε κοινωνικό αποκλεισμό, λόγω της εγκατάστασης μίας οχλούσας χρήσης σε μία περιοχή.
- Υποβάθμιση περιοχής: με την εγκατάσταση ενός έργου που δημιουργεί μορφή όχλησης σε μια περιοχή, επηρεάζονται -συνήθως αρνητικά- οι αναπτυξιακές ευκαιρίες της περιοχής.

Τρόποι εκδήλωσης NIMBY:

- Δημόσια διαμαρτυρία από την τοπική κοινωνία με πανό και συνθήματα.
- Τοποθετήσεις κατά της προτεινόμενης ανεπιθύμητης λειτουργίας στα ΜΜΕ.
- Επιστολές στην τοπική αυτοδιοίκηση για παρέμβαση στην εγκατάσταση της ανεπιθύμητης λειτουργίας.

Χαρακτηριστικά του NIMBY – Πηγή: Γ. Ρωμανός, 2004.

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

3.1. Αντιλήψεις δρώντων-αρμόδιων και συμμετεχόντων-κοινού γύρω από τα φαινόμενα

Όπως έχει διαπιστωθεί, οι αρμόδιοι ενός αναπτυξιακού έργου και η τοπική κοινότητα, θα έρθουν σε αλληλεπίδραση με αφορμή ένα κοινό ζήτημα, την εγκατάσταση του ίδιου του αναπτυξιακού έργου. Να επισημανθεί πως η προσπάθεια κατανόησης και των δύο πλευρών, αυτής των αρμόδιων και εκείνης των πολιτών που εκφέρουν άποψη ή/και αντίλογο στην εγκατάσταση των ανεπιθύμητων λειτουργειών, βοηθά στην εύρεση κοινής γραμμής-συνεργασίας μεταξύ τους. Πιο συγκεκριμένα ενθαρρύνει τον καλύτερο δυνατό σχεδιασμό και την υλοποίηση τέτοιων εγκαταστάσεων χωρίς αυτές να δημιουργούν άσχημο χωρικό αποτύπωμα και να μπορούν ταυτόχρονα να διατηρούν την ποιότητα ζωής των κατοίκων της περιοχής. Οι απόψεις από την πλευρά της κοινοτικής συμμετοχής για την δημιουργία χώρων άσκησης των ανεπιθύμητων χρήσεων, ορισμένες φορές χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Σε ένα παράδειγμα, όπως του χώρου υγειονομικής ταφής των επικίνδυνων αποβλήτων, υπάρχει από τη μία η άποψη των πολιτών-συμμετεχόντων που απλώς αντιλαμβάνονται την χωροθέτηση αυτής της χρήσης ως κίνδυνο χαμηλού επιπέδου, γεγονός που δε τους δραστηριοποιεί κατά πολύ εναντίον της υποτιθέμενης εγκατάστασης.

Εικόνα 5 – “The Fruits of NIMBYism” του Dom Nozzi.

Πηγή: η ιστοσελίδα “Dom’s Plan B Blog”

Από την άλλη όμως είναι και η ομάδα πολιτών η οποία τάσσεται υπέρ του NIMBY, οι οποίοι αναφέρουν πιθανούς υψηλούς κινδύνους που θα έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση της αξίας και την πτώση των τιμών των ιδιοκτησιών της περιοχής αναφοράς (McClelland, Schulze και Hurd, 1990).

Όσον αφορά την πλευρά των πολεοδόμων, παρατηρείται μία διαφοροποίηση στην αντίληψη που έχουν για τη χωροθέτηση τέτοιων εγκαταστάσεων σε σύγκριση με αυτή της κοινότητας που συμμετέχει στη διαδικασία. Οι δύο πλευρές αντιλαμβάνονται τις επιπτώσεις και τον κίνδυνο κατά διαφορετικό τρόπο. Οι σχεδιαστές αντιλαμβάνονται τον κίνδυνο και προσπαθούν να απαντήσουν στην όποια αμφιβολία της κοινότητας λαμβάνοντας υπόψιν τα αιτήματα και τις ανάγκες τους. Η εμπιστοσύνη αμφοτέρων όμως, παίζει ένα σημαντικό ρόλο στην όποια υλοποίηση και αναπτυξιακή διαδικασία σε σχέση με τις ζητούμενες χρήσεις. Συνήθως όμως, το κοινό στοιχείο των δύο πλευρών είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης προς την κυβέρνηση, για τη δικαιοσύνη και αποτελεσματικότητα σχετικά με τη διαδικασία χωροθέτησης των προτεινόμενων εγκαταστάσεων (Hunter και Leyden, 1995).

Οι Frey και Oberholzer-Gee αναφέρουν το ζήτημα δικαιοσύνης σχετικά με τις δύο πλευρές, σχεδιαστές και κοινότητα, δίνοντας προσοχή σε δύο σημεία :

- 1) Το να δίνεται η πρέπουσα βαρύτητα στη συμμετοχή της κοινότητας πάνω στη διαδικασία χωροθέτησης ανεπιθύμητης λειτουργίας και ακόμα να τους παρέχεται το δικαίωμα απόρριψης της σχεδιαστικής πρότασης, της εγκατάστασης.
- 2) Η επιστημονική τεκμηρίωση (κυρίως κατά της χωροθέτησης) να έχει κεντρικό ρόλο στην προαναφερόμενη διαδικασία (Frey και Oberholzer-Gee, 1996).

Τα δύο παραπάνω προτείνονται κυρίως για να αποφευχθεί αυτό που συνήθως συμβαίνει, το να προγραμματίζεται δηλαδή η εγκατάσταση μιας ανεπιθύμητης λειτουργίας, πολλές φορές να προχωράει η όλη διαδικασία και στη συνέχεια οι σχεδιαστές να έρχονται αντιμέτωποι με την κοινοτική αντίδραση. Εν τέλει οι διαδικασίες χωροθέτησης LULU συμβάλλουν κατά κάποιο τρόπο στην ισορροπία μεταξύ της ζητούμενης δικαιοσύνης και στην αποδοχή των LULU (Lake, 1987).

3.2. Αντιμετώπιση των NIMBY και LULU

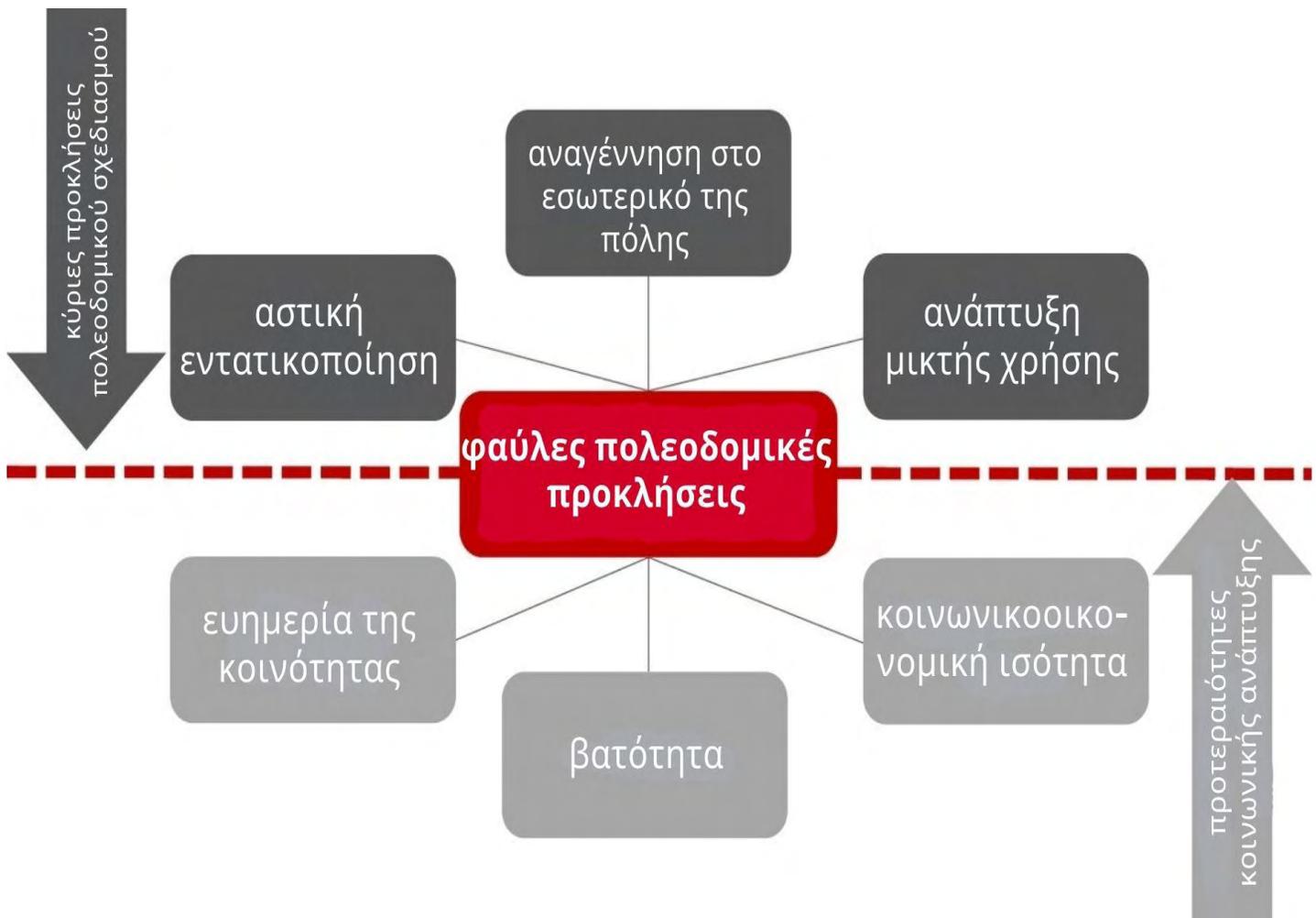
Για μία ακόμη φορά αναφέρεται πως η συγκέντρωση και κατανόηση των ερωτημάτων, αιτημάτων και αντιλήψεων των όσων τάσσονται υπέρ των NIMBY και LULU αποτελεί πληροφορία-κλειδί για τους σχεδιαστές. Η διαδικασία αυτή προετοιμάζει τους σχεδιαστές να αντιμετωπίσουν τους υποστηρικτές των φαινομένων. Μετά από συγκέντρωση και κατανόηση των απαραίτητων πληροφοριών, οι σχεδιαστές καλούνται να δώσουν λύση στις όποιες ανησυχίες των υποστηρικτών των φαινομένων και να λάβουν αποφάσεις που σχετίζονται με τη διαδικασία της εγκατάστασης LULU.

Στο πλαίσιο έρευνας όπου αφορά την εγκατάσταση ανεπιθύμητων χρήσεων γης, εντοπίστηκε ποικιλία μεθόδων που προτείνονται ή/και χρησιμοποιούνται για να μειωθεί η αρνητική εντύπωση γύρω από την εγκατάσταση αυτών. Μερικές από αυτές σχετίζονται με την προσπάθεια για μείωση της αντίθεσης για την επικείμενη εγκατάσταση, όπως το παράδειγμα της κοινοτικής συμμετοχής στην όλη διαδικασία. Άλλη μέθοδος που προτείνεται είναι η τροποποίηση των διεργασιών που αφορούν την εγκατάσταση σε συνδυασμό με τη βελτίωση των προτάσεων του έργου. Ως επεξήγηση θα λέγαμε πως οι σχεδιαστές προσπαθούν κατά κάποιο τρόπο να πραγματοποιήσουν την εγκατάσταση μιας, ανεπιθύμητης στην κοινότητα, λειτουργίας, κάνοντάς την προσφιλή στην κοινότητα. Για το λόγο αυτό, οι αρμόδιοι για την διαδικασία εγκατάστασης LULU, εστιάζουν σε πέντε μεθόδους :

- i. Την αποζημίωση.
- ii. Την αναγνώριση του κινδύνου και συζήτηση πάνω σε αυτό (συμμετοχή κοινότητας).
- iii. Τη συναίνεση για την οικοδόμηση LULU.
- iv. Τη στήριξη του κοινού που επηρεάζεται (ομάδα επιστημόνων που εκπροσωπούν την πλευρά των υποστηρικτών των NIMBY και LULU και αναπτύσσουν προγράμματα για να παρακολουθούν τους κινδύνους).
- v. Την αλλαγή θεσμών.

Τα περιθώρια εφαρμογής αυτών των τεχνικών διαφέρουν. Εφαρμόζονται όπου αρμόζουν, το οποίο καθορίζεται από τη διαφορετική περίπτωση LULU κάθε φορά. Στην επόμενη ενότητα, θα σχολιάσουμε μία-μία αυτές τις μεθόδους, κρίνοντας έτσι τη χρησιμότητά τους (Slotterback, 2007).

Εικόνα 6 - Προκλήσεις χωρικής απόφασης - Εργαλεία υποστήριξης στον πολεοδομικό σχεδιασμό: Μαθήματα από τις πόλεις της Νέας Ζηλανδίας, των Mirjam Schindler, κ.α.

Πηγή: Official website of ASCE Library

Στην παραπάνω εικόνα παρατηρούμε τα διλήμματα – προκλήσεις στο χωρικό σχεδιασμό των αρμόδιων αυτού και το τί πρέπει να λαμβάνουν υπόψιν για τις τελικές αποφάσεις περί χωρικού σχεδιασμού.

3.3. Μέθοδοι αντιμετώπισης των NIMBY και αποδοχής των LULU

3.3.1. Αποζημίωση

Μία από τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται με σκοπό να ενθαρρυνθεί η αποδοχή των εγκαταστάσεων LULU είναι η αποζημίωση. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, προβλέπεται επιστροφή χρημάτων για τις περιοχές που επηρεάζονται από την εγκατάσταση LULU και τις όποιες απώλειες αυτές υφίστανται. Ειδικά εάν το ποσό της χρηματικής αποζημίωσης είναι μεγάλο, τότε όλο και περισσότερες είναι οι πιθανότητες αυτή να λειτουργεί ως αντιστάθμιση των αρνητικών συνεπειών από την προτεινόμενη εγκατάσταση LULU (Fey, Oberholzer-Gee και Eichenberger, 1996). Μία άλλη προσέγγιση αυτής της μεθόδου είναι αυτής της δημοπρασίας. Είναι ζητούμενο για παράδειγμα η χωροθέτηση για εγκαταστάσεις αποβλήτων. Οι κοινότητες υποβάλλουν μια «τιμή», ένα χρηματικό ποσό δηλαδή, με το οποίο εξαγοράζουν την περιοχή πλησίον τους που πρόκειται να εγκατασταθεί η LULU. Δεδομένου ότι το κόστος κατασκευής και το λειτουργικό κόστος του έργου είναι γνωστά, το μόνο που μένει να καθορίσει την επιλογή περιοχής για εγκατάσταση του έργου είναι η πιο προσιτή τιμή. Δηλαδή η χαμηλότερη τιμή την οποία υπέβαλλε η κοινότητα που σημαίνει και χαμηλότερη δαπάνη για τους αρμόδιους που έχουν επιλέξει αυτή την περιοχή για την εγκατάσταση του έργου (Minehart και Neeman, 2002:304). Μία εναλλακτική της μεθόδου της αποζημίωσης είναι η παροχή ορισμένων ανέσεων ή και διευκολύνσεων για τις κοινότητες που επηρεάζονται από την εγκατάσταση LULU. Τέτοιες διευκολύνσεις μπορεί να είναι η μείωση των φόρων και η χρηματοδότηση για τα τοπικά σχολεία και οδούς (Bacot κ.α, 1994). Μία ακόμη παραλλαγή της μεθόδου της αποζημίωσης είναι και η παροχή εγγύησης της αξίας της ιδιοκτησίας. Πολύς κόσμος ανησυχεί προβλέποντας την πτώση της αξίας της ιδιοκτησίας τους που θα είναι το αποτέλεσμα μετά την εγκατάσταση LULU στην περιοχή τους. Για να μετριαστεί αυτή η αρνητική στάση των πολιτών, προτείνεται η εγγύηση της αξίας της ιδιοκτησίας τους κατά τη διάρκεια και μετά τη χωροθέτηση της LULU (Zeiss και Atwater, 1989). Τέλος, ο Fischel προτείνει την μορφή αποζημίωσης, σύμφωνα με την οποία, θα αποζημιώνονται οι κάτοχοι των ιδιοκτησιών σε περίπτωση που οι τιμές των ιδιοκτησιών τους δεν αυξήθηκαν σύμφωνα με το δείκτη τιμών της αναφερόμενης περιοχής (Fischel, 2001).

Ωστόσο, υπάρχει μία δυσπιστία γύρω από τη μέθοδο της αποζημίωσης. Αυτή σχετίζεται με το ότι ουσιαστικά η αποζημίωση δε συμβάλλει στην ελαχιστοποίηση του κινδύνου αλλά είναι καθαρή αποζημίωση αυτού (Kasperson κ.α., 1992). Επίσης η χρηματική αποζημίωση μπορεί να θεωρηθεί και ως «δωροδοκία» εάν διαπιστωθεί ότι οι ενέργειες εγκατάστασης μίας LULU έχουν διεξαχθεί με άδικο τρόπο (Fey κ.α., 1996). Υπάρχουν και οι περιπτώσεις που το ποσό αποζημίωσης που προτείνεται δεν επαρκεί για την αντιμετώπιση των επικείμενων επιπτώσεων (Fort κ.α, 1993). Ως συμπέρασμα θα μπορούσαμε να πούμε πως η μέθοδος της αποζημίωσης δεν είναι η καλύτερη για να διευκολύνει την εγκατάσταση LULU Αυτό άλλωστε αποδεικνύει και το παράδειγμα του βουνού Yucca της Νεβάδα στο οποίο η αποζημίωση που είχε προταθεί δεν αντιμετώπισε τις επιπτώσεις που προκλήθηκαν από την εγκατάσταση που αποθηκεύει αναλωμένα πυρηνικά καύσιμα και άλλα ραδιενεργά απόβλητα (Kunreuther et al. 1990).

3.3.2. Αναφορά πιθανών κινδύνων

Άλλη μία μέθοδος που χρησιμοποιείται για να διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ σχεδιαστών και κοινότητας είναι η ανοιχτή επικοινωνία με διαφάνεια στην αναφορά των κινδύνων στους οποίους μία περιοχή ενδεχομένως να εκτεθεί μετά από την εγκατάσταση μιας LULU. Αναφέρεται πως

είναι σημαντικό να δημιουργείται ένα περιβάλλον ικανό για διάλογο όπου θα παρουσιάζονται όλοι οι πιθανοί κίνδυνοι. Στο διάλογο αυτό θα αναφέρονται επίσης ζητήματα που σχετίζονται με τον τεχνικό κίνδυνο της εγκατάστασης του έργου και ζητήματα που αφορούν την πιθανότητα μείωσης της αξίας και τιμών των ιδιοκτησιών αλλά και τον αντίκτυπο στην ποιότητα ζωής των κατοίκων της περιοχής (Kasperson κ.α., 1992). Η διαφάνεια ως προς τους κινδύνους είναι παράγοντας ζωτικής σημασίας για την ανοιχτή επικοινωνία μεταξύ αρμόδιων του έργου και κοινότητας και για το λόγο αυτό χρησιμοποιούνται τα ανάλογα μέσα που προωθούν την αξιοπιστία και διαφάνεια. Τέτοια αποτελεσματικά μέσα επικοινωνίας είναι η χρήση της προηγμένης τεχνολογίας, των συστημάτων διαχείρισης και οι φανερές λήψεις αποφάσεων μέσω χρήσης του υπολογιστή (Drew κ.α., 2004). Στο κομμάτι της ανοιχτής επικοινωνίας και της αναφοράς των κινδύνων που αναφέρθηκε, ο Sandman (1986) παρενέβη, προσθέτοντας κι επισημαίνοντας το μέγεθος αποδεκτικότητας ορισμένων μορφών κινδύνων. Οι κίνδυνοι αυτοί θα έπρεπε να συμπεριλαμβάνονται στον ανοιχτό διάλογο και να προετοιμάζουν κατά μία έννοια όσους εμπλέκονται στη διαδικασία εγκατάστασης του έργου. Οι μορφές αυτές είναι οι εξής:

- Οι άγνωστοι κίνδυνοι, οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν, γίνονται λιγότερο αποδεκτοί από τους οικείους (στην κοινότητα) κινδύνους. Ομοίως και για τους μη ανιχνεύσιμους (μη αποδοχή) και αντίστοιχα ανιχνεύσιμους (αποδοχή) κινδύνους.
- Είναι «προτιμότεροι» οι κίνδυνοι τους οποίους μπορεί να ελέγξει και να προστατευτεί από αυτούς η κοινότητα παρά οι κίνδυνοι που ελέγχονται από «άλλους» και δεν επιτρέπει άμεσα στην κοινότητα να προστατευτεί.
- Η αβεβαιότητα είναι άλλο ένα κριτήριο για την αποδεκτικότητα των κινδύνων. Όσο πιο αβέβαιος είναι ένας κίνδυνος, τόσο λιγότερο αποδεκτός είναι.
- Τέλος, το ενδιαφέρον των ανθρώπων επικεντρώνεται περισσότερο στη μείωση του όποιου κινδύνου, παρά στην εκτίμηση αυτού (Sandman, 1986).

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να πούμε πως η διαδικασία την ανοιχτής επικοινωνίας συμπεριλαμβανόμενης της αναφοράς των κινδύνων, όταν αυτή είναι αποτελεσματική μπορεί να δημιουργήσει καλύτερες σχέσεις μεταξύ αρμόδιων και πολιτών. Διότι με αυτό τον τρόπο, της ανοιχτής επικοινωνίας, αυξάνεται η εμπιστοσύνη από πλευράς των πολιτών προς τους αρμόδιους, αλλά και η αξιοπιστία των προγραμματιστών των LULU. Κατ' επέκταση υπάρχει αυξημένη πιθανότητα να προκύψουν αποδεκτές, από αμφοτέρους, λύσεις (Peters κ.α., 1997).

3.3.3. Συναίνεση για την κατασκευή

Μία επιπλέον τεχνική που χρησιμοποιείται για τη βελτίωση της συνεργασίας των αρμόδιων της κατασκευής LULU και του κοινού, είναι η συναίνεση για κατασκευή, η οποία θυμίζει λίγο την μέθοδο ανοιχτής επικοινωνίας που προαναφέρθηκε. Η τεχνική αυτή στοχεύει στο να αντιμετωπιστούν οι όποιες ανησυχίες των υποστηρικτών των NIMBY και στο να αλληλοεπιδρούν οι αρμόδιοι και το κοινό ταυτόχρονα σε μίας μορφής "debate". Για την καλύτερη λήψη αποφάσεων, το ιδανικό κοινό θα έπρεπε να αποτελείται από τους πολίτες, τους προγραμματιστές εγκατάστασης των ανεπιθύμητων λειτουργιών και τους φορείς λήψης των τελικών αποφάσεων. Είναι και αυτή η μέθοδος μία ενίσχυση στην προσπάθεια που γίνεται για μείωση της δυσπιστίας από πλευρά του κοινού (Kearney και Smith, 1994:628). Μέσα από αυτή τη μέθοδο μπορούν να γίνουν αναφορές στη νομιμότητα σχετιζόμενων πλαισίων αναφοράς (Snary, 2004), να αυξηθεί η

συμμετοχή των πολιτών ή και ακόμη να ενθαρρυνθεί η μέθοδος της αποζημίωσης (O'Hare κ.α., 1983). Τις περισσότερες φορές, οι διαδικασίες που βασίζονται στη συναίνεση, έχουν περισσότερες πιθανότητες να μειώσουν τις όποιες αμφιβολίες, την απογοήτευση, τον οικονομικό προβληματισμό και το χρόνο των αποφάσεων συμπεριλαμβάνοντας την αναφορά των επικείμενων κινδύνων (Slovic κ.α., 1982). Ένα παράδειγμα που θα μπορούσε να δοθεί και που σχετίζεται με τη τεχνική της συναινετικής οικοδόμησης είναι αυτό που παρέθεσαν οι Frey και Oberholzer-O Ge (1996), σύμφωνα με το οποίο διαπιστώνεται πως η συγκεκριμένη τεχνική είναι ο πιο δίκαιη και αποδεκτή για τη λήψη αποφάσεων περί LULU. Αναφέρεται πως η τεχνική της συναινετικής οικοδόμησης είναι μία κατάλληλη μορφή διαπραγμάτευσης της τοποθέτησης αυτών των εγκαταστάσεων και πιο αποδεκτή σε σχέση με την αποζημίωση για παράδειγμα. Σύμφωνα με τους O'Hare, Bacow και Sanderson, το κοινό πολλές φορές απογοητεύεται με την πεποίθηση ότι δεν έχει τις απαραίτητες γνώσεις και την εμπειρία για να επιχειρηματολογήσει και να συμμετάσχει αποτελεσματικά στη διαδικασία παρέμβασης για την εγκατάσταση LULU. Η απογοήτευση αυτή ωθεί το κοινό στο να αδυνατεί να διαπραγματευτεί την εγκατάσταση LULU, να προτιμά δηλαδή την απόσυρση αντί για την τροποποίηση της πρότασης (O'Hare κ.α., 1983).

Σύμφωνα με τους Easterling και Kunreuther (1995), η εγκατάσταση LULU σε προτεινόμενη τοποθεσία θα είναι κατάλληλη υπό τα παρακάτω κριτήρια:

- Η εγκατάσταση αποτελεί μία μεγάλη κοινωνική ανάγκη
- Δεν υπάρχει καλύτερη λύση για τη λύση του όποιου ζητήματος παρά το να γίνει η εγκατάσταση
- Έχουν ληφθεί όλα τα δυνατά «λογικά» μέτρα μείωσης του όποιου κινδύνου της εγκατάστασης
- Η απόφαση για τη χωροθέτηση της εγκατάστασης LULU πάρθηκε δίκαιως.

Για να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα, πρέπει να μεσολαβήσει ένας διάλογος μεταξύ του πολυσύνθετου κοινού που αναφέρθηκε και στην αρχή της ενότητας, όπου όλοι οι ενδιαφερόμενοι θα μπορούν να τοποθετούνται για τη φύση του προβλήματος και τις δυνατές λύσεις (Easterling και Kunreuther, 1995). Να επαναληφθεί πως θυμίζει έντονα την τεχνική της ανοιχτής επικοινωνίας με αναφορά στους κινδύνους που αναγράφεται στην προηγούμενη ενότητα, με τη διαφορά ότι δε μεσολαβεί τόσο η τεχνολογία παρά μόνο η επαφή των ενδιαφερόμενων και ο ανοιχτός διάλογος, συν τη μεγάλη αποδεκτικότητα από το κοινό αυτής της μεθόδου. Ωστόσο όμως, υπάρχει και η αμφιβολία από πλευράς προγραμματιστών που μια ομάδα εξ αυτών ίσως να μην προτιμά αυτή τη μέθοδο, για να μπορεί να αποφεύγει τις προκλήσεις από ομάδες που τάσσονται κατά τέτοιων προτάσεων (Rabe, 1994).

3.3.4. Στήριξη του κοινού που επηρεάζεται

Η τέταρτη τεχνική που χρησιμοποιήθηκε για να διευκολύνει το κοινό ως προς τα αιτήματά του για τις LULU ήταν η στήριξη αυτού με ειδικές ομάδες εμπειρογνώμων. Οι ομάδες αυτές είναι κάτι σαν εκπρόσωποι της κοινότητας στην περιοχή της οποίας προτείνεται η εγκατάσταση LULU. (Heiman, 1997). Οι εκπρόσωποι αυτοί είναι ικανοί να αναπτύσσουν προγράμματα και να παρακολουθούν τους κινδύνους που ελλοχεύουν από την εγκατάσταση της ανεπιθύμητης λειτουργίας. Η μέθοδος αυτή αφορά κυρίως περιβαλλοντικούς κινδύνους. Μπορεί να παρατηρηθεί από τους πολίτες η εκτίμηση ή/και πιθανή πτώση της αξίας της περιουσίας, ο θόρυβος, άλλοι

ρύποι και άλλες επιπτώσεις (Kasperson κ.α., 1992). Ένα παράδειγμα αυτής της μεθόδου αφορά το ήδη αναφερόμενο όρος Yucca στην ορεινή Νεβάδα. Προτάθηκε η οργάνωση μιας τοπικής επιτροπής, η οποία θα εκπροσωπούσε την τοπική κοινότητα και θα δρούσε με σκοπό να άρει τη λειτουργία της υπάρχουσας εγκατάστασης αποθήκευσης αναλωμένων πυρηνικών αποβλήτων (Kunreuther, κ.α., 1990).

3.3.5. Αλλαγή θεσμών

Η πέμπτη και τελευταία μέθοδος που προτείνεται για την αντιμετώπιση του NIMBY είναι η θεσμική αλλαγή. Μέσω αυτής της τεχνικής επιδιώκεται η αντιμετώπιση των όποιων ζητημάτων προβληματίζουν το κοινό σχετικά με τις LULU, καθώς επίσης και τους προγραμματιστές και αρμόδιους λήψης των τελικών αποφάσεων. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι επιδιώκεται η κοινωνική εμπιστοσύνη μέσω κανονιστικών τροποποιήσεων και διαδικασιών αναθεώρησης που αφορούν την ανάπτυξη και που θα δράσουν πιο αποτελεσματικά στην αποδοχή της LULU. Οι προτεινόμενες θεσμικές αλλαγές αφορούν τη ρύθμιση των χρήσεων γης που με τη σειρά της επιδρά στη χωροθέτηση LULU, έχοντας λάβει υπόψιν τις πιθανές επιπτώσεις. Για να αποφευχθούν περιβαλλοντικές, οικονομικές, ποιοτικές κ.α. επιπτώσεις στην κοινότητα των πολιτών ο Deng (2003) πρότείνει την ανάπτυξη μίας ιδιωτικής ζώνης με παροχές κοινού ενδιαφέροντος (Common Interest Developments – CIDs) οι οποίες παραπέμπουν σε ενώσεις όπως η ένωση των ιδιοκτητών σπιτιού (Homeowners Association – HOA). Μία τέτοια ζώνη περιλαμβάνει εγκαταστάσεις και πρόσβαση σε παροχές για τα μέλη μια ένωσης ιδιοκτητών σπιτιού, οι οποίοι επωφελούνται από την κοινή χρήση του χώρου, κάτι το οποίο θα κόστιζε πολύ ακριβά μεμονωμένα. Ένα τέτοιο σύμπλεγμα κατοικιών με πρόσβαση σε κοινές παροχές αποτελεί έναν από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους τύπους κατοικιών. Τέτοιοι χώροι μπορεί να είναι:

- Κλαμπ
- Γυμναστήρια
- Υπαίθριοι χώροι: διαδρομές/μονοπάτια/κήποι
- Γήπεδα γκολφ και παροχή μαθημάτων
- Χώροι στάθμευσης ιδιωτικών οχημάτων/ποδηλάτων
- Πισίνες και υδρομασάζ.

Τα δικαιώματα ως προς τη χρήση αυτών και οι ευθύνες απέναντί τους καθορίζονται από τα μέλη της ένωσης ιδιοκτητών σπιτιού (Official Website of *Common-interest development*). Ο Deng (2003) υπέθεσε πως με το συγκεκριμένο τύπο κατοικίας θα κατόρθωνε να ελαχιστοποιήσει το NIMBY και να παρουσιάσει κατά μία έννοια, μία ευκαιρία για τους κατοίκους της περιοχής στην οποία προτείνεται κάποια LULU (Deng, 2003).

Ένα ερώτημα, ή καλύτερα μια διαπίστωση που προκύπτει σε αυτό το σημείο είναι πως για να υλοποιηθούν μία LULU και ο συγκεκριμένος τύπος κατοικιών, χρειάζεται η διάθεση ενός μεγάλου μέρους του κεφάλαιου. Μπορεί να ακούγεται ιδανική λύση με την προσπάθειά της μέσω των παροχών να διατηρήσει ή και να αναβαθμίσει το επίπεδο και την ποιότητα ζωής των κατοίκων, αλλά ίσως να μην είναι η πιο οικονομικά συμφέρουσα λύση για την αντιμετώπιση του NIMBY.

Στη συγκεκριμένη μέθοδο της αλλαγής θεσμών, περιλαμβάνεται και η πρόταση για εισαγωγή ενός άλλου τύπου ανάλυσης των επιπτώσεων, η οποία θα συμβάλει στη διαδικασία αναθεώρησης περί LULU. Ο Lober (1995 a), ανέφερε τη χρησιμότητα των γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών (GIS) στην ανάλυση της περιοχής αναφοράς. Με τη χρήση αυτού θα μπορούσαν να

παρουσιαστούν με πιο επίσημο τρόπο αναλύσεις που θα εξέταζαν τις ανησυχίες των πολιτών. Αυτό επειδή περιλαμβάνει δεδομένα κοινωνικής δικτύωσης και ιδίων κεφαλαίων ως μέσα θεσμοποίησης της εξέτασης των ζητημάτων που προκύπτουν στις διαδικασίες τοποθέτησης LULU. Και πάλι στο παράδειγμα της Νεβάδα που προαναφέρθηκε, μία τροποποίηση που προσπάθησε να υλοποιηθεί ήταν στο πλαίσιο της χωροθέτησης της εγκατάστασης αποθήκευσης πυρηνικών αποβλήτων. Προτεινόταν απλώς η έρευνα για εναλλακτικές επιλογές διάθεσης (Kraft, 1991-92).

4. NIMBY και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Συνήθως, τις περισσότερες φορές, οι απόψεις οι οποίες προβάλλονται δημόσια, επηρεάζουν κατά κάποιο τρόπο την κοινή γνώμη. Στην περίπτωση μας όπου ήδη αναφέραμε το πόσο σημαντικό είναι να ληφθούν οι τελικές αποφάσεις με τον κατάλληλο και πιο αξιοκρατικό τρόπο, δε θα μπορούσαμε να παραβλέψουμε το κεντρικό ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι απόψεις με δημόσια προβολή. Ακόμη και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων που αφορούν μεγάλα κατασκευαστικά έργα, όπως ένα έργο με ανεπιθύμητη λειτουργία, οι δημόσιες απόψεις μπορούν να κατευθύνουν την κοινή γνώμη κατά κάποιο βαθμό. Τα μέσα προβολής, ενημέρωσης κι επικοινωνίας υποβοηθήθηκαν από την άνοδο της τεχνολογίας. Τα μέσα αυτά με τη σειρά τους διευκόλυναν τη δημόσια συζήτηση και σε θέματα που σχετίζονται με τις κοινωνικές επιπτώσεις που προκύπτουν από την εγκατάσταση μίας χρήσης με ανεπιθύμητη λειτουργία. Το υλικό που μπορούμε να εξάγουμε μέσα από αυτές τις απόψεις θα χρησίμευε ενδεχομένως στην αποτελεσματικότερη πρόληψη και αντιμετώπιση πιθανών κοινωνικών συγκρούσεων, με αφορμή τυχόν διαφωνία απόψεων περί NIMBY και LULU.

Οι δημόσιες διαμαρτυρίες που προέρχονται από υποστηρικτές του NIMBY μπορούν να πάρουν μεγάλες διαστάσεις και ιδιαίτερα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και επικοινωνίας, τα οποία επιταχύνουν ολοένα και περισσότερο τη διάδοση των πληροφοριών και των κοινωνικών συγκρούσεων. Η αυξημένη συνειδητοποίηση των όποιων κινδύνων για την ανθρώπινη υγεία, το περιβάλλον και την ασφάλεια των πολιτών, καθώς επίσης και η γνώση των πολιτικών δικαιωμάτων τους, τους ωθούν να αντιδρούν έντονα (Hanna, κ.α., 2016). Οι πλατφόρμες αυτές λειτουργούν ως πύλες δικτύου για να εκφράζονται και να δημοσιεύονται τέτοιες απόψεις. Συνήθεις πλατφόρμες είναι το Twitter και το Facebook. Στην Κίνα για παράδειγμα πιο διαδεδομένη πλατφόρμα άμεσης επικοινωνίας και ανταλλαγής απόψεων περί τέτοιων κοινωνικών θεμάτων, είναι το Weibo, με μεγάλο αριθμό ενεργών χρηστών καθώς είναι και μέσο στο οποίο γίνονται τοποθετήσεις και από κυβερνητικά πρόσωπα (Park, 2010).

Θέματα τα οποία συζητούνται στα προαναφερόμενα μέσα και που σχετίζονται με το NIMBY αφορούν κυρίως μεγάλα κατασκευαστικά έργα. Τέτοια έργα μπορούν να είναι: οι πυρηνικοί σταθμοί που παράγουν ενέργεια, διάφορες χημικές εγκαταστάσεις όπως επίσης και υποδομές που σχετίζονται με τη διάθεση αποβλήτων. Άλλα έργα παρόμοιας εμβέλειας μπορούν να είναι οι σιδηρόδρομοι υψηλής ταχύτητας, τα μεγάλης έκτασης αιολικά πάρκα και τυχόν φράγματα που μπορεί να επηρεάσουν την κοινωνική δομή σε περιφερειακό επίπεδο. Στο σύνολό τους, τα έργα αυτά πολλές φορές αν δεν υπάρξει η σωστή εκτίμηση και αντιμετώπιση των επιπτώσεων που

μπορεί να προκαλέσουν σε κοινωνικό επίπεδο, αποδεικνύεται ότι μπορεί να επηρεαστεί η οργανική και ψυχική υγεία των πολιτών (Langbroek και Vanclay, 2012).

Λαμβάνοντα υπόψιν τα θέματα συζήτησης στα μέσα μαζικής προβολής κι επικοινωνίας που σχετίζονται με το NIMBY, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως οι κοινωνικές επιπτώσεις που προέρχονται από όποια κατασκευή LULU αποκτούν ολοένα και περισσότερη δημόσια προσοχή. Τα κοινωνικά μέσα ενθαρρύνουν την εξάπλωση των δημόσιων απόψεων περί NIMBY και τροφοδοτούν τις κοινωνικές συγκρούσεις. Η παρατήρηση της συχνότητας υποβολής τέτοιων απόψεων και της εξέλιξής τους, μπορεί να δώσει νέο υλικό κυρίως στους προγραμματιστές των LULU και των αρμόδιων λήψης των τελικών αποφάσεων. Η διαδικασία αυτή ίσως να είναι μία νέα και αποτελεσματική στρατηγική για μία καλύτερη συνεργασία των αρμόδιων με την κοινότητα της περιοχής αναφοράς για την εγκατάσταση μίας ανεπιθύμητης χρήσης.

5. Επανεξέταση του NIMBY

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η έννοια του πολεοδομικού φαινομένου Not In My Backyard – NIMBY χρησιμοποιείται για να γίνει η περιγραφή μίας αίσθησης τοπικού προστατευτισμού. Αφορά συνήθως την έντονη αντίθεση μίας κοινότητας σε οποιαδήποτε εξέλιξη κοντά στον τόπο διαμονής της. Η εξέλιξη αυτή μπορεί να σχετίζεται με υποδομές όπως μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, αιολικά πάρκα κ.α. τα οποία απειλούν κατά κάποιο τρόπο την ποιότητα ζωής των κατοίκων και το περιβάλλον. Προτάθηκε λοιπόν σύμφωνα με τον P. Devine (2009) μία διαφορετική οπτική για την ερμηνεία της κοινοτικής αντιπαράθεσης, χρησιμοποιώντας αυτή τη φορά θεωρία που σχετίζεται άμεσα με την κοινωνική και περιβαλλοντική ψυχολογία. Επεξηγηματικά θα λέγαμε πως το NIMBY λειτουργεί ως η προστατευτική δράση από μέρους των κατοίκων μια περιοχής όταν αυτή τείνει να υποστεί αλλαγές τέτοιες που να διαταράσσουν την εικόνα του τόπου τους, την ταυτότητα του τόπου και από ψυχολογικής άποψης, το συναίσθημα των πολιτών αυτού του τόπου. Όλα αυτά ενισχύουν την προσπάθεια ενδυνάμωσης του ρόλου των πολιτών, μέσω της συνειδητοποίησης, της ερμηνείας, της αξιολόγησης, της αντιμετώπισης και εντέλει της δράσης για ένα αποτέλεσμα από το οποίο δε θα δυσαρεστηθούν ούτε οι προγραμματιστές μίας LULU αλλά ούτε και οι προστατευτικοί πολίτες (Patrick Devine, 2009).

Επιχειρείται επομένως μία επανεξέταση του ορισμού NIMBY από την ψυχολογική πλευρά των πολιτών για την προστασία του τόπου τους και τη διασφάλιση της ταυτότητας αυτού. Για να επιτευχθεί αυτό εφαρμόζονται θεωρίες κοινωνικής εκπροσώπησης και απειλής της ταυτότητας, οι οποίες θα δικαιολογήσουν την δράση προστατευτικού χαρακτήρα εκ μέρους των πολιτών (Moscovici, 2000 και Breakwell, 1986 και 1992).

Ο όρος «τόπος» ξεκινά από το έργο του Αριστοτέλη. Ο όρος αυτός έχει σημασία και συνδέεται και με άλλους παράγοντες όπως το περιβάλλον, την ψυχολογία, την αρχιτεκτονική, τη γεωγραφία και την κοινωνιολογία. Ο «τόπος» διαφέρει από τις έννοιες «χώρος» και «περιβάλλον» καθώς σαν έννοια, ο «τόπος» συνδέεται με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά μίας τοποθεσίας και με τα συναισθήματα των ατόμων για το μέρος αυτό (Gieryn, 2000 και Tuan, 1977). Λαμβάνεται υπόψιν πως τα φυσικά περιβάλλοντα και χωρικά χαρακτηριστικά του, είναι πολλά παραπάνω από απλά

σκηνικά γύρω από τα οποία διαδραματίζονται κοινωνικά και ψυχολογικά φαινόμενα (Bonaiuto, Carrus, Martorella και Bonnes, 2002 και Cresswell, 2003 και Gieryn, 2000).

Η νέα προσέγγιση του NIMBY προκύπτει από ποικιλία απόψεων περί φαινομένου που έχουν αναφερθεί (Patterson και Williams, 2005) και σχετίζονται με τη φαινομενολογία, τη συμβολική αλληλεπίδραση, την ανάλυση του λόγου και την κοινωνική γνώση (Norberg-Schulz, 1980; Milligan, 2003; Dixon και Durrheim, 2004; Stedman, 2003). Εάν εξετάσουμε τον «τόπο» ως αντικείμενο, διαπιστώνουμε πως αυτό συνδέεται με άλλες έννοιες όπως το «σπίτι» και τη «γειτονιά» που σχετίζονται άμεσα με τη διάρκεια του τόπου διαμονής ενός ατόμου (Manzo, 2003 και 2005 και Brown και Perkins, 1992). Η φυσική παρουσία του ατόμου ή ενός συνόλου ατόμων σε ένα «τόπο» οδηγούν και στην κοινωνική παρουσία του αντίστοιχα (Hidalgo και Hernandez, 2001). Αυτό οδηγεί σε δράση, από μέρους των κατοίκων, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο (Manzo και Perkins, 2006). Ενώ οι ατομιστικές προσεγγίσεις για το «μέρος» είναι κάτι κοινό στο περιβάλλον της ψυχολογίας, κάποιες φορές γίνονται και συλλογικές προσεγγίσεις του χώρου της κοινωνίας σε εκτεταμένη μορφή, με χαρακτηρισμούς όπως αυτός της «σύναψης της θέσης», να συνδεθεί δηλαδή ένα μέρος με ένα άλλο για την κάλυψη του συλλογικού ενδιαφέροντος (Bonaiuto και Bonnes, 2000). Μαζί με τις προαναφερόμενες συνδέσεις μέρους με ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό, έχουμε και τη σύνδεση μέρους με το χώρο εργασίας, την σύνδεση με τόπο διαμονής αλλά όχι μόνο σε επίπεδο κατοικίας αλλά σε γειτονιάς που με τη σειρά τους οδηγούν σε κοινοτικό σχεδιασμό βάση των προτιμήσεων των κατοίκων σε επίπεδο ατόμων/ ομάδων/ κατοικίας/ γειτονιάς/ περιοχής/ πόλης/ κοινωνίας (Inalhan και Finch, 2004; Brown και Perkins, 2003; Manzo και Perkins, 2006).

Βάσει κοινωνικοπολιτικών πτυχών του τόπου, τυχόν διαφωνίες για τη μορφή αυτού επηρεάζονται από τα ενδιαφέροντα και τις προτιμήσεις όπως αναφέρθηκε των πολιτών ή μιας ομάδας αυτών. Όλα αυτά όμως, οι διαφωνίες και οι διαρκείς εξελίξεις ενός τόπου, συμπεριλαμβανομένης και της πιθανής εγκατάστασης μιας LULU, μπορεί και να οδηγήσουν σε αρνητικές συνέπειες για ένα τόπο, εάν για παράδειγμα πολίτες αυτού εκδηλώσουν την επιθυμία να φύγουν (Canter, 1997, Massey, 1995 και Manzo, 2005).

Ένα σημαντικό στοιχείο του τόπου, που λειτουργεί με τέτοιο τρόπο ώστε να κρατά τους κατοίκους του, είναι η ταυτότητα του. Τα φυσικά ή και μη χαρακτηριστικά του τόπου, συμβάλλουν κατά μία έννοια στην ανάπτυξη της αίσθησης του ατόμου, ότι το ίδιο άτομο εκπέμπει την ταυτότητα του τόπου του (Proshansky, Fabian και Kaminoff, 1983). Μαζί με την ταυτότητα του τόπου υπάρχουν και οι θεωρίες περί κοινωνικής ταυτότητας, περί διαδικασιών απόκτησης της ταυτότητας, περί κοινωνικής γνώσης και περί λόγου. Οι θεωρίες αυτές παρουσιάζουν ορισμένες διαφορές στις προσεγγίσεις τους ως προς το πού εστιάζουν κάθε φορά, όπως για παράδειγμα την προσωπική στάση, τη ρητορική και την κοινωνική (Bonnes, Giuliani και Bonaiuto 1995; Twigger-Ross και Uzzell, 1999; Stedman, 2002; Dixon και Durheim, 2000-04).

Το 1995 οι Bonnes, Giuliani και Bonaiuto ανέφεραν το παράδειγμα της Ρώμης. Σύμφωνα με το παράδειγμα ένα μέρος όπως η Ρώμη μπορεί να αντιπροσωπεύει τόσο προσωπικές όσο και κοινωνικές πτυχές ενός ατόμου. Η διάκριση αυτή γίνεται με τα παραδείγματα των φράσεων που ακολουθούν:

- «Η Ρώμη έχει γίνει πλέον μέρος μου», εδώ βλέπουμε μια ταυτοποίηση του τόπου από προσωπική σκοπιά.
- «Νιώθω τόσο Ρωμαϊκός», στη συγκεκριμένη φράση βλέπουμε την αναγνώριση του τόπου από το κοινό, την κοινοτική ταυτοποίηση του τόπου. Συνέδεσαν τη Ρώμη με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά όπως για παράδειγμα με τοπόσημα και συμπεριφορές των ντόπιων κατοίκων, δείγματα υλικής και άυλης κληρονομιάς, τα οποία κάθε φορά που αναφέρονται με όποιο τρόπο, τους θυμίζουν τη Ρώμη (Bonnes, Giuliani και Bonaiuto, 1995).

Η κοινωνική αναγνώριση του τόπου σύμφωνα με τον Stedman προσεγγίζεται και χαρακτηρίζεται πιο ατομικιστικά, καθώς διερευνάται πώς οι στάσεις των ατόμων και οι αξιολογήσεις τους για ένα τόπο, οδηγούν σε νέες δράσεις (Stedman, 2002).

Μελέτες έχουν αποδείξει πως οι άνθρωποι εκλαμβάνουν με διαφορετικό τρόπο τους δεσμούς που δημιουργούνται με τα συγκεκριμένα μέρη, πολλές φορές επηρεαζόμενοι από την ταυτότητα του κάθε τόπου (Devine και Lyons, 1997; Knez, 2005; Twigger και Uzzell, 1996). Τώρα σε περίπτωση που η ταυτότητα ενός τόπου τείνει να μεταβληθεί ή να επηρεαστεί με άσχημο τρόπο, με την εγκατάσταση μιας LULU για παράδειγμα, παρουσιάζεται αυτό που οι ερευνητές ονομάζουν «διαταραχή» ή και «απειλή» για τη δημιουργία και τη διασφάλιση της ταυτότητας ενός τόπου (Brown και Perkins, 1992; Bonaiuto, Breakwell και Cano, 1996).

Λόγω της διαταραχής αυτής, πολλές φορές ένα θετικό συναίσθημα που δημιουργούν οι άνθρωποι μέσα τους, το οποίο το έχουν ταυτίσει με ένα τόπο, μπορεί να μετατραπεί σε αρνητικό όπως η αίσθηση του άγχους και της απώλειας (Brown και Perkins, 1992; Fried, 2000). Η ψυχολογική αυτή μετάπτωση από την συναισθηματική μεταβολή-αντίδραση, οδηγεί σε μία αίσθηση μετατόπισης των ανθρώπων, λόγω «διαταραχής» της ταυτότητας του τόπου τους και αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ψυχικό τραύμα (Fullilove, 1996). Για να συμβεί όμως μία τέτοια έντονη συναισθηματική μεταβολή στα άτομα, πρέπει να υπάρχουν σίγουρα κάποια αίτια. Τα αίτια δεν περιορίζονται μόνο στην πιθανότητα εγκατάστασης LULU που μας αφορά βάσει του αντικειμένου της παρούσης έρευνας, αλλά μπορεί να είναι και:

- ο φυσικές καταστροφές (οικολογική αλλαγή, πλημμύρες, κατολισθήσεις)
- ο μεταβολές που οφείλονται στον ανθρωπογενή παράγοντα, όπως διαρρηξίσεις, κατεδαφίσεις σπιτιών, εκούσια μετανάστευση, μετεγκατάσταση κοντά στο χώρο εργασίας, δημιουργία γκέτο, παρακμή γειτονιάς (Brown και Perkins, 1992; Fried, 2000; Speller, 1999; Inhan και Finch, 2004; Milligan, 2003; Dixon και Durheim, 2000; Possick, 2004).

Η διαταραχή αυτή που προκαλεί την αλλαγή της μορφής ενός τόπου μπορεί να προέρχεται από πολιτικές ή οικονομικές ενέργειες ή και μεταβολές. Μπορεί ωστόσο να είναι και σταδιακή όπως για παράδειγμα το να ανακοινωθεί σε ένα τόπο πως μετά από οργανωμένες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης και προστασίας, οι τοπικές παραλίες είναι ακατάλληλες προς κολύμβηση λόγω μόλυνσης (Bonaiuto κ.α. 1996). Ακόμη, διαταραχή σε ένα τόπο μπορεί να προκληθεί και από τη λήψη αποφάσεων περί χωρικού σχεδιασμού που κάποιες φορές οδηγούν με τη σειρά τους σε ανεπιθύμητες (LULU) χωρικές μεταβολές (Dixon και Durheim, 2004).

Επομένως η όποια διαταραχή-μεταβολή προκαλείται στο χώρο χαρακτηρίζεται από την έκτασή της, την ταχύτητα εξάπλωσής της και τον έλεγχο της από τους ανθρώπους. Τα παραπάνω χρησιμοποιούνται ως κριτήρια τα οποία βοηθούν τους ανθρώπους να προβλέψουν τί θα συμβεί ή

ακόμη και να αντιληφθούν εάν κάτι έχει συμβεί ήδη ώστε να προχωρήσουν στον τρόπο αντιμετώπισης αυτού, για να διαφυλάξουν τον τόπο τους.

5.1. Μοντέλα διάσπασης-ανάλυσης της «διαταραχής» μετά από χωρική μεταβολή

Πιο συγκεκριμένα οι Brown, Perkins, Inhalan και Finch πρότειναν κάποια μοντέλα τα οποία διασπούν σε τρία στάδια την κάθε διαταραχή που συμβαίνει σε ένα τόπο όπως το στάδιο προδιάθεσης (πριν συμβεί η χωρική μεταβολή-διαταραχή), το στάδιο όπου υφίσταται η μεταβολή του τόπου και το στάδιο μετά τη μεταβολή-διαταραχή (Brown, Perkins, 1992; Inhalan, Finch, 2004).

5.1.1. Μοντέλο κατά Brown και Perkins

Σύμφωνα με τους Brown και Perkins το πρώτο στάδιο περιλαμβάνει την προετοιμασία του ατόμου για την αλλαγή στο περιβάλλον του, την πρόβλεψη του τί πρόκειται να συμβεί, μέχρι και την πιθανότητα να φύγουν από τον τόπο διαμονής τους (Brown, Perkins, 1992). Το δεύτερο στάδιο σχετίζεται με το ίδιο το γεγονός, το οποίο προκαλεί τις αρνητικές συναισθηματικές μεταβολές όπως το άγχος, η θλίψη και η απώλεια (Fullilove, 1996; Fried, 2000). Το τρίτο και τελικό στάδιο αφορά την αντιμετώπιση της αλλαγής του τόπου, της «διαταραχής», με ταυτόχρονη αναζήτηση γνώσης και νέου συναισθηματικού δεσίματος με το νέο τόπο μετά από προσωρινή ή και μόνιμη μετεγκατάσταση των ανθρώπων.

5.1.2. Μοντέλο κατά Inhalan και Finch

Οι Inhalan και Finch χρησιμοποίησαν το μοντέλο τους για να εστιάσουν στις συναισθηματικές εναλλαγές που προκλήθηκαν από την αλλαγή χώρου των ατόμων, όπως τη μετεγκατάσταση κοντά στο χώρο εργασίας. Εστιάζουν στη ροή της «συναισθηματικής μεταβλητότητας», από την αρχή του συμβάντος, της αλλαγής χώρου. Προηγείται το σοκ και η άρνηση, πριν την όποια μετακίνηση, έπεται η μετακίνηση – αλλαγή τοποθεσίας με την ταυτόχρονη ανάπτυξη συναισθημάτων θυμού και κατάθλιψης και τέλος έρχεται η σταδιακή αποδοχή της υπάρχουσας κατάστασης – της νέας τοποθεσίας – μετά την μετακίνηση στο νέο μέρος (Inhalan και Finch, 2004).

5.1.3. Συζήτηση για επαναπροσδιορισμό του NIMBY και παραδείγματα

Τα δύο μοντέλα που προαναφέρθηκαν χρησιμοποιήθηκαν για να αναλύσουν τον τρόπο με τον οποίο τα συναισθήματα των ατόμων αλλάζουν με την πάροδο της χωρικής αλλαγής που προκαλείται είτε από πολιτικούς και οικονομικούς λόγους ή από εκούσια μετακίνηση των ατόμων όπως αυτή κοντά στον χώρο εργασίας. Τα φαινόμενα NIMBY και LULU συνδέονται κυρίως με τις χωρικές αλλαγές μετά από πολιτικές, και ίσως οικονομικού χαρακτήρα, αποφάσεις. Ωστόσο παρατηρείται ομοιότητα μεταξύ των συναισθημάτων που προκαλούνται στα άτομα σε όποια από τις δύο περιπτώσεις, κι αυτό επειδή «διαταράσσεται» η «σχέση» που έχουν αναπτύξει με το τόπο τους ο οποίος υφίσταται εν μέρει τη μεταβολή.

Το ζήτημα με τα δύο μοντέλα είναι πως δεν ασχολούνται επαρκώς με το πώς ερμηνεύεται, υποστηρίζεται ή/και γίνεται αποδεκτή η αλλαγή σε ένα κοινωνικό περιβάλλον που δημιουργείται από επικοινωνία των ατόμων επί του θέματος κυρίως με τη χρήση των μέσων μαζικής προβολής κι επικοινωνίας. Στρέφουν την προσοχή κατευθείαν στο πώς μπορεί να αποκατασταθεί η φυσική «διαταραχή» με τη μεταβολή του τόπου, παραβλέποντας έτσι την ψυχολογική διαταραχή που πιθανώς να προκαλέσει σε όσους συνδέονται με τον τόπο αυτό. Είναι πιο εύκολη η ατομική και

κοινωνική «αποδοχή» μιας μεταβολής του χώρου όταν αυτή συμβαίνει με όχι και τόσο ταχύ ρυθμό. Αυτό πρακτικά συμβαίνει επειδή τα άτομα έχουν περισσότερο χρόνο για να συλλάβουν, να επεξεργαστούν, να αφομοιώσουν τη νέα πληροφορία και να την ερμηνεύσουν προς το συναισθηματικό συμφέρον τους αλλά και να ανταποκριθούν στις πιθανές αλλαγές. Ο Stedman αναφέρει πως για να προκληθεί η «διαταραχή» δεν είναι απαραίτητη η φυσική αλλαγή σε ένα μέρος αλλά η αίσθηση άγχους και απειλής για το τί μπορεί να επιφέρει μια μελλοντική αλλαγή. Ο ίδιος επίσης υποστήριξε πως η διακοπή πρόσβασης σε ένα χώρο λόγω «διαταραχής» μπορεί να οδηγήσει σε συγκεκριμένες συμπεριφορές (Stedman, 2002).

Χρησιμοποιείται ως παράδειγμα η μελέτη του Stedman σχετικά με το ενδεχόμενο στέγασης στην όχθη της λίμνης στην βόρεια και κεντρική πολιτεία των ΗΠΑ, Ουισκόνσιν η οποία είχε ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση ανάλογων συμπεριφορών. Στη μελέτη αυτή έγινε μία προσπάθεια εξήγησης της προθυμίας των κατοίκων να λάβουν μέρος σε προστατευτικές ενέργειες τύπου NIMBY όπως η ψήφιση για νέους νόμους ή η συμμετοχή τους σε διαμαρτυρία. Ως συμπέρασμα προέκυψε πως οι άνθρωποι είναι πρόθυμοι να αγωνιστούν για μέρη που αποτελούν κεντρικό στοιχείο της ταυτότητάς τους, όταν αυτά απειλούνται από πιθανές αλλαγές (Stedman, 2002:577). Το αδύνατο ωστόσο σημείο που παρουσιάζεται στη μελέτη του Stedman είναι πως δε δίνεται η απαραίτητη έμφαση στα συναισθήματα των ανθρώπων και στην αδυναμία της συλλογικής – κοινωνικής προσέγγισης να εξηγήσει την αίσθηση απειλής ενός τόπου. Για να διορθωθεί αυτή η «αδυναμία» θα έπρεπε ο Stedman να εστιάσει στο σύνολο των ατόμων και να χρησιμοποιήσει ως μοναδικό σημείο αναφοράς τη γνώση που προέρχεται από τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ ατόμων και τους θεσμούς που δημιουργούν την κοινωνία (Wanger και Hayes, 2005). Μία άλλη οπτική υποστηρίζει επίσης πως η αλλαγή που αφορά το πλαίσιο ζωής των ανθρώπων μπορεί να τους οδηγήσει να αποκτήσουν αντιλήψεις περί απειλής, όταν εμπλέκεται και η διατήρηση της ταυτότητας ενός τόπου (Timotijevic και Breakwell, 2000).

Η θεωρία των κοινωνικών αναπαραστάσεων μιλά για την προσπάθεια μελέτης του τρόπου με τον οποίο προτείνονται αλλαγές. Ένα μέρος μιλά για την επικοινωνία των ατόμων σχετικά με τις επιπτώσεις μιας αλλαγής στο φυσικό περιβάλλον αλλά και για τα άτομα και τις ομάδες ατόμων που κατοικούν, εργάζονται ή επισκέπτονται τον τόπο, τα οποία επηρεάζονται και συχνά υιοθετούν συγκεκριμένες στάσεις και συμπεριφορές. Η θεωρία των κοινωνικών αναπαραστάσεων έχει εφαρμοστεί σε μελέτη περιβαλλοντικής ανησυχίας και αφύπνισης δεν έχει όμως εφαρμοστεί σε μελέτη που σχετίζεται με τη «διαταραχή» του τόπου (Castro, 2006). Η εφαρμογή της συγκεκριμένης θεωρίας θα είχε έως αποτέλεσμα την επέκταση της ίδιας της θεωρίας καθότι θα εισήγαγε τα κοινωνικά φαινόμενα τα οποία εκλείπαν από τη θεωρία (Gieryn, 2000).

Προσπερνώντας τη λεπτομερή περιγραφή της θεωρίας των κοινωνικών αναπαραστάσεων, θα ήταν σκόπιμο να αναφερθεί ο πιο κοινός τρόπος που βοηθά στην κατανόηση της αντίδρασης σε οποιαδήποτε αλλαγή ενός τόπου, το φαινόμενο NIMBY. Στη συγκεκριμένη υποενοότητα θα γίνει αναφορά στο NIMBY και στην ανάπτυξη τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

6. NIMBY - υποστηρικτές του φαινομένου

Ο όρος NIMBY χρησιμοποιείται για να δηλώσει το προστατευτικό ένστικτο του κοινού ενάντια στις ανεπιθύμητες τοπικές εξελίξεις, με παραδείγματα αυτών τις χωματερές για την διάθεση απορριμμάτων, τα εργοστάσια παραγωγής πυρηνικής ενέργειας αλλά και τα αιολικά πάρκα (Burningham, Barnett και Thrush, 2007). Έργα τα οποία χρησιμοποιούν τις ανανεώσιμες πηγές για την παραγωγή ενέργειας είναι αρκετά δημοφιλή και ιδίως στην Ευρώπη όπου υπάρχει η δέσμευση για να αυξηθεί το ποσοστό ενέργειας που προέρχεται από τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έτσι ώστε να αντιμετωπιστεί η κλιματική αλλαγή (Barroso, 2008). Ενώ πολλές δημοσιεύσεις δείχνουν την υποστήριξη τους στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, σύμφωνα με το NIMBYism, την υποστήριξη δηλαδή των απόψεων περί NIMBY, οι αντιδράσεις των ανθρώπων έχουν ως αποτέλεσμα την καθυστέρηση ή ακόμη και την εγκατάλειψη τέτοιων έργων (McGowan και Sauter, 2005 και Toke, 2005).

Γενικότερα θα λέγαμε πως η Ευρώπη έρχεται αντιμέτωπη με αυτό το ζήτημα. Δηλαδή ενώ υπάρχει μεγάλη υποστήριξη από πλευράς κοινού για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την ίδια στιγμή υπάρχει και η αντίρρηση στη δημιουργία ορισμένων τοπικών έργων. Το NIMBY χρησιμοποιείται για την περιγραφή κι εξήγηση της τοπικής αντίθεσης. Αυτό αναφέρεται σε συμπεριφορές και τακτικές κοινότητας προστατευτικού χαρακτήρα που αρνούνται την ανάπτυξη μιας ανεπιθύμητης λειτουργίας στη γειτονιά τους. NIMBYs είναι οι κάτοικοι οι οποίοι προσπαθούν να προστατέψουν των τόπο τους (Toynbee, 2007). Ωστόσο οι κάτοικοι παραδέχονται ότι αυτές οι ‘επιβλαβείς’ εγκαταστάσεις είναι απαραίτητες, αλλά δεν μπορούν να τις αποδεχτούν κοντά στα σπίτια τους, εξ ου και ο όρος «όχι στην αυλή μου» (Dear 1992:288). Μια άλλη άποψη λέει πως στο NIMBY εμπεριέχονται οι άνθρωποι οι οποίοι αντιτίθενται στην ανάπτυξη ενός έργου και πολλές φορές εναντιώνονται ή και δυσφημούν τους αρμόδιους του έργου (Burningham, 2000:55).

Ένα παράδειγμα πίσω στο 2007 ανέφερε πως στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο σχεδιασμός των αιολικών πάρκων ήταν «παγιδευμένος» υπό τα αιτήματα των τοπικών υποστηρικτών NIMBY (Toynbee, 2007). Θέση είχε η άρτια επικοινωνία μεταξύ των όσων επιχειρηματολογούσαν ενάντια στην εγκατάσταση μονάδας για εκμετάλλευση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των προγραμματιστών των έργων, τις αρχές σχεδιασμού και τις ομάδες που δρουν στον τομέα της περιβαλλοντικής προστασίας και διαχείρισης (Ellis, Barry και Robinson, 2007; Barry, Ellis, και Robinson 2008; Haggett και Smith, 2004).

Ακόμη, υπάρχουν μελέτες που τείνουν να διαψεύσουν το πού εντοπίζονται οι υποστηρικτές του NIMBY. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται πως οι κάτοικοι οι οποίοι ζουν κοντά στις χωρικές εξελίξεις τείνουν να έχουν θετικές απόψεις για τη νέα εγκατάσταση, σε αντίθεση με τους κατοίκους που ζουν πιο μακριά. Παρατηρείται μία εν μέρη αντιστροφή του συνδρόμου NIMBY (Warren, κ.α., 2005:866). Η αντιστροφή αυτή παρατηρείται διότι υπάρχει τοπικός πληθυσμός, ο οποίος όντως προτιμά την ανάπτυξη στην τοποθεσία του σε σύγκριση με τις άλλες περιοχές (Wolsink, 2000). Οι όσοι στο παράδειγμά μας, αντιτίθενται σε όποια μορφή ανάπτυξης σχετίζεται με την εξέλιξη ή και αλλαγή στο χώρο κι ας μην μένουν κοντά στον τόπο αναφοράς, πιο πολύ ταυτίζονται ιδεολογικά με το “NIAMBY – NOT IN ANYONE’S BACKYARD”, δηλαδή «όχι σε οποιουδήποτε την αυλή», παρά με το NIMBY (Hoerman, 1998). Επίσης η άποψη περί NIMBY έχει χρησιμοποιηθεί για να εκφράσει την αντίρρηση των ανθρώπων, σε ατομικό επίπεδο, η οποία

επηρεάζεται από την άγνοια και τον εγωισμό (Burningham, Barnett και Thrush, 2007). Βέβαια, οι ερευνητές που ήθελαν να παρουσιάσουν ένα ολοκληρωμένο αποτέλεσμα για αυτή την υπόθεση, στράφηκαν σε ποιοτικές μεθόδους όπου αποδεικνύουν πως τα άτομα τα οποία αντιτίθενται στις εξελίξεις του χώρου είναι συνήθως επαρκώς ενημερωμένα και σε καμία περίπτωση δε μπορούν να θεωρηθούν αδαείς (Petts, 1997). Ακόμα υπάρχουν ερωτήματα σχετικά με το NIMBY και το πού να επικεντρωθεί μία έρευνα που προσπαθεί να εξηγήσει το φαινόμενο (Hubbard, 2006; Wolsink, 2006). Ο Dear αναφέρει την αμφιβολία για το πώς θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη η ιδέα του NIMBY. Το ερώτημα δηλαδή είναι εάν θα έπρεπε να εκληφθεί ως ιδεολογία ή ως στάση απέναντι σε μία ανάπτυξη από ομάδα ατόμων με ενδιαφέρον στις συλλογικές ενέργειες (Dear, 1992).

Στην αρχή της προηγούμενης παραγράφου μιλήσαμε για μία άποψη περί τοποθεσίας των υποστηρικτών του NIMBY. Πως όσοι μένουν κοντά στο μέρος όπου προτείνεται μία εξέλιξη στο χώρο είναι πιο θετικοί και δεκτικοί με αυτό καθώς θέλουν την ανάπτυξη στον τόπο τους, σε αντίθεση με όσους μένουν πιο μακριά, οι οποίοι αντιδρούν με αυτή την ενέργεια. Σύμφωνα με τον Van der Horst όμως, προτάθηκε πως οι ερευνητές ίσως να έπρεπε να αποφεύγουν τη δήλωση πως όσοι κατοικούν κοντά στις προτεινόμενες εξελίξεις πιθανώς να μην είναι ιδιαίτερα υποστηρικτικοί με το προτεινόμενο έργο. Αυτό επειδή αναφέρει πως αντιθέτως, τα άτομα που κατοικούν κοντά σε τοποθεσία όπου προτείνεται μια εξέλιξη, πιθανώς να είναι υποστηρικτικοί, δεδομένου ότι λόγω προσωπικής εμπειρίας τους ενδεχομένως να είναι εξοικειωμένοι με την τεχνολογία (Van der Horst, 2007).

Η παραπάνω διαφορά απόψεων ή και σύγχυση απόψεων θα λέγαμε πως δίνει το έναυσμα στους ερευνητές να θέλουν να είναι πιο προσεκτικοί με τη χρήση του όρου NIMBY (Burningham, 2000; Devine-Wright, 2005) ή να την εγκαταλείψουν εντελώς (Wolsink, 2006). Στρέφοντας την προσοχή τους σε αυτή τη διαφοροποίηση απόψεων περί NIMBY, γεωγράφοι και κοινωνιολόγοι προσπάθησαν να την εξηγήσουν. Αντικείμενό τους δηλαδή ήταν πως η αντίθεση απόψεων μπορεί να εξηγηθεί καλύτερα όχι από τους υποστηρικτές του φαινομένου, αλλά από έννοιες θεσμικής ικανότητας και διαδικασίας (Wolsink, 2007) ή από μελέτη των διάφορων υποκειμενικών λόγων περί κατασκευών (Ellis, Barry, Robinson, 2007). Δεν αποκλείεται και το γεγονός ότι δίνονται σε ατομικό επίπεδο, συναισθηματικά επηρεασμένες απαντήσεις περί του φαινομένου. Το φαινόμενο NIMBY πρέπει να επαναπροσδιοριστεί και να γίνει φανερό πως αφορά τις προστατευτικές ενέργειες οι οποίες αφορούν συγκεκριμένη τοποθεσία. Αυτό θα διευκολύνει την βαθύτερη κατανόηση των κοινωνικών και ψυχολογικών πτυχών των ατόμων, που προκύπτουν από την τοποθέτηση συγκεκριμένων εγκαταστάσεων σχετικών με την ενέργεια και την τεχνολογία.

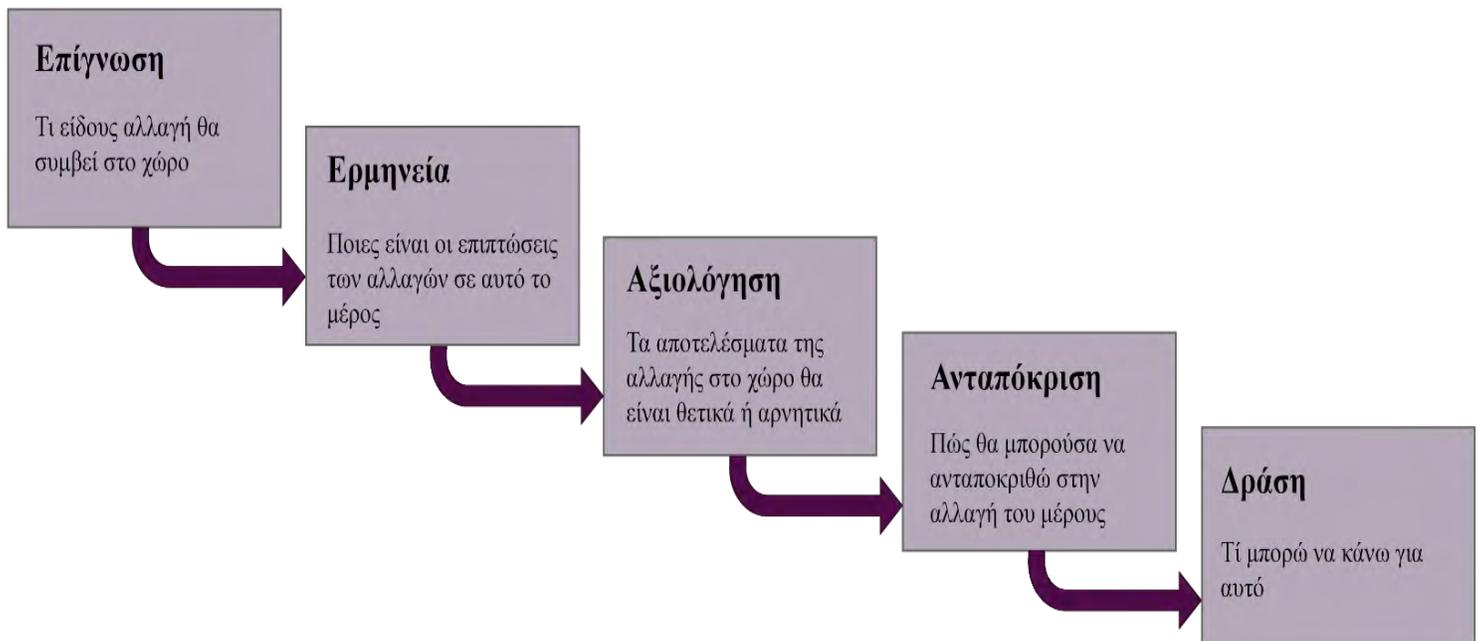
6.1. NIMBY – Τα 5 στάδια ψυχολογικής απόκρισης

Σε μία προσπάθεια λοιπόν επαναπροσδιορισμού του φαινομένου NIMBY, συσχετίζοντάς το και πάλι με τις ενέργειες και δράσεις προστατευτικού χαρακτήρα. Το φαινόμενο συνδέεται άμεσα και με την αίσθηση απειλής της ταυτότητας ενός μέρους προκαλώντας πολλές φορές αρνητικές συναισθηματικές αντιδράσεις αλλά και δίνοντας ώθηση για εύρεση μέσων αντιμετώπισης της επικείμενης κατάστασης. Και οι δύο συνέπειες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να δοθούν απαντήσεις σε ερωτήματα γύρω από τις ψυχολογικές πτυχές του φαινομένου. Η έντονη αντίθεση των ατόμων σε μια τέτοια αλλαγή, η προσπάθειά τους για πρόληψη αυτής της αλλαγής, φανερώνει μία κατά κάποιο τρόπο ‘ενοχλητική’ προσκόλληση των ατόμων σε ένα τόπο και την προσπάθεια αντιμετώπισης της διαταραχής ενός τόπου με την απειλή της ταυτότητάς του.

Οι Vorkinn και Riese με αφορμή το φαινόμενο NIMBY μελέτησαν τη στάση των κατοίκων ενός τόπου στη χώρα της Νορβηγίας, στον οποίο προτάθηκε η εγκατάσταση μονάδας παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας. Οι ερευνητές χρησιμοποίησαν τη μέθοδο του ερωτηματολογίου όπου τα αποτελέσματα έδειξαν πως τα άτομα προσκολλώνται σημαντικά στον τόπο τους, γεγονός που εξηγεί την στάση τους απέναντι σε προτάσεις ανάπτυξης, η οποία στάση επηρεάζεται πολλές φορές και από κοινωνικές και δημογραφικές μεταβλητές. Οι κάτοικοι οι οποίοι είχαν εκδηλώσει κάπως παραπάνω το αίσθημα ‘προσκόλλησης’ στον τόπο τους, ήταν αυτοί οι οποίοι είχαν αρνητική στάση απέναντι στην πρόταση (Vorkinn και Riese, 2001). Η μελέτη έδωσε και περιθώρια στους ερωτηθέντες, ιδίως σε αυτούς που εκδήλωσαν πως αισθάνονταν δεμένοι με τον τόπο τους. «Περιθώρια» με την έννοια των επιπλέον ερωτήσεων για να καλυφθούν λεπτομερώς τα ερωτήματα που αφορούν την κατανόηση της ψυχολογικής πλευράς των κατοίκων. Πιο συγκεκριμένα οι ερωτήσεις σχετίζονταν με το πώς αισθάνονται, εάν δηλαδή οι κάτοικοι ένιωθαν να απειλούνται από το έργο, πώς ερμηνεύουν το έργο αυτό και πώς σταδιακά κατέληξαν να νιώσουν απειλή. Ακόμη θα μπορούσαν να λάβουν απάντηση και σε ποιο βαθμό η αρνητική αυτή στάση των κατοίκων θα μπορούσε να οδηγήσει σε ενεργή αντίδραση προς το έργο.

Για την κατανόηση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης, επιχειρείται μία ιδιαίτερη μέθοδος που συνδυάζει τη θεωρία της περιβαλλοντικής ψυχολογίας με την κοινωνική ψυχολογία και την θεωρία κοινωνικών αναπαραστάσεων με τις διαδικασίες απόκτησης και διατήρησης της ταυτότητας. Τα στάδια της διαδικασίας αυτής περιλαμβάνουν: α) την επίγνωση της αλλαγής σε ένα τόπο, β) την ερμηνεία της αλλαγής, γ) την αξιολόγηση αυτής ως απειλή ή ως βελτίωση, δ) την αντιμετώπιση των αντιδράσεων που προκύπτουν και ε) τί μπορεί να γίνει για αυτό, δηλαδή σε κάποιες περιπτώσεις την αντίσταση ή και υποστήριξη συμπεριφορών των κατοίκων (βλέπε παρακάτω εικόνα - Εικόνα 5), (Gieryn, 2000).

Εικόνα 7 - Στάδια ψυχολογικής απόκρισης με την πάροδο του χρόνου στην αλλαγή τόπου

Πηγή: Patrick Devine-Wright, 2009:433, Ιδία επεξεργασία

Στην παραπάνω «Εικόνα 5» βλέπουμε μία οργανωμένη αναπαράσταση των σταδίων ψυχολογικής απόκρισης που αναφέρθηκαν μόλις.

Επίγνωση

Η επίγνωση είναι στην «εκκίνηση» της ψυχολογικής απόκρισης των ατόμων, όπου ενημερώνονται για το ποια είναι η τοποθεσία στην οποία προτείνεται η αλλαγή και τί είδους αλλαγή είναι αυτή.

Ερμηνεία

Μετά την επίγνωση τα άτομα περνούν στο επόμενο στάδιο κατά το οποίο προσπαθούν να αντιληφθούν το νόημα της αλλαγής, γι' αυτό και δημοσιεύονται σε τοπικά με οι ιδέες και απόψεις που σχετίζονται με την πρόταση του έργου, οι οποίες δίνουν «τροφή» στους ντόπιους για συζήτηση πάνω στο νέο έργο. Η συζήτηση αυτή περιλαμβάνει επιχειρηματολογία και αμφισβήτηση μαζί, καθώς τα άτομα που συμμετέχουν συνήθως έχουν διαφορετικά συμφέροντα κι επομένως θα υποστηρίζουν ή θα αντιτίθενται στο προτεινόμενο έργο. Διάφορες πτυχές, μερικές εξ αυτών οι πολιτικές και οι πτυχές της προσκόλλησης του τόπου και της ταυτότητας συνδέονται με το δεύτερο αυτό στάδιο της ερμηνείας. Αυτή η σύνδεση συμβαίνει επειδή με την ικανότητα των διαφόρων ατόμων και ομάδων να αμφισβητούν και να αποδοκιμάζουν το λογικό, οι διαδικασίες και οι συνέπειες των σχεδιασμένων αλλαγών θα είναι άνισες και κυρίως στις αναφορές σε κείμενα όπου οι ντόπιοι αντιτίθενται στην πρόταση ανάπτυξης, υποκινούμενοι από μεγάλες πολυεθνικές εταιρίες (Dixon και Durrheim, 2004; Manzo, 2005). Η κατανόηση αυτού του δεύτερου σταδίου μπορεί να διευκολυνθεί με τη χρήση της θεωρίας των κοινωνικών αναπαραστάσεων, σύμφωνα με την οποία οι διαδικασίες «αγκύρωσης» και αντικειμενοποίησης επεξηγούν πώς το άγνωστο, η αλλαγή δηλαδή, γίνεται οικείο (Moscovici, 2000). Συνεχίζοντας με το στάδιο της ερμηνείας, η θεωρία των κοινωνικών αναπαραστάσεων δίνει έμφαση στη σημασία της αντίφασης (Markova, 2003). Οι αντιφάσεις και διαμάχες συνήθως συναντώνται σε έργα που σχετίζονται με την ενεργειακή τεχνολογία όπου γίνεται επιχειρηματολογία για τους «μύθους» και την «πραγματικότητα» στις συζητήσεις περί αιολικής ενέργειας (Devine-Wright, 2006) τα οποία προκύπτουν από την αντίφαση μεταξύ «βιομηχανικής» και «ανθρωπογενούς» ενεργειακής τεχνολογίας και μεταξύ των «φυσικών» και «άγριων» περιοχών από όπου προέρχονται οι γνώμες της τοπικής αντιπαράθεσης (Kempton, κ.α., 2005).

Οι χώροι χαρακτηρίζονται και ως κοινωνικές κατασκευές μέχρι ενός βαθμού (Stedman, 2003). Αρχικά, οι χώροι διαφέρουν ως προς τα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά τους. Βάσει αυτών των χαρακτηριστικών γίνονται ή και όχι, προτάσεις για αλλαγές σε ένα τόπο (Van der Horst, 2007). Δεύτερον η διαδικασία της εκπροσώπησης ενός τόπου που προηγείται του έργου, ενδέχεται να έχει δεχθεί επιρροές από τα άτομα που είναι προσκολλημένα στον τόπο αυτό. Τα άτομα αυτά πιθανώς να δείξουν ενδιαφέρον για τα όσα συμβαίνουν στην περιοχή τους, θέλοντας να μάθουν και να εκφέρουν άποψη για τα θέματα αυτά, αλλά και να μιλήσουν και να αποφασίσουν εάν θα προβούν σε τοπικές δράσεις για να αποτρέψουν την προτεινόμενη αλλαγή. Από την άλλη πλευρά όσοι δεν έχουν αυτό το δέσιμο με τον τόπο τους αλλά αντιθέτως αισθάνονται ακόμη και απώθηση ή και αποξένωση, είναι πιο πιθανό να μην εκδηλώσουν κανένα ενδιαφέρον για την ενασχόληση με τα γεγονότα και για το ποιο θα ήταν το αποτέλεσμα από την χωροθέτηση ενός τέτοιου έργου (Manzo, 2005).

Το κατά πόσο μια αλλαγή σε ένα τόπο θα οδηγήσει σε αρνητικές αξιολογήσεις της ίδιας της πρότασης, εξαρτάται εν μέρει από το πόσο προσκολλημένοι είναι οι κάτοικοι στον τόπο τους και

από το πώς θα ερμηνεύσουν την προτεινόμενη αλλαγή. Παρά το γεγονός ότι τα αποτελέσματα της έρευνας των Vorkin και Riese έδειξαν πως η προσκόλληση σε ένα τόπο μπορεί να δράσει αρνητικά σε αλλαγές όπως μία μονάδα παραγωγής ενέργειας, μπορεί να συμβεί και το αντίθετο. Ότι δηλαδή η προσκόλληση σε ένα τόπο, μπορεί να φανεί υποστηρικτική με τα σχέδια για εγκατάσταση ενός έργου, εάν το έργο αυτό πρόκειται για τη βελτίωση της θέσης και της ενίσχυσης του τόπου (Vorkin και Riese, 2001). Επίσης κάτι ακόμα που παίζει ρόλο στην όποια αντίδραση του κοινού είναι και ο τύπος προσκόλλησης των ατόμων με τον τόπο τους. Εάν δηλαδή αυτός είναι κοινωνικής φύσεως που σημαίνει η προσκόλληση των ατόμων μεταξύ τους ως κοινωνία αυτού του τόπου, ή εάν είναι περιβαλλοντικής φύσεως που δηλώνει την προσκόλληση των ατόμων στο περιβάλλον του τόπου. Σε περιπτώσεις λοιπόν όπου ο κοινωνικός τύπος προσκόλλησης των ατόμων ενός τόπου επικρατεί του περιβαλλοντικού, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις είναι το κύριο κριτήριο που θα επηρεάσει τη γνώμη των πολιτών για την εγκατάσταση του προτεινόμενου έργου (Hidalgo και Hernandez, 2001). Συνεχίζοντας με το παράδειγμα της λίμνης της Νορβηγίας, τα αποτελέσματα του Stedman έδειξαν πως όσοι αντιμετώπιζαν την περιοχή γύρω από τη λίμνη ως κοινότητα των ντόπιων κατοίκων, ήταν πιο πιθανό να μη φέρουν αντίρρηση στην πρόταση αλλαγής (Stedman, 2002), καθώς θα λέγαμε πως ανήκουν πιο πολύ στον κοινωνικό τύπο προσκόλλησης. Τέλος, για την προσέγγισή της η ερμηνεία σχετίζεται με τα χαρακτηριστικά του τόπου κάθε φορά, όπως οι διαφορετική κλίμακα, οι διαστάσεις του τόπου σε τοπικό ή και παγκόσμιο επίπεδο και τα επιχειρήματα που βασίζονται στην κλιματική αλλαγή (Haggett, 2008). Στο συγκεκριμένο παράδειγμα, η ερμηνεία ενός έργου που σχετίζεται με την μονάδα παραγωγής ενέργειας, λόγω της ερμηνείας του ως χώρος που πρέπει να «θυσιαστεί» για να συμβαδίσει με την κλιματική αλλαγή, ίσως και να αποδειχθεί αντιπαραγωγικό, καθώς θα ενθαρρύνει το αίσθημα απειλής σε όσους είναι προσκολλημένοι με τον τόπο τους (Ellis, Barry και Robinson 2007).

Αξιολόγηση

Στο στάδιο της αξιολόγησης αποφασίζουμε για τον χαρακτήρα των επιπτώσεων του έργου. Οι απόψεις που αφορούν τα ενεργειακά έργα μπορούν να διαχωριστούν σε δύο φάσεις: α) τη διαδικασία λήψης απόφασης και β) τα αποτελέσματα μετά την ανάπτυξη του έργου (Walker, Devine-Wright, 2008). Ερμηνεύοντας τα ενεργειακά έργα και προσδιορίζοντάς τα με όρους αθέμιτου σχεδιασμού και δίχως θετικών αποτελεσμάτων, είναι φυσικό κι επόμενο να τοποθετηθούν αρνητικά, να είναι δηλαδή οι αξιολογήσεις αρνητικές από τα άτομα που αισθάνονται κοντά με τον τόπο τους. Τα άτομα αυτά αξιολογούν δίχως δεύτερη σκέψη τις προτεινόμενες αλλαγές ως κάτι το αρνητικό, καθότι πιστεύουν πως είναι μια απειλή για τον τόπο τους, επιφέροντας σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις αλλά διακυβεύοντας και την ταυτότητα του τόπου (Breakwell, 1992). Ακόμη τα έργα μπορεί να αξιολογηθούν και ως γενική απειλή του τόπου εάν η τεχνολογία ή οποία προτείνεται θα έχει ως αποτέλεσμα την αποδυνάμωση ή και εξάλειψη του τοπικού χαρακτήρα (Brittan, 2001) ή ακόμη και τον «στιγματισμό» του τόπου (Wester-Huber, 2004). Τα έργα που προτείνονται ενδέχεται να απειλούν τον τόπο, εάν αυτός κινδυνεύει να αλλάξει σε τέτοιο βαθμό όπου οι κάτοικοι αλλά και οι επισκέπτες, θα πάψουν να τον απολαμβάνουν το ίδιο (Eastthorpe, 2004). Ένας από τους τρόπους που μπορεί να κάνει εμφανές κάτι τέτοιο αλλά δεν έχει ερευνηθεί επαρκώς, είναι το γεγονός ότι μία προτεινόμενη αλλαγή, μπορεί να προκαλέσει αισθητικές αλλοιώσεις προσθέτοντας ανεπιθύμητα «αξιοθέατα» ή και παρεμβάλλοντας αρνητικά στην αισθητική των υπαρκτών. Μια αρνητική προσθήκη σε ένα τόπο θα μπορούσε να είναι η

ηχορύπανση ή και απωθητικές οσμές που θα προέρχονται από τις προτεινόμενες μονάδες προς εγκατάσταση. Ένα άλλο πρόβλημα όμως είναι πως υπάρχουν περιπτώσεις που τα ίδια ενεργειακά έργα ενδέχεται να μην προχωρήσουν τη διαδικασία που τα αφορά. Αυτό συμβαίνει συνήθως στις περιπτώσεις όπου οι διαδικασίες λήψης των αποφάσεων χαρακτηρίζονται από μυστικοπάθεια, αποκλειστικότητα και γενικότερα διεξάγονται κάτω από άδικες συνθήκες. Είναι ακόλουθο δεδομένων των συνθηκών αυτών, να υπάρξουν κάθετες προς την πρόταση αντιδράσεις, δηλαδή τόσο αρνητικές σε σημείο να μη μπορεί να προχωρήσει το ίδιο το έργο (Gross, 2007).

Αντιμετώπιση

Το επόμενο στάδιο είναι αυτό της αντιμετώπισης όπου περιλαμβάνονται οι διαφορετικοί τύποι προσέγγισης και αντιμετώπισης των απαντήσεων που δίνονται για την πρόταση του έργου. Τους τύπους αυτούς θα τους χαρακτηρίσαμε ως διαφορετικά επίπεδα ανάλυσης αυτών των απαντήσεων. Τα επίπεδα αυτά είναι τα υποκειμενικά-προσωπικά-ψυχολογικά και τα συλλογικά-κοινωνικά (Breakwell, 1986). Αναφορικά με το πρώτο πιο προσωπικό επίπεδο, τα άτομα δημιουργούν κατά κάποιο τρόπο άμυνες. Αυτό μπορεί να είναι για παράδειγμα η άρνηση της αλλαγής που έπεται να συμβεί, ή ακόμη η άρνηση οποιονδήποτε αρνητικών επιπτώσεων που τυχόν επιφέρει το νέο έργο (Bonaiuto, Breakwell και Cano, 1996). Μια άλλη παρόμοια μορφή «άμυνας», είναι ότι τα άτομα μπορεί να φαντάζονται να κατοικούν σε κάποιο άλλο μέρος στο μέλλον (Brown, Perkins, 1992; Possick, 2004). Στο δεύτερο επίπεδο ανάλυσης έχουμε το συλλογικό-κοινωνικό χαρακτήρα. Στο επίπεδο αυτό τα άτομα επικοινωνούν με τους υπόλοιπους ντόπιους, χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και εκφράζουν αλλά και μοιράζονται μεταξύ τους, ό,τι τους απασχολεί. Ανησυχίες, συναισθήματα και απόψεις, ενώ ταυτόχρονα αναρωτώνται εάν υπάρχει ουσιαστικό νόημα στην προτεινόμενη αλλαγή. Στην προσπάθεια να αντιμετωπιστούν οι αντιδράσεις, ίσως ερμηνευτεί εκ νέου η πρόταση του έργου είτε ατομικά είτε συλλογικά και σαφώς θα επιχειρούνταν η διατήρηση της ταυτότητας του τόπου. Αυτό όμως δεν αποτελεί πλήρη αντιμετώπιση των αντιδράσεων αλλά ίσως να λειτουργεί ως κάτι χρονοβόρο και κοινό μεταξύ των σταδίων της ερμηνείας και της αντιμετώπισης. Ωστόσο, αυτή η συλλογική μορφή αντιμετώπισης των αντιδράσεων, χαρακτηριζόμενη ως «συμβολική», πολλές φορές εξοικειώνει τον κόσμο με την προηγμένη τεχνολογία μειώνοντας έτσι την αίσθηση απειλής (Wagner, Kronberger και Siefert, 2002).

Δράση

Στο τελευταίο αυτό επίπεδο περιλαμβάνονται όλα τα μέσα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εκδήλωση των απόψεων επί του έργου. Η υπογραφή αναφορών, η σύνταξη επιστολών σε πολιτικούς εκπροσώπους ή και εφημερίδες, η δημόσια και συλλογική διαμαρτυρία είναι κάποια από αυτά τα μέσα (Stern, 2000). Όλα αυτά γίνονται έχοντας ως κοινό σκοπό να προωθήσουν την ανάπτυξη-πρόταση με τη μορφή κοινής αποδοχής του έργου, της αισθητικής αλλά και διατήρησης της ταυτότητας του τόπου αναφοράς (Dalby και Mackenzie, 1997).

Πίνακας 1 - Ιδία επεξεργασία - Στάδια απόκρισης στην αλλαγή του τόπου σε διαφορετικά επίπεδα ανάλυσης.

	Επίγνωση	Ερμηνεία	Αξιολόγηση	Ανταπόκριση	Δράση
Κοινωνικο-πολιτισμικό	Ανάγνωση, παρακολούθηση ή ακρόαση των αναφορών στα ΜΜΕ	Ανάγνωση, παρακολούθηση ή ακρόαση αναφορών των ΜΜΕ	Μαθαίνοντας για προηγούμενες περιπτώσεις αλλαγής στο χώρο	Ανάγνωση, παρακολούθηση ή ακρόαση των αναφορών στα ΜΜΕ	Υιοθέτηση πολιτισμικά κανονιστικών μορφών δράσης
Συλλογικά ή σε γκρουπ	Ακρόαση από μια πηγή ομάδας	Συμμετοχή σε δημόσιες συναντήσεις ή εκθέσεις	Μαθαίνοντας για τις απόψεις των υποκινητών/ εμπνευστών ή των αρχηγών ομάδων	Συμμετοχή ή δημιουργία ομάδας διαμαρτυρίας	Συμμετοχή σε συλλογικές δράσεις
Διαπροσωπικό	Ακρόαση από ένα φίλο ή γείτονα	Συζήτηση με ένα φίλο ή γείτονα	Εκμάθηση αξιόπιστων απόψεων άλλων	Μιλώντας σε αξιόπιστους φίλους	Δίνοντας χώρο σε κύριους δρώντες
Ενδο-προσωπικό	Άμεση (αισθητηριακή) εμπειρία	Φανταστείτε, προσδοκάτε, ονειρευτείτε	Αίσθημα αρνητικής ή θετικής επίδρασης: κριτικές αξιολόγησης της αλλαγής	Προσμονή, φαντασία ή άρνηση	Γράψιμο επιστολών, υπογραφή αναφορών, αποσύνδεση από το χώρο

Πηγή: Patrick Devine-Wright, 2009:436

Ο τρόπος που ανταποκρίνεται ο κόσμος στην πρόταση ενός έργου, πιθανόν να διαφέρει κάθε φορά, ανάμεσα στα χρόνια, ωστόσο η διαφορά εντοπίζεται και μεταξύ των ίδιων των ανθρώπων, εξαρτάται πολλές φορές από τη σχέση τους με το κοινωνικό σύνολο και το φυσικό περιβάλλον του τόπου. Τα επίπεδα που δηλώνουν τους ποικίλους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι αποκρίνονται στην αλλαγή σε ένα τόπο, παρουσιάζονται μέσω του παραπάνω πίνακα. Ωστόσο για να υπάρχει πλήρης εικόνα του πως οι άνθρωποι αποκρίνονται σε μία αλλαγή με την πάροδο του χρόνου, απαιτείται η καταγραφή σε ημερολόγια των αποκρίσεων, μετά από συνεντεύξεις, ομαδικές συζητήσεις και ανάλυση των δεδομένων (De Rosa, 1993). Μαζί με τα ημερολόγια, θα βοηθούσε τη διαχρονική έρευνα και η εστίαση σε συγκεκριμένες ομάδες που υφίστανται τέτοιες αλλαγές με την πάροδο του χρόνου, ώστε να παρατηρηθεί και η συμπεριφορά της κάθε γενιάς απέναντι στις αλλαγές (Breakwell, Hammond και Fife-Schaw, 2000).

7. Αρνητικοί χαρακτηρισμοί - NIMBY

Στην προστατευτική στάση των κατοίκων για τον τόπο τους, ερμηνεία που ήδη έχει δοθεί στο φαινόμενο NIMBY, προστίθενται και κάποια επιπλέον στοιχεία ή και αρνητικοί χαρακτηρισμοί. Ένα παράδειγμα εξ αυτών είναι η άκρως αρνητική στάση που μπορεί να έχουν κάποια άτομα όταν έρχονται αντιμέτωποι με την πρόταση ενός έργου το οποίο θεωρούν βλαβερό ή και επικίνδυνο για τον τόπο τους. Η συμπεριφορά αυτή χαρακτηρίζεται ως «αντιρρησίας στην τοπική ανάπτυξη». Αναλύοντας την ερμηνεία του παραπάνω ορισμού, παρατηρούμε πως εμπεριέχεται σε αυτόν κάτι παραπάνω από μια απλή αντίθεση. Συνήθως τέτοια άτομα ναι μεν φέρουν αντίρρηση στην πιθανή εγκατάσταση ενός έργου - μιας LULU – στον τόπο τους, αλλά είναι λιγότερο πιθανό να εκδηλώσουν αντίρρηση σε οποιαδήποτε άλλη τοποθεσία. Πιθανότατα δηλαδή, δεν τους απασχολεί το εάν η νέα λειτουργία τοποθετηθεί σε άλλο μέρος ή και καθόλου, αρκεί να μην εγκατασταθεί στον δικό τους τόπο (Hermansson H., 2006).

Ακόμη, έχει αναφερθεί πως οι κάτοικοι προτιμούν η εγκατάσταση να τοποθετηθεί οπουδήποτε αλλού, από το να μην τοποθετηθεί καθόλου. Αλλά να είναι σε τόπο διαφορετικό από το δικό τους ώστε να είναι άλλοι υπεύθυνοι να αναλάβουν τους κινδύνους που προκαλούνται στην περιοχή (Minehart, Neeman, 2002; Peelle, Ellis, 1987; Sjoberg, 1999; Sjoberg, Drottz, 2001; Webler, Renn, 1995; Wolsink, 1994). Κατά τον τρόπο αυτό το φαινόμενο NIMBY περιγράφεται πλέον ως κάτι που κρύβει θετική σημασία, καθώς τα άτομα πιστεύουν πως όντως είναι ένα όφελος να υλοποιηθεί η όποια αναπτυξιακή πρόταση, αρκεί να μην είναι πλησίον τους.

Ανατρέχοντας στην αντίστοιχη βιβλιογραφία, μπορούν να παρατηρηθούν αρνητικοί χαρακτηρισμοί περί του φαινομένου που ενδεχομένως να εκδηλώνονται από εγωιστικά κίνητρα των κατοίκων ή απλή αποφυγή των προβλημάτων που μια τέτοια αλλαγή μπορεί να επιφέρει. Η εγωιστική πλευρά τοποθετήθηκε από τον Wolsik όπου σύμφωνα με αυτή, τα άτομα βγάζουν την εγωιστική πλευρά τους στην επιφάνεια, για να υπερασπιστούν τα συμφέροντά τους, να εξασφαλίσουν τη μεγιστοποίηση της ευημερίας τους και να αποφύγουν την όποια ανασφάλεια τους παρουσιαστεί με το νέο έργο (Wolsik, 1994:853). Το δεύτερο αρνητικό στοιχείο που αναφέρθηκε στην αρχή της παραγράφου είναι η αποφυγή των προβλημάτων. Ο Gillroy τοποθετείται επί αυτού και καταλήγει στο ότι υπάρχει κακόβουλη διάθεση των όσων συμμετέχουν και αντιδρούν σε μία αναπτυξιακή πρόταση. Ναι μεν θέλουν το συλλογικό καλό κι επομένως υποστηρίζουν την υλοποίηση του έργου, ωστόσο θέλουν φανερά να αποφύγουν τις όποιες επιπλοκές προκύψουν στην τοποθεσία και για το λόγο αυτό, η εγκατάσταση ενός τέτοιου έργου είναι ανεπιθύμητη στον τόπο τους (Gillroy, 1991:322).

Κοινή γραμμή σε όλο αυτό καθώς και την βελτίωση της όψης των αρνητικών προαναφερόμενων στοιχείων, επιχείρησε να κάνει ο Glaberson. Αναφέρει πως οι συζητήσεις των αναλυτών κινδύνου επικεντρώνονται σημαντικά στην αναζήτηση κι εύρεση τρόπων που θα μπορούν να προσελκύουν τους ανθρώπους και να τους βοηθήσουν να αναγνωρίσουν και να αποδεχτούν πως το συλλογικό αγαθό που θα προκύπτει με την εγκατάσταση του έργου, αφορά και στο συλλογικό καλό. Γίνεται μία επιπλέον προσπάθεια έτσι ώστε οι άνθρωποι να καταλάβουν πως πρέπει να είναι το ίδιο υπεύθυνοι και να μοιράζονται τις ευθύνες και τους κινδύνους αλλά και τα οφέλη που βγαίνουν από το έργο (Glaberson, 1998:6).

Επιπλέον οι Kraft και Clary αναφέρουν πως εκτός από εγωιστική και ανεύθυνη η στάση των κατοίκων είναι και παράλογη. Δεν μπορούν να αντιληφθούν το γεγονός ότι τα περισσότερα άτομα υπερεκτιμούν ορισμένους κινδύνους ενώ ταυτόχρονα αγνοούν τους καθημερινούς. Δε λαμβάνουν υπόψιν τους την προηγμένη τεχνολογία και τις εκτιμήσεις. Πιο συγκεκριμένα, τα άτομα παρακολουθώντας τις υπερβολικές και τις διαστρεβλωμένες αναφορές στις δημοσιεύσεις των μέσων, επηρεάζονται με τρόπο τέτοιο ώστε να υπερεκτιμούν κινδύνους όπως τα πυρηνικά απόβλητα. Την ίδια στιγμή όμως, αδιαφορούν καθημερινά για σοβαρούς κινδύνους όπως το κάπνισμα, ή παράλειψη χρήσης προστατευτικού κράνους με την παράλληλη χρήση ποδηλάτων ή μοτοσυκλετών (Kraft και Clary, 1991). Επιπρόσθετα, ο παραλογισμός αυτός που συνδέεται με το φαινόμενο NIMBY αφορά και τη συλλογική δράση. Το ψυχολογικό «παιχνίδι» και η αίσθηση του συνόλου ότι «κανείς δεν είναι καλύτερος από κάποιον άλλον, εκτός και αν κάποιος άλλος είναι χειρότερος», μπορεί σαφέστατα να οδηγήσει σε μία κατάσταση που θα είναι ευκρινώς χειρότερα για τον καθένα ατομικά αλλά και συλλογικά (Easterling και Kureunther, 1995).

Είναι δυνατό να γίνει ένας διαχωρισμός στους επικείμενους κινδύνους, ο οποίος σχετίζεται με τον ρεαλισμό αλλά και με την υποκειμενική εκτίμηση του κινδύνου. Υποκειμενική εκτίμηση του κινδύνου σημαίνει το πώς ένα άτομο αξιολογεί τη σοβαρότητα ενός κινδύνου δίχως επιστημονικά επιχειρήματα. Οι τρόποι εκτίμησης και κατανόησης ενός κινδύνου είναι πολλοί, η πιθανότητα αυτού και η σοβαρότητά του είναι ένας τρόπος. Η σύγκριση λοιπόν ενός υποκειμενικού κινδύνου με τον αντικειμενικό κίνδυνο, είναι μια διαδικασία που συχνά συναντούν οι ερευνητές και οι αναλυτές των κινδύνων, η οποία τους βοηθά να εξετάσουν και την ορθότητα του υποκειμενικού κινδύνου. (Hansson, 2005; Renn, 1992). Ο αντικειμενικός κίνδυνος είναι η αξία που προκύπτει από το γινόμενο της πιθανότητας αρνητικού συμβάντος με το μέγεθος της ζημιάς του που θα προκληθεί. Ενώ ο υποκειμενικός κίνδυνος όπως ήδη αναφέρθηκε είναι το πώς ένα άτομο ή μία ομάδα ατόμων αντιλαμβάνεται τον κίνδυνο.

Οι αναλυτές κινδύνου και οι αρμόδιοι αξιολογήσεων πιστεύουν και ισχυρίζονται πως τις περισσότερες φορές οι άνθρωποι δεν είναι εξοικειωμένοι με τις εκτιμήσεις που προκύπτουν από τον υπολογισμό πιθανοτήτων. Για το λόγο αυτό τα περισσότερα άτομα αντιδρούν επηρεασμένα από το συναίσθημα και κατά συνέπεια σαφώς ο υποκειμενικός κίνδυνος θα διαφέρει από τον αντικειμενικό, και το χειρότερο είναι ότι οι όποιες αποφάσεις λαμβάνονται για αναληθείς λόγους (Hermansson H., 2006).

8. Το παράδειγμα των υποθετικών σεναρίων

Η Hermansson μίλησε για τρία υποθετικά σενάρια, μέσα από τα οποία θέλησε να παρουσιάσει τις κοινωνικές και ατομικές πτυχές του NIMBY που να σχετίζονται ταυτόχρονα και με τον τομέα της ψυχολογίας. Η σύγκριση των υποθετικών αυτών σεναρίων γίνεται για να διαπιστωθεί πώς αντιδρά ο κόσμος όταν κληθεί να αναλάβει μερίδιο ευθυνών για να επικρατήσει το συλλογικό καλό.

Βάσει του πρώτου υποθετικού σεναρίου μία κυρία με το όνομα Τζόουνς, επιλέγεται από την κυβέρνηση για να συμμετάσχει σε μία ιατρική έρευνα όπου η συνεισφορά της θα ήταν πολύ σημαντική στον τομέα της επιστημονικής έρευνας της ιατρικής. Το δεύτερο υποθετικό σενάριο αναφέρει μία άλλη προτεινόμενη συνεισφορά εκ μέρους της κ. Τζόουνς και συγκεκριμένα το να

δανείσει τη συλλογή βιβλίων της στη βιβλιοθήκη της πόλης της. Το τρίτο και τελευταίο σενάριο υποθετικό τοποθετεί στην κ. Τζόουνς σε συνθήκη σχετική με το φαινόμενο NIMBY όπου καλείται να διαθέσει το πίσω μέρος της αυλής της για τοπική εγκατάσταση LULU (Hermansson, 2006).

1^ο σενάριο – Συνεισφορά σε ιατρική έρευνα

Σε αυτό το αρχικό σενάριο η Κα Τζόουνς καλείται να συμμετέχει σε ένα πείραμα για ιατρική έρευνα. Η έρευνα αυτή απέβλεπε στον έλεγχο κι στην εξακρίβωση της αποτελεσματικότητας και ισχύς ενός φαρμάκου. Η επιλογή της Κα Τζόουνς έγινε μέσα από «τυχαία» κλήρωση μέσω υπολογιστή. Μαζί με την κ. Τζόουνς υπήρχαν και άλλοι υποψήφιοι, υγίης και με παρόμοιο ιατρικό ιστορικό, κριτήρια κατάλληλα για την υποτιθέμενη έρευνα και τη δοκιμή του φαρμάκου. Ενώ ένα τέτοιο πείραμα συνεπάγεται ένα μεγάλο βήμα για την ιατρική έρευνα, δε μπορεί να μη σημειωθεί το γεγονός ότι η κ. Τζόουνς θα θέσει την υγεία της σε ρίσκο. Αναλαμβάνει να έρθει δηλαδή αντιμέτωποι με κινδύνους όπως οι πιθανές παρενέργειες που μπορεί να προκληθούν από το φάρμακο, οι προβλέψιμες ή και οι απρόβλεπτες. Επομένως, η κ. Τζόουνς με αυτή την ενέργειά της αναλαμβάνει η ίδια την ευθύνη για όποια επίπτωση στην υγεία και την ποιότητα ζωής της μπορεί να προκληθεί. Σαφώς και έχει προηγηθεί η γνωστοποίηση στην κ. Τζόουνς του ότι με τη συμμετοχή της στο συγκεκριμένο πείραμα, προωθεί την ιατρική έρευνα αλλά και συμβάλλει στη λύση ενός εκ των πολλών προβλημάτων δημόσιας υγείας. Παρά το ότι έχει επίγνωση της όλης κατάστασης, η κ. Τζόουνς επιλέγει να μη συνεργαστεί κι έτσι κλείνει το πρώτο υποθετικό σενάριο.

2^ο σενάριο – Συνεισφορά στην τοπική βιβλιοθήκη

Στο δεύτερο σενάριο, η κ. Τζόουνς επιλέγεται και πάλι, αυτή τη φορά από την κυβέρνηση, για να δανείσει την συλλογή από βιβλία της στη νέα τοπική βιβλιοθήκη. Σαφώς έχει ληφθεί υπόψιν η πιθανότητα κλοπής βιβλίου και για το λόγο αυτό, το νέο κτίριο της βιβλιοθήκης είναι πλήρως εξοπλισμένο με ό,τι προβλέπεται, όπως το σύστημα συναγερμού. Παρά όλα αυτά, εάν κάτι τέτοιο συμβεί και κλαπεί κάποιο από τα βιβλία της κυρίας Τζόουνς, αυτή δε θα αποζημιωθεί πλήρως, διότι δεν προβλέπεται κάτι τέτοιο. Έτσι, ακόμη κι αν πίστευε η κ. Τζόουνς πως η πόλης χρειαζόταν οπωσδήποτε μια βιβλιοθήκη, αρνείται να συνεισφέρει σε αυτό το έργο. Γνωρίζει το καλό που θα έφερνε στην πόλη της αλλά δεν επιθυμεί να διακινδυνεύσει την ακεραιότητα των βιβλίων της, με μία πιθανή κλοπή ή ακόμη και μικρο-καταστροφή. Η αλήθεια είναι πως έχει το δικαίωμα να μη συνεισφέρει στη βιβλιοθήκη και αυτό επειδή τα βιβλία της ανήκουν. Το γεγονός ότι διαθέτει μία σημαντική συλλογή δε συνεπάγεται πως πρέπει να τα διαθέσει στη βιβλιοθήκη. Επομένως η κ. Τζόουνς αρνείται να συνεργαστεί.

Προτού συνεχίσουμε στο τρίτο και τελευταίο υποθετικό σενάριο, αξίζει να σχολιάσουμε τα δύο πρώτα. Όπως είδαμε και στις δύο περιπτώσεις η κ. Τζόουνς αρνήθηκε να συνεισφέρει στο κάθε έργο, παρά το ότι γνώριζε για την προσφορά της στο κοινωνικό καλό. Δεδομένου ότι έχει η ίδια το απόλυτο δικαίωμα στη σωματική ακεραιότητά της και στα βιβλία τα οποία της ανήκουν. Για το λόγο αυτό θεωρείται απίθανο να βρεθεί κάποιος που θα ισχυριστεί πως η άρνηση της συμβολής της κ. Τζόουνς στα δύο αυτά έργα είναι κατακριτέα.

3^ο σενάριο – Συνεισφορά σε εγκατάσταση LULU

Στο τελευταίο υποθετικό σενάριο, η κ. Τζόουνς επιλέγεται από την κυβέρνηση για να συμβάλλει με τον τρόπο της στην τοποθέτηση των επικίνδυνων αποβλήτων. Συγκεκριμένα ζητείται η πίσω αυλή της για τη περισυλλογή και διάθεση των αποβλήτων. Κάτι το οποίο και αυτό επιχειρείται για το συλλογικό καλό. Η ίδια η ιδιοκτήτρια της αυλής πιστεύει πως η πρόταση είναι μία εγκατάσταση καλή για την κοινωνία, αλλά δεν επιθυμεί κάτι τέτοιο να συμβεί στην αυλή της. Αρνείται επομένως να συνεργαστεί και σε αυτό το έργο. Εδώ οι απόψεις δίστανται. Ορισμένοι θα αναφέρουν πως η κ. Τζόουνς έχει ηθική υποχρέωση να συνεισφέρει στο έργο, άλλοι πάλι κατανοούν το δικαίωμά της και την επιθυμία της να μη συνεργαστεί. Βάσει του συλλογισμού όμως όπως παρουσιάστηκε με τα παραπάνω παραδείγματα, η κοινή αποδοχή της άρνησης της κυρίας Τζόουνς είναι το αποτέλεσμα. Γιατί και σε αυτή την τελευταία περίπτωση, η αυλή της τής ανήκει και δε θα ήθελε να διακινδυνεύσει επίσης την ιδιοκτησία της αλλά και την περιοχή με την πιθανή επίπτωση στις τιμές των ιδιοκτησιών και στη γενική εικόνα του συγκεκριμένου τόπου.

Σχολιασμός των σεναρίων

Στα δύο πρώτα υποθετικά σενάρια, είναι αποδεκτή η άρνηση της κυρίας Τζόουνς να συμμετέχει στις δύο διαδικασίες ενώ στο τρίτο δεν δικαιολογείται απόλυτα. Αυτό κυρίως λόγω του ότι σαφώς και κατέχει το απόλυτο δικαίωμα στο σώμα της και τα βιβλία που της ανήκουν, αλλά όσον αφορά το κομμάτι της πίσω αυλής της, δεν ισχύει το ίδιο απαραίτητα. Βάσει αυτών των δεδομένων, εάν η κυβέρνηση πήγαινε ενάντια στη θέληση της κυρίας Τζόουνς στα δύο πρώτα σενάρια, τότε αυτό θα αποτελούσε παράβαση του ιδιοκτησιακού δικαιώματός της. Στην τρίτη περίπτωση όμως μπορεί όντως η προτεινόμενη τοποθεσία να είναι μέρος της περιουσίας της κυρίας Τζόουνς αλλά τις περισσότερες φορές, όταν προτείνεται η εγκατάσταση μιας LULU, δεν απευθύνεται σε τοποθεσία που είναι υπό την ιδιοκτησία κάποιου.

Πάνω σε αυτό συνήθως δίνονται τρεις απαντήσεις. Πριν από την παράθεση αυτών αξίζει να αναφερθεί πως οι κάτοικοι πιο εύκολα δέχονται την εγκατάσταση μιας LULU εφόσον δεν επηρεάζεται η ιδιοκτησία τους. Αρχικά πως η χρήση του όρου NIMBY σε αυτή την περίπτωση ίσως να μην ταιριάζει επειδή η τοποθεσία υλοποίησης του έργου δεν ανήκει στο φαινόμενο NIMBY, αλλά σε ένα συγκεκριμένο άτομο κι επίσης συνδέεται με το στοιχείο της παράβασης του ιδιοκτησιακού δικαιώματος. Αυτό εξηγείται με το ότι μια επικίνδυνη εγκατάσταση θα μπορούσε να θέσει σε ρίσκο την υγεία και την ποιότητα ζωής του άμεσα εμπλεκόμενου και των γύρω του. Η αρνητικές επιπτώσεις που τυχόν προκληθούν και οποιαδήποτε βλάβη στην υγεία του ατόμου, σχετίζεται άμεσα με τα δύο πρώτα υποθετικά σενάρια και την παραβίαση του δικαιώματος της ιδιοκτησίας.

Μία δεύτερη πιθανή απάντηση στο εάν η τρίτη περίπτωση σχετίζεται με το φαινόμενο NIMBY ή με κάποιο προσωπικό δικαίωμα, είναι αυτή που συνδέεται με την σωματική ακεραιότητα. Παραβλέποντας το γεγονός ότι η πίσω αυλή αποτελεί ιδιοκτησία της, υπάρχει και κάτι πιο σημαντικό από αυτό. Από τη στιγμή που υπάρχουν οι πιθανότητες και ο κίνδυνος να προκληθεί πρόβλημα στην υγεία της από την προτεινόμενη εγκατάσταση, έχει κάθε δικαίωμα να μη θέλει να

της συμβεί κάτι τέτοιο. Το κυριότερο από όλα είναι το δικαίωμα σωματικού απαραβίαστου που είτε της ανήκε στο σώμα είτε όχι, από μόνο του, είναι ένα εξίσου ζωτικής σημασίας δικαίωμα.

Σύμφωνα με την τρίτη πιθανή απάντηση, είναι περίεργο να μπορεί κάποιος να διεκδικεί το δικαίωμα του να μη βλαφθεί στην υγεία του περιορίζοντας στο δικαίωμα αυτό μόνο σε ότι αφορά την ιδιοκτησία του. Διότι κατά παρόμοιο τρόπο είναι εξίσου περίεργο να ισχυριστεί κάποιος ότι η ευθύνη του στην προστασία του περιβάλλοντος, περιορίζεται μόνο σε ό,τι έχει επίσης να κάνει με την ιδιοκτησία του. Δηλαδή από εκεί και πέρα δεν συμμετέχει καθόλου στην προστασία του περιβάλλοντος; Αυτό και αν είναι περίεργο (!).

Συνεχίζοντας στην τρίτη πιθανή απάντηση, θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί πως εφόσον το ρίσκο έχει να κάνει με την υγεία, τη σωματική ακεραιότητα του καθενός, αυτός έχει το δικαίωμα να ασχοληθεί και να δράσει εφόσον οι επιπτώσεις του προτεινόμενου έργου τον αφορούν άμεσα. Εάν όμως εξακριβωθεί πως οι περιβαλλοντικές και μη επιπτώσεις της LULU έχουν αντίκτυπο μόνο στις επόμενες γενιές για παράδειγμα, τότε ο οποιοσδήποτε δε θα μπορούσε να φέρει αντίρρηση εφόσον ούτε η έκταση γης είναι υπό την ιδιοκτησία του αλλά ούτε και το σώμα. Για το λόγο αυτό, ως συμπέρασμα και για τα τρία υποθετικά σενάρια, ο όρος ιδιοκτησία δε θα έπρεπε να θεωρηθεί η ειδοποιός και καθοριστική διαφορά μεταξύ αυτών.

Επιπλέον, μία ακόμα απάντηση στο γιατί θα έπρεπε να είναι αποδεκτή η συλλογιστική πορεία και των τριών υποθετικών διαφορετικών μεν `σεναρίων, είναι ότι σε κάθε περίπτωση διαφέρει η «θυσία» που καλείται να κάνει η κ. Τζόουνς. Η διαφορά του βαθμού παράβασης ενός δικαιώματος στα σενάρια, είναι αυτή που αποδεικνύει πως όντως για παράδειγμα η παράβαση που σχετίζεται με το σώμα κάποιου είναι και η σοβαρότερη. Μετά από το ισχυρότερο δικαίωμα κάποιου που αφορά το σώμα του, ακολουθεί το επόμενο που παρουσιάστηκε μέσω αυτών των σεναρίων που είναι το δικαίωμα της ιδιοκτησίας. Σε αυτό το σενάριο όμως, με την αναφορά στο δικαίωμα της ιδιοκτησίας, υπάρχουν κάποια στοιχεία που αξίζουν περισσότερης προσοχής από αυτό το δικαίωμα. Πιο πάνω παρουσιάστηκε η συλλογιστική πορεία, σύμφωνα με την οποία η υγεία της κυρίας Τζόουνς θα κινδύνευε άμεσα μετά την εγκατάσταση της προτεινόμενης λειτουργίας. Επομένως δεν πρόκειται για ένα θέμα που αφορά αμιγώς την περιβαλλοντική διαχείριση αλλά εμπλέκει και τον παράγοντα της δημόσιας υγείας. Έχοντας λάβει λοιπόν υπόψιν ότι μία τέτοια εγκατάσταση μπορεί να επηρεάζει την ποιότητα ζωής της κυρίας Τζόουνς, η υπόθεση παύει να αντιμετωπίζεται ως ένα σενάριο γης και δίνεται πλέον βαρύτητα στην παραβίαση που θα δεχθεί το σώμα της Κας Τζόουνς (Hermansson, 2006).

Επίσης, ποιο στοιχείο είναι πιο ισχυρό όσον αφορά το βαθμό παραβίασής του, το σώμα, η ιδιοκτησία ή το περιβάλλον; Η απάντηση σε αυτό δεν είναι συγκεκριμένη καθώς με την πάροδο του χρόνου και τις ιστορικές και πολιτισμικές εξελίξεις, αλλάζει και η βαρύτητα που δίνεται σε κάθε ένα από τα προαναφερόμενα στοιχεία. Για παράδειγμα στο παρελθόν, οι αγροτικές ή και οι νομαδικές κοινότητες που η ισχύς τους εξαρτιόταν στο μεγαλύτερο βαθμό από την γη τους, θα ήταν η σοβαρότερη μορφή παραβίασης για αυτούς το να «θυσιαστεί» η γη τους. Η σημασία της τοποθεσίας – γης ως ταυτότητα του ατόμου ή ομάδας ατόμων, έχει σχολιαστεί ως μεγάλης βαρύτητας. Η τοποθέτηση του Weber υποστήριζε πως θα έπρεπε να δίνεται περισσότερη βαρύτητα και προσοχή στην ταυτότητα μιας τοποθεσίας όταν αυτή εμπλέκεται με ενδεχόμενη εγκατάσταση LULU. Αυτό επειδή είναι σημαντική η διαδικασία του ατόμου στη γνώση και τη

σύνδεση με ένα μέρος, μέσω της ταυτότητάς του μέρους και των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων του που το κάνουν να ξεχωρίζει γεωγραφικά (Weber-Herber, 2004:114).

Άλλες απόψεις για το δικαίωμα «του σώματος»

Οι Andrews και Munzer τοποθετούνται πάνω στο ίδιο θέμα, με την δική του οπτική ο καθένας. Σύμφωνα με τον πρώτο τα άτομα δεν θα έπρεπε να αντιμετωπίζονται ως ιδιοκτησίες από άλλους και για το λόγο αυτό διαφωνεί με τις χρηματικές αποζημιώσεις που δίνονται στα άτομα για να συμμετέχουν στα πειραματικά στάδια ιατρικών ερευνών. Ωστόσο ο καθένας θα έπρεπε να αντιμετωπίζει τον εαυτό του ως ιδιοκτησία του (Andrews, 1986:37). Ο δεύτερος ανέφερε την άποψη ότι το σώμα έχει δικαιώματα και μάλιστα κάποια είναι δικαιώματα ιδιοκτησίας αυτού ενώ τα υπόλοιπα είναι προσωπικά δικαιώματα (Munzer, 1990:47).

Για την αποφυγή προβλημάτων σχετικά με την χωροθέτηση των LULU, των καθυστερήσεων και άρα των επιπλέον δαπανών, είναι προτιμότερο οι διαδικασίες τοποθέτησης να αλλάζουν. Μία κοινότητα θα πρέπει να εκφράζει την άποψή της και εντέλει να αποφασίζει με τα κατάλληλα τεχνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια (O'Hare, Bacow, και Sanderson, 1983:4). Επίσης, η διαδικασία της δημοπρασίας είναι και αυτή ένα αποτελεσματικό και σχετικά απλό μέσο για την απόφαση περί εγκατάστασης μιας προτεινόμενης λειτουργίας (Minehart και Neeman, 2002:303).

9. Κριτήρια χωροθέτησης των LULU

Οι ερευνητές, στα χρόνια ενασχόλησής τους με ζητήματα σχετικά με την χωροθέτηση των LULU, επισημαίνουν το πόσο σημαντικό είναι ύπαρξη επαρκούς διαχείρισης των όσων κινδύνων μπορεί να προκληθούν στο περιβάλλον και στην ποιότητα ζωής των κατοίκων της περιοχής αναφοράς. Κίνδυνοι οι οποίοι μπορούν να αποδοθούν στην εγκατάσταση και λειτουργία μιας ανεπιθύμητης χρήσης γης. Για το λόγο αυτό κρίνεται αναγκαία η ύπαρξη κανόνων και αρχών που θα αποδίδουν με σαφήνεια τα όποια κριτήρια χωροθέτησης LULU και εύλογα θα κατευθύνουν τις κατάλληλες αποφάσεις περί κινδύνων (Breyer, 1999; Morone και Woodhouse, 1986; Morrall, 1986; Sjoberg, 1999; Sunstein, 2002; Viscousi, 1996).

Θα ήταν χρήσιμο επομένως να υπάρχει ένα μοντέλο, το οποίο θα διαχειρίζεται τους επικείμενους κινδύνους με συνέπεια. Βάσει αυτού του μοντέλου κρίνεται και η αποδοχή ή όχι του κινδύνου. Πιο συγκεκριμένα, εάν το συνολικό όφελος της εγκατάστασης υπερβαίνει το συνολικό «κόστος» κινδύνου, τότε μπορεί να γίνει «παράβλεψη» του κινδύνου. Σαφώς και θα ληφθεί υπόψιν ο κίνδυνος και οι τρόποι αντιμετώπισής του αλλά θα είναι σε τέτοιο βαθμό που θα μπορεί να γίνει αποδεκτός. Συνολικό «κόστος» του κινδύνου είναι η πιθανότητα αυτού να συμβεί επί την σοβαρότητά του, δηλαδή το μέγεθος της ζημιάς που θα προκληθεί. Με γνώμονα λοιπόν αυτό το πρότυπο μοντέλο, οι αρμόδιοι διαχείρισης τέτοιων κινδύνων μπορούν να εξετάζουν την ισορροπία μεταξύ συνολικού οφέλους και συνολικού κόστους και να αποφασίζουν εάν η χωροθέτηση μια LULU σε συγκεκριμένη τοποθεσία είναι κατάλληλη ή όχι (Hermansson, 2006).

Ωστόσο, το προαναφερόμενο μοντέλο έχει και κάποιες αδυναμίες στην εφαρμογή του. Με λίγα λόγια θα μπορούσαμε να πούμε πως το γεγονός ότι εστιάζει υπερβολικά στο συνολικό όφελος και άρα στο κέρδος, παραβλέποντας ίσως έτσι την ίδια στιγμή τους αποδέκτες του κινδύνου. Πιο

αναλυτικά, αδυναμία αυτού του μοντέλου θα μπορούσε να είναι για παράδειγμα η εύκολη αποδοχή τέτοιων εγκαταστάσεων σε αναπτυσσόμενα κράτη. Αυτό πρακτικά θα συνέβαινε επειδή τέτοια κράτη επιδιώκουν την ανάπτυξη λόγω του ότι έχουν χαμηλό Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν και οι επιστήμες υγείας δεν είναι τόσο εξελιγμένες με αποτέλεσμα ο μέσος όρος ζωής των ανθρώπων εκεί να είναι μικρός. Η ελπίδα λοιπόν για το ότι με μια τέτοια εγκατάσταση θα επέλθει και τοπική έστω ανάπτυξη, δεδομένων των προαναφερόμενων συνθηκών, διευκολύνει κατά κάποιο τρόπο την αποδοχή του όποιου κινδύνου. Άρα με αυτό το μοντέλο, προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η αναμενόμενη χρησιμότητα της λειτουργίας – έργο προς εγκατάσταση, αγνοούνται τα δικαιώματα των ανθρώπων. Είναι σα να εστιάζουμε στο ότι εφόσον το συνολικό όφελος υπερβαίνει το συνολικό «κόστος» κινδύνου, δεν έχει καμία σημασία το ποιος επωφελείται του έργου και ποιος είναι αποδέκτης των κινδύνων αυτού. Εάν δηλαδή το καλό που προκύπτει για ένα άτομο ή και μία κοινότητα είναι αρκετά μεγάλο, τότε αυτό μπορεί να αντισταθμίσει τον αρνητικό αντίκτυπο του οποίου είναι αποδέκτης κάποιο άλλο άτομο ή και κοινότητα (Hansson, 2003).

Στις περισσότερες περιπτώσεις NIMBY τα οφέλη που προκύπτουν από την εγκατάσταση μιας ανεπιθύμητης λειτουργίας, τα αποκομίζει η πλειονότητα του τοπικού πληθυσμού, ενώ λίγοι είναι αυτοί που έρχονται αντιμέτωποι με τον αρνητικό αντίκτυπο αυτής της λειτουργίας. Η διαδικασία όπως περιεγράφηκε, κατά την οποία εξετάζεται η ισορροπία μεταξύ συνολικού οφέλους και συνολικού «κόστους» δεν είναι πάντα εύστοχη. Η πρακτική της συλλογικής στάθμισης του κινδύνου δεν είναι αποδεκτή και νόμιμη σε κάθε τομέα πολιτικής. Ένα παράδειγμα θα μπορούσε να είναι η συμμετοχή του κοινού σε πειραματικό στάδιο ιατρικής έρευνας. Σε αυτόν τον τομέα για παράδειγμα δε μπορεί να «θυσιαστεί» ένα άτομο για το συλλογικό καλό. Δεν επιτρέπεται δηλαδή να τεθεί σε κίνδυνο η υγεία κάποιου για το κοινό συμφέρον (Hansson, 2004).

Παρά τα όσα αναφέρθηκαν σχετικά με το πρότυπο μοντέλο, αυτό δεν είναι το μόνο «εργαλείο» που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την εκτίμηση και διαχείριση των κινδύνων. Έχει επίσης προταθεί η δημιουργία ενός λογικού πλαισίου, το οποίο θα περιλαμβάνει ηθικά χαρακτηριστικά και ζητήματα ανθρώπινης δικαιοσύνης (Hansson 2003; Hermansson 2005).

Το σχετικό και ίσως πιο βασικό από τέτοια ζητήματα δικαιοσύνης είναι το δικαίωμα του ανθρώπου να μην εκτίθεται σε κινδύνους αδικώς και αναιτίως. Για το λόγο αυτό οι αποδέκτες των προκαλούμενων κινδύνων από την χωροθέτηση μιας LULU είναι αυτοί που έχουν το δικαίωμα στο να αποφανθούν για τα «όριά» τους, τα όρια δηλαδή του ρίσκου. Πιθανότατα υπάρχουν ρίσκα με αυτή τη χωροθέτηση που αρκετοί, είτε αρμόδιοι είτε άτομα της κοινότητας, αποφασίζουν να πάρουν. Ωστόσο αυτά τα ρίσκα πρέπει να έχουν και κάποιο όριο. Τα όρια αυτά καθώς και η αποδοχή ή μη των ρίσκων, καλό θα ήταν να αποφασίζονται από κοινού και αφού πρώτα έχει συμφωνηθεί να λαμβάνονται υπόψιν και τα δικαιώματα του ατόμου.

Σε σύνδεση με την προηγούμενη ενότητα και τα τρία υποθετικά σενάρια, μπορούμε να πούμε πως διακρίνονται ορισμένα δικαιώματα του ατόμου σε κάθε περίπτωση. Στο πρώτο υποθετικό σενάριο με την συμμετοχή της Κας Τζόουνς στο πειραματικό στάδιο της ιατρικής έρευνας, η ίδια έχει το δικαίωμα στο σώμα της και μπορεί να αποφασίσει να μη θέσει σε ρίσκο την υγεία της. Στο δεύτερο υποθετικό σενάριο με το δανεισμό της συλλογής βιβλίων της στην τοπική βιβλιοθήκη, έχει το δικαίωμα να κρατήσει στην κατοχή της την περιουσία της, εφόσον αυτή της ανήκει. Ακόμη, οι

άνθρωποι έχουν το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης, δικαίωμα το οποίο διαπιστώνουμε πως ταιριάζει και στις τρεις περιπτώσεις των υποθετικών σεναρίων (Shrader-Frechette 2002;14). Τέλος, υπάρχει και ένα ακόμη δικαίωμα το οποίο περιλαμβάνεται στο πρώτο και στο τελευταίο υποθετικό σενάριο, με την ιατρική έρευνα και τη διάθεση της πίσω αυλής της Κας Τζόουνς αντίστοιχα. Το κοινό δικαίωμα και στις δύο περιπτώσεις είναι αυτό του να μην εκτίθεται κάποιος άδικα.

Προηγουμένως, αναφέρθηκε η προτεινόμενη χρήση ενός πρότυπου μοντέλου που θα διαχειρίζεται τους κινδύνους ορθώς μέσω των αποφάσεων που θα λαμβάνουν υπόψιν τα δικαιώματα του ανθρώπου. Το μοντέλο αυτό θα πρέπει να μπορεί να συνδυάσει την ανάγκη για αποδοχή ορισμένων κινδύνων αλλά και την ανάγκη σεβασμού των δικαιωμάτων των ατόμων που εκτίθενται στους κινδύνους αυτούς. Βάσει αυτού του μοντέλου, όλοι θα αντιμετωπίζονται ισάξια, με τον ίδιο σεβασμό και προσοχή, αποφεύγοντας έτσι την πιθανή μεν αναπόφευκτη δε έκθεση σε κινδύνους. Υπάρχει η πιθανότητα του να εκτεθεί κάποιος σε κίνδυνο και αυτό συμβαίνει όταν η έκθεση αυτή είναι για το συλλογικό καλό. Για το λόγο αυτό, θα έπρεπε να αποδεικνύεται σε όσους εκτίθενται στον όποιο κίνδυνο εάν αντιμετωπίζονται δικαίως. Πιο συγκεκριμένα, οι εκτιθέμενοι στο όποιο ρίσκο, θα έπρεπε να γνωρίζουν εκ των υστέρων πώς η εγκατάσταση μιας ανεπιθύμητης λειτουργίας για την οποία παίρνουν κάποιο ρίσκο, θα τους ωφελήσει εντέλει (Hansson 2003; Hermansson 2005).

9.1. Ορθολογική χωροθέτηση των LULU

Ένα σημαντικό σημείο στη διαδικασία χωροθέτησης μιας ανεπιθύμητης λειτουργίας, είναι αυτό της αποζημίωσης. Τα άτομα που δέχονται να στερηθούν της όποιας άνεσής τους και να διακινδυνεύσουν την αξία της ιδιοκτησίας τους, την υγεία τους, την ποιότητα ζωής τους κ.α., πρέπει σαφώς να αποζημιωθούν με κάποιο τρόπο, σε αντίθεση με όσους αποφασίζουν να μην πάρουν κάποιο σχετικό ρίσκο. Η αποζημίωση όπως αναφέρθηκε, είναι ζωτικής σημασίας καθώς στοχεύει στην εν μέρει αντιστάθμιση των όσων αρνητικών συνεπειών προκύπτουν (Peterson και Hansson, 2004).

Η αποζημίωση την οποία αποδέχονται τα άτομα που επέλεξαν να διακινδυνεύσουν τις ανέσεις τους, μπορεί να έχει ποικίλες μορφές. Η κυριότερη από αυτές είναι η χρηματική αποζημίωση. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις στις οποίες το όποιο χρηματικό ποσό δεν είναι ικανό να καλύψει το «κενό» που δημιουργήθηκε, να αντισταθμίσει δηλαδή τον αρνητικό παράγοντα με κάτι θετικό. Να υπάρξει δηλαδή μια διευκόλυνση σε κάτι επικίνδυνο που τυχόν προκληθεί. Στις περιπτώσεις αυτές, τα χρηματικά ποσά δεν θεωρούνται «κάτι θετικό» και δεν μπορούν να ληφθούν υπόψιν ως αποζημίωση διότι ενδέχεται να θεωρηθούν ως δωροδοκία. Ένας όρος που χρησιμοποιήθηκε για μια άλλη μορφή αποζημίωσης είναι αντί της χρηματικής, η αποζημίωση «σε είδος». Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα με αναφορά στην ανάγκη της συγκεκριμένης αποζημίωσης είναι η υλοποίηση ενός έργου, σε επιφάνεια γης όπου διεξάγονταν υπαίθριες δραστηριότητες. Η υπαίθρια αναψυχή όπως οι διάφορες εκδηλώσεις ή ακόμη και το κυνήγι, το πικνίκ, είναι δραστηριότητες που εάν στερηθούν το χώρο στον οποίο μπορούν να πραγματοποιούνται, είναι πολύ δύσκολο έως απίθανο να είναι αποδεκτή μια χρηματική αποζημίωση. Για το λόγο αυτό, για να καλυφθεί το «κενό» που δημιουργήθηκε και να αποφευχθούν οι αρνητικές αντιδράσεις των πολιτών, χρειάζεται να βρεθεί - ή να δημιουργηθεί εκ νέου, γεγονός που δεν συμφέρει χρηματικά- άμεσα

ένας αντίστοιχος χώρος για την κάλυψη των αναγκών των πολιτών και τις υπαίθριες δραστηριότητές τους (O'Hare M. κ.α., 1983:72).

Ένα ακόμη κριτήριο που λαμβάνεται υπόψιν για τη χωροθέτηση μιας LULU είναι αυτό του να επιτευχθούν όσο το δυνατό λιγότερα κοινωνικά κόστη. Αυτό πρακτικά επιτυγχάνεται με το σωστό εντοπισμό και την κατάλληλη επιλογή των υποψήφιων προς αποζημίωση, από τους αρμόδιους. Το ποιοι θα είναι οι υποψήφιοι που θα δεχτούν την αποζημίωση εξαρτάται από το μέγεθος της αποζημίωσης που θα ζητήσουν. Θυμίζει εν μέρει τη διαδικασία της δημοπρασίας, όσο πιο χαμηλή είναι η αποζημίωση που ζητούν οι κάτοικοι, τόσο περισσότερες είναι οι πιθανότητες να επιλεγεί η τοποθεσία της περιοχής τους για τη χωροθέτηση της LULU.

Στον τομέα της χωροθέτησης μιας ανεπιθύμητης χρήσης, ένα ζήτημα που υπάρχει είναι αυτό κατά το οποίο υποστηρίζεται πως ορισμένες κοινότητες με μειονεκτική θέση στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα, κινδυνεύουν να γίνουν αποδέκτες των όποιων κινδύνων. Αυτό δικαιολογείται στο ότι οι άνθρωποι με μειονεκτική θέση ίσως δεχθούν πιο εύκολα το όποιο ρίσκο και δίχως να απαιτούν μία μεγάλη αποζημίωση. Αυτό συνεπάγεται πως το κοινωνικό κόστος, όπως αναφέρθηκε ο όρος προηγουμένως, μειώνεται αρκετά σε τέτοιες περιπτώσεις. Τα αποτελέσματα σχετικής έρευνας στις ΗΠΑ έδειξαν πως η τοποθέτηση εγκαταστάσεων υψηλού ρίσκου γίνεται συνήθως σε υποβαθμισμένες γειτονιές, φτωχογειτονιές όπου κατοικούν άτομα χαμηλού μορφωτικού επιπέδου ή/και έγχρωμοι άνθρωποι (Bryant και Mohai, 1992; Edelstein 1988; Minehart και Neeman 2002; Ringquist 2000; Srader-Frechette 2002).

Ιδιαίτερος χαρακτηρισμός που αποδόθηκε σε αυτή την ενέργεια από τον Rabe είναι ο «περιβαλλοντικός ρατσισμός», θέλοντας έτσι να τονίζει τη διάκριση που γίνεται από τόπο σε τόπο για την εγκατάσταση μιας LULU, με εμφανή προτίμηση των τόπων που έχουν τα προαναφερόμενα μειονεκτικά χαρακτηριστικά. Τα στοιχεία που φανερώθηκαν με την έρευνα που προαναφέρθηκε, απέδειξαν πως υπάρχει μία δυσανάλογη -άδικη- συγκέντρωση ανεπιθύμητων λειτουργιών, κυρίως βιομηχανικού περιεχομένου, σε τοποθεσίες όπως αυτές που περιεγράφηκαν πιο πάνω. Περιοχές με φυλετικές μειονότητες και οικογένειες που λαμβάνουν χαμηλό εισόδημα. Τέτοια χαρακτηριστικά όμως, του πληθυσμού μιας περιοχής κυρίως, δε μπορεί να είναι τα μόνα που ασκούν επιρροή στην επιλογή τοποθεσίας για εγκατάσταση ανεπιθύμητων λειτουργιών. Αποδεικτικά στοιχεία από το παρελθόν ακόμη, απέδειξαν πως η πολιτική είναι ένα ακόμη κριτήριο-χαρακτηριστικό. Πιο συγκεκριμένα, τις δεκαετίες του 1960 και 1970 η χαμηλή αντίσταση στην πολιτική, η όχι τόσο έντονη αντιπολίτευση δηλαδή, ήταν ένα στοιχείο που «διευκόλυνε» τις αποφάσεις περί χωροθέτησης LULU. Μπορούσαν δηλαδή οι αρμόδιοι να αποφασίσουν την τοποθεσία χωρίς να βρουν ιδιαίτερη αντίσταση και δίχως να λαμβάνουν ακόμη υπόψιν τεχνικά κριτήρια στην απόφασή τους (Rabe 1994:21).

Και στις δύο περιπτώσεις που αναφέρθηκαν, δηλαδή και στην επιδίωξη του πιο χαμηλού κοινωνικού κόστους αλλά και στην απαιτούμενη προσοχή στα πιο καλά τεχνικά κριτήρια, δεν λαμβάνεται υπόψιν ίσως το πιο σημαντικό στοιχείο. Είναι αναγκαίο σε καθεμία από τις δύο περιπτώσεις να αναγνωρίζεται το δικαίωμα κάθε ανθρώπου του να μην επιθυμεί να εκτεθεί σε όποιας μορφή κίνδυνο. Για το λόγω αυτό, κάθε φορά που προτείνεται ένα έργο τύπου LULU μαζί με αποζημίωση για τον πληγέντα πληθυσμό, είναι πρόπον να ερωτώνται οι αρμόδιοι -σε

συνεργασία με τον πληθυσμό αυτό- εάν οι πληγέντες καλύπτονται πλήρως και δικαίως με την αποζημίωση και σε καμία περίπτωση δε θεωρείται δωροδοκία ή εκμετάλλευση.

Τα ηθικά ζητήματα κάνουν την εμφάνισή τους στα θέματα του φαινομένου NIMBY που αφορούν σαφώς τις LULU. Ναι μεν οι υποστηρικτές του NIMBY, όπως και κάθε άνθρωπος άλλωστε, έχουν το δικαίωμα να μη θέλουν να εκτεθούν σε κινδύνους, αυτό όμως δε συνεπάγεται τον πλήρη διαχωρισμό του NIMBY από την εγκατάσταση ανεπιθύμητων χρήσεων. Ένα παράδειγμα θα μπορούσε να είναι τα έργα που προτείνονται με χαρακτήρα κοινωνικής λειτουργίας, όπως οι δομές φιλοξενίας προσφύγων, οι οικoi ευγηρίας, και τα κέντρα φιλοξενίας ατόμων με νοητική στέρση. Ωστόσο πάντοτε θα επικρατεί μίας μορφής δίλλημα για το πότε ένα NIMBY θεωρείται «καλό» και πότε «κακό», αλλά οι όποιες διαφορές μπορούν να λυθούν μέσω του διαλόγου, της διαδικασίας τοποθέτησης αιτημάτων και επιχειρημάτων, τα οποία σαφώς και θα πρέπει να προηγούνται πριν παρθεί οποιαδήποτε απόφαση και προβεί η αντίστοιχη ενέργεια (Hermansson, 2005).

10. NIMBY και LULU – Παραδείγματα

10.1. Παραδείγματα από το εξωτερικό

10.1.1. Το παράδειγμα της Κίνας

Το χωρικό αποτύπωμα που αφήνουν οι δημογραφικές εξελίξεις της Κίνας, σχετίζεται με ένα δικό του τρόπο με το φαινόμενο NIMBY. Πιο συγκεκριμένα, ο συνεχώς αυξανόμενος πληθυσμός της Κίνας έχει ως αποτέλεσμα και τη μεγάλη παραγωγή απορριμμάτων. Για να δοθεί μία λύση σε αυτό το πρόβλημα, προτάθηκαν ειδικές μονάδες αποτέφρωσης, καύσης δηλαδή των απορριμμάτων, τα οποία συνεχώς αυξάνονται. Αυτό όμως ήταν λογικό να ακολουθηθεί από αντιδράσεις που τάσσονται υπέρ του NIMBY. Οι κάτοικοι των πόλεων στις οποίες προτάθηκε αυτό το έργο LULU πιστεύουν πως αυτό θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στη ζωή τους. Για το λόγο αυτό προθυμοποιήθηκαν να πληρώσουν περισσότερο για κάθε παραπάνω από το επιτρεπτό όριο των απορριμμάτων που οι ίδιοι παράγουν, παρά να αποδεχθούν την εγκατάσταση μονάδων καύσης των απορριμμάτων (από 105 νομισματικές μονάδες της Κίνας – γιουάν – σε 133), (Mengmeng και Boqiang, 2019).

Ωστόσο προτάθηκε η χρήση υψηλής αισθητικής για εγκαταστάσεις τέτοιου τύπου, ως μέσο αντιστάθμισης του κοινωνικού αντιλόγου. Σαφώς και αυτή η αισθητική παρέμβαση δε μπορεί να δώσει καμία λύση στη ρύπανση και όλες τις αρνητικές επιπτώσεις που θα προκληθούν από μια τέτοια εγκατάσταση στις ζωές των πολιτών. Αυτό πρακτικά επειδή η ικανότητα ελέγχου της ρύπανσης δεν υποβοηθάται σε καμία περίπτωση με την όποια αισθητική πινελιά (Caldas και Moreira, 2011).

10.1.2. Έρευνα περί LULU – Το παράδειγμα των ΗΠΑ

Στις ΗΠΑ έγινε μία προσπάθεια επαναχρησιμοποίησης ορισμένων εγκαταλελειμμένων χώρων φιλοξενίας διάφορων λειτουργιών αλλά και αναζωογόνησης των υπαρχόντων LULU, με τρόπο τέτοιο ώστε να προσφέρει οικονομική ενίσχυση στην περιοχή όπου βρίσκονται. Εξετάζεται δηλαδή μέσω του παραδείγματος, μία εναλλακτική που μπορεί να προσδώσει ένα θετικό

χαρακτηριστικό στις LULU εφόσον αυτές θα μπορούσαν να ενισχύσουν οικονομικά τις τοπικές κοινότητες και να γίνουν κατά αυτόν τον τρόπο πιο αποδεκτές από τους πολίτες.

Μία περίπτωση που αναφέρεται είναι αυτή της πόλης Τσέστερ, μία μικρή πόλη με τοποθεσία δίπλα στον ποταμό Ντελαγουέρ, δυτικά της Φιλαδέλφεια στις ΗΠΑ. Μία πόλη η οποία δε διαθέτει ιδιαίτερη οικονομική ισχύ, από τις φτωχότερες των ΗΠΑ, με τα χαρακτηριστικά που θα είχε κάθε υποβαθμισμένη περιοχή, υπέστη μία έντονη δημογραφική αλλαγή το 2010, η οποία προήλθε σταδιακά. Σύμφωνα με αυτή την αλλαγή, ο πληθυσμός της μειώθηκε σχεδόν κατά το ήμισυ (35.000) του υψηλού (65.000) που διέθετε το 1950. Σε αυτή την έντονη αλλαγή συντέλεσε πιθανώς ο συνδυασμός της όχι και τόσο καλής ποιότητας ζωής και υγείας, της υποβαθμισμένης στέγασης, των αδύναμων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και της ύπαρξης εγκληματικότητας. Για το λόγο αυτό έγινε μια έρευνα για να διαπιστωθεί πως βλέπουν οι πολίτες αυτές τις χρήσεις γης, πώς άρχισαν να αποδέχονται LULUs ή ακόμη και το εάν όντως τις αποδέχθηκαν. Το 1950 υπήρξε συμφωνία προκειμένου στη συγκεκριμένη πόλη να εγκατασταθεί μονάδα αποτέφρωσης. Πιο πρόσφατα, το 2010, εγκαταστάθηκαν στην ίδια πόλη ένα καζίνο κι ένα κατάστημα κράτησης με διαφορά 30μ. μεταξύ τους και απέναντι το ένα από το άλλο και με απόσταση σχεδόν 1χλμ. από το δημαρχείο. Η αποδοχή του δήμου για τις LULU αυξάνει τα ερωτηματικά γύρω από το πώς και εάν υπήρξε αποδοχή και από τους πολίτες και πώς εγκαταλελειμμένες LULU μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν για προσέλκυση οικονομικής ισχύς στην πόλη. Για να βρεθούν οι απαντήσεις έγιναν δύο βασικές ερωτήσεις:

- 1) Ποια θα ήταν τα συναισθήματα, οι εικόνες ή και τα χρώματα που θα έδιναν ως απάντηση όταν ρωτιούνταν για τις εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας, καύσης αποβλήτων κλπ;
- 2) Ποιες οι προτιμήσεις τους ως προς την περιβαλλοντική διαχείριση, τεχνικές και πρακτικές (King, Mauver και Huiling, 2004).

Ο λόγος για τον οποίο η οργάνωση αυτών των ερωτήσεων προσέφερε ως δυνατές απαντήσεις ακόμη εικόνες και χρώματα είναι επειδή ο κόσμος δε μπορεί πάντοτε να εκφράσει λεκτικά, με την επιλογή σωστών λέξεων και να περιγράψει ορθά ένα συναίσθημα. Θα ήταν πιο εύκολο επομένως η περιγραφή αυτή να μεταφερθεί εύστοχα μέσω εικόνων και χρωμάτων (Aldridge και Wood, 1997). Οι λέξεις μπορεί να οδηγήσουν σε παρεξηγήσεις με την έννοια του ότι ενώ θα ήταν αναμενόμενα τα συναισθήματα που περιγράφουν και φανερώνουν τον κίνδυνο όπως η ανασφάλεια, ο φόβος, η αμφιβολία, η ανησυχία, η απέχθεια, ο κόσμος μπορεί να εκφραστεί με λέξεις που θα εκπέμπουν κάτι θετικό ή και ουδέτερο όπως η ασφάλεια ή η αδιαφορία. Οι μη αρνητικές εκφράσεις περί LULU θα ήταν ένα μειονέκτημα καθώς δε θα πυροδοτούσε την επιθυμία για εύστοχη αντιμετώπιση και διαχείριση των κινδύνων.

Ο νευρολόγος Νταμάσιο ισχυρίζεται πως οι εικόνες και τα χρώματα προκαλούν αντιδράσεις στο μυαλό και το αφυπνίζουν με τρόπο παρόμοιο με αυτόν που αντιδρά στα συναισθήματα και για αυτή θα ήταν ωφέλιμη η χρήση τους σε μία τέτοια έρευνα (Damasio, 1994). Τα χρώματα μπορεί να λειτουργήσουν και ως δείκτες συναισθημάτων καθώς συχνά τα χρώματα συνδέονται με το συναίσθημα, την ψυχολογία, την ψυχική υγεία και την αρχιτεκτονική (Birren, 1961; Mahnke, 1996; Kaya και Epps 2014; Color Wheel Pro 2010; Colour Affects).

Σε γενικές γραμμές όπως αναφέρεται τα κόκκινο, πορτοκαλί, κίτρινο, γκρι και μαύρο αντανakλούν αρνητικά συναισθήματα και άρα αρνητικές επιπτώσεις, ενώ τα καφέ, πράσινο, μπλε και άσπρο θα σχετίζονταν με οτιδήποτε θετικό.

Δεδομένου ότι το κοινό έδωσε διαφορετικές απαντήσεις στην έρευνα, κατά παρόμοιο τρόπο διαφορετικές ήταν και προτιμήσεις του κοινού πάνω σε θέματα που αφορούν την περιβαλλοντική διαχείριση. Οι προτιμήσεις αυτές αναφέρονταν σε μέτρα επιτήρησης όπως για παράδειγμα ο δειγματοληπτικός έλεγχος του νερού και του αέρα της περιοχής όπου εγκαθίστανται οι LULU και η συχνή παρακολούθηση της υγείας των ανθρώπων που δουλεύουν στις εγκαταστάσεις LULU. Προτίμηση εκδηλώθηκε επίσης και για την πληροφόρηση κι ενημέρωση της κοινότητας, με επιτακτική την ανάγκη για διορισμό νέων και ισχυρών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (Greenberg, 1999, 2007). Οι επιλογές ανάμεσα στις οποίες οι πολίτες κλήθηκαν να εκδηλώσουν την προτίμησή τους ήταν οι εξής ως προς τί θα έδιναν μεγαλύτερη προτεραιότητα και περισσότερη προσοχή είναι οι εξής:

- i. Να παρακολουθείται συχνά η υγεία των όσων εργάζονται στις LULU.
- ii. Να παρακολουθείται εξίσου συχνά και η υγεία των ανθρώπων που κατοικούν κοντά στις LULU.
- iii. Να παρέχεται η απαραίτητα εκπαίδευση και ο εξοπλισμός στους ειδικούς αντιμετώπισης των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στην πόλη και τις γύρω περιοχές.
- iv. Τακτική δειγματοληψία του νερού και του αέρα για διαπίστωση της ποιότητας αυτών
- v. Διατήρηση της ασφάλειας της περιοχής.
- vi. Ενημέρωση της κοινότητας για οτιδήποτε σχετίζεται με τις υπάρχουσες εγκαταστάσεις και για όποια πρωτοβουλία σχετίζεται με την εγκατάσταση LULU.
- vii. Δημιουργία συμβουλίου που θα ενημερώνει την κοινότητα και θα ενημερώνεται για τις όποιες κινήσεις σχετικά με τις LULU.

Στην όλη διαδικασία εντάχθηκαν και άλλες επιλογές αλλά ενδιαφέρον υπήρξε και για τις προτιμήσεις των κατοίκων της περιοχής γι' αυτό και λήφθηκαν υπόψιν τα διαφορετικά χαρακτηριστικά τους όπως η ηλικία, η χώρα προέλευσης, το επίπεδο εκπαίδευσης κ.α. (Flynn κ.α. 1994, Finucane κ.α. 2000b).

10.2. Παραδείγματα από την Ελλάδα

10.2.1. Δομή φιλοξενίας μεταναστών – Κιλκίς

Σε δημοσίευμα γνωστής εφημερίδας στο διαδίκτυο, αναφέρεται πως στις αρχές Μαΐου υπήρξαν αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας των Μουριών Κιλκίς, απέναντι στο ζήτημα επαναλειτουργίας τοπικού ξενοδοχείου, ως δομή φιλοξενίας μεταναστών. Σύμφωνα με το δημοσίευμα, πληθώρα κατοίκων της περιοχής, είχαν συγκεντρωθεί έξω από το εν λόγω ξενοδοχείο, προκειμένου να παρεμποδίσουν τους μετανάστες να εισέλθουν στη δομή φιλοξενίας. Το ξενοδοχείο είχε παραμείνει κλειστό από τις αρχές Μαρτίου και επρόκειτο να επαναλειτουργήσει από το Μάιο έως και το Σεπτέμβριο φιλοξενώντας τους μετανάστες. Η διαμαρτυρία των κατοίκων κράτησε από την απογευματινή ώρα άφιξης των μεταναστών στη δομή, έως και το βράδυ. Ως τελευταία ενέργεια (NIMBY) της τοπικής κοινωνίας, ήταν το δημοτικό συμβούλιο του δήμου Κιλκίς, να

διαμαρτυρηθεί ψηφίζοντας κατά της εγκατάστασης των μεταναστών. Προφανώς δεν ήταν ενήμερη η τοπική κοινωνία για αυτό το γεγονός καθώς το χαρακτήρισε ως αιφνίδια κυβερνητική ενέργεια (ΣΚΑΪ εφημερίδα, 2020).

Είναι προφανές πως η στάση της τοπικής κοινωνίας απέναντι στο συγκεκριμένο ζήτημα ήταν κάθετη. Η παθογένεια-ζήτημα σε αυτή την περίπτωση είναι η εισροή μεταναστών και η ανάγκη για φιλοξενία αυτών. Ο τρόπος αντιμετώπισης του ζητήματος, η φανερή ενέργεια για εκδήλωση της διαφωνίας των πολιτών, είναι αυτά που εξώθησαν στην εκδήλωση του φαινομένου NIMBY. Πιο συγκεκριμένα, οι προσωπικές απόψεις των πολιτών καθώς και ο φόβος για πιθανή υποβάθμιση της περιοχής, είναι οι κύριες αφορμές στη συγκεκριμένη περίπτωση που οδηγούν στην αντίδραση των κατοίκων της περιοχής και άρα την εκδήλωση του φαινομένου NIMBY. Δε θα μπορούσε ωστόσο να παραληφθεί και η έλλειψη επαρκούς ενημέρωσης των πολιτών από την κυβέρνηση σχετικά με αυτή την ενέργεια, καθώς χαρακτηρίστηκε αρνητικά ως αιφνίδια κυβερνητική ενέργεια.

10.2.2.Καύση απορριμμάτων – Δυτική Θεσσαλονίκη

Με επίσης πρόσφατο χρόνο αναφοράς του συγκεκριμένου παραδείγματος εκδήλωσης του φαινομένου NIMBY -τέλος Μαΐου- σχετικό δημοσίευμα αναφέρεται στην έντονη διαμαρτυρία της τοπικής κοινωνίας στην Ευκαρπία Θεσσαλονίκης. Η διαμαρτυρία αυτή έλαβε χώρα σε κεντρικό δρόμο της δυτικής Θεσσαλονίκης, με την ενεργή συμμετοχή περίπου τετρακοσίων ατόμων της περιοχής. Αφορμή για αυτή την εκδήλωση του φαινομένου NIMBY ήταν η αίτηση για αδειοδότηση καύσης απορριμμάτων από τοπικό εργοστάσιο. Ο αντίλογος των πολιτών εκδηλώθηκε με μορφή δημόσιας πορείας (NIMBY) όπου οι συμμετέχοντες κρατούσαν πανό και φώναζαν συνθήματα. Οι συμμετέχοντες προσέγγιζαν τους τυχαία παρευρισκόμενους και διανέμοντάς τους ενημερωτικά φυλλάδια, τους γνωστοποιούσαν την αιτία της δημόσιας διαμαρτυρίας τους και τους προέτρεπαν να συμμετάσχουν και αυτοί (Αβουκάτος, 2020).

Σε αυτό το παράδειγμα η αφορμή για εκδήλωση του φαινομένου NIMBY ήταν το αίτημα τοπικού εργοστασίου για τη λήψη άδειας καύσης των απορριμμάτων. Οι προβληματισμοί γύρω από ζητήματα του περιβάλλοντος, οι προσωπικές απόψεις της τοπικής κοινωνίας, αλλά και ο φόβος πιθανής υποβάθμισης της αισθητικής της περιοχής, είναι τα βασικά χαρακτηριστικά σε αυτή την περίπτωση που είχαν και ως αποτέλεσμα την έντονη αντίδραση των πολιτών και συνεπώς την εκδήλωση του φαινομένου NIMBY.

10.2.3.Το παράδειγμα στην πόλη του Βόλου

Για το παράδειγμα του Βόλου λήφθηκαν υπόψιν τα αποτελέσματα δειγματοληπτικής έρευνας με ερωτηματολόγια που διεξήχθη το 2016 -στο πλαίσιο επίσης πτυχιακής εργασίας (Βασιλείου, 2016)- σε 50 άτομα όπου βρέθηκαν στην περιοχή με την ανεπιθύμητη λειτουργία. Η έρευνα αυτή αφορά το κατάστημα κράτησης νέων του Βόλου που βρίσκεται στο εσωτερικό του αστικού χώρου.

Προκειμένου να διαπιστωθεί η στάση της κοινωνίας απέναντι στο συγκεκριμένο κατάσταση κράτησης, έγινε προσέγγιση διάφορων ατόμων μεταξύ αυτών, μόνιμοι κάτοικοι, άτομα που εργάζονται στην περιοχή ή απλοί περαστικοί/επισκέπτες. Το ζητούμενο ήταν να εξακριβωθεί η άποψη των κατοίκων για την συγκεκριμένη λειτουργία στην εν λόγω γειτονιά αν δηλαδή αντιμετωπίζουν την κατάσταση με ανασφάλεια, φόβο, αδιαφορία κ.α. Κατά πόσο και εάν οι γύρω

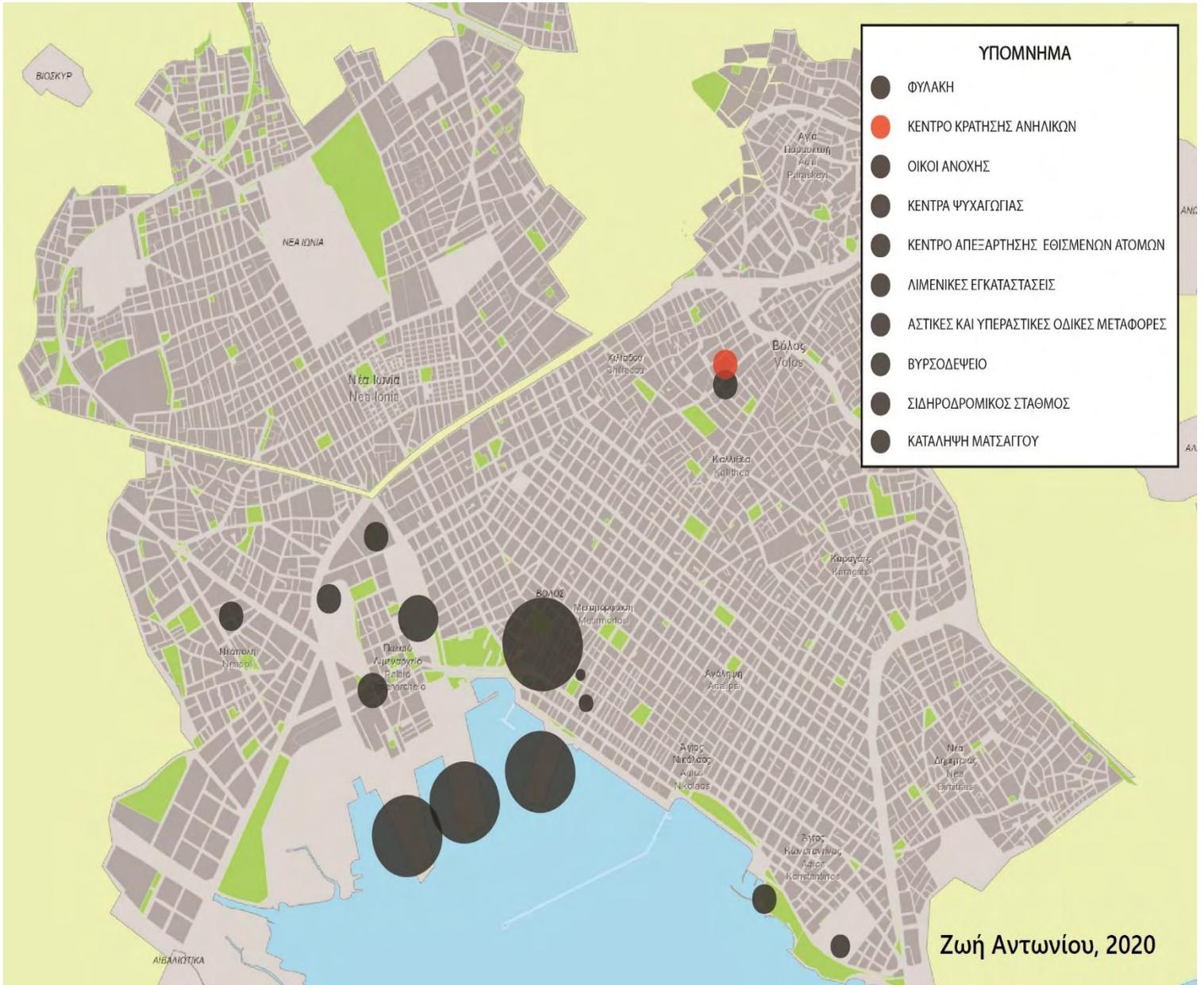
χρήσεις επηρεάζονται από την παρουσία του καταστήματος κράτησης, αν υπάρχει οπτική επαφή, ποια η άποψή τους για την επιλογή τοποθεσίας για τη χωροθέτηση του καταστήματος κ.α. Οι λεπτομέρειες αυτής της έρευνας παρατίθενται στο Παράρτημα Ι. Ακολουθεί και απεικόνιση του συνόλου των ανεπιθύμητων χρήσεων γης στο Παράρτημα ΙΙ.

Γενικά συμπεράσματα

Συνοψίζοντας και μετά από την εξαγωγή των συμπερασμάτων, την ανάλυση και ερμηνεία αυτών από την έρευνα στο Βόλο όπως διατυπώνεται και στο Παράρτημα ΙV, μπορεί να διαπιστωθεί πως η ύπαρξη του συγκεκριμένου καταστήματος κράτησης νέων εντός του αστικού ιστού του Βόλου προκαλεί ανησυχία και προβληματίζει σε μεγάλο βαθμό τους κατοίκους, τους εργαζόμενους στην περιοχή και τους επισκέπτες. Ωστόσο δεν έχει γίνει κάποια ενέργεια ως εκδήλωση αυτού του προβληματισμού και αυτό κυρίως λόγω της μεσαιάς συνεκτικότητας που επικρατεί στη γειτονιά μεταξύ των ατόμων που αλληλοεπιδρούν καθημερινά, αλλά και του αραιοκατοικημένου περιβάλλοντος που είναι δομημένο. Ωστόσο κυρίως τα άτομα γηραιότερων ηλικιακών ομάδων επιδιώκουν να μεταφέρουν κατά κάποιο τρόπο τη λειτουργία, με τη χωροθέτηση αυτής εκτός του αστικού χώρου. Αυτή είναι μία βασική εκδήλωση του φαινομένου NIMBY. Η αντίδραση ομάδας ατόμων της τοπικής κοινωνίας που φέρνει αντίρρηση στη συγκεκριμένη ανεπιθύμητη λειτουργία. Η μετεγκατάσταση του καταστήματος κράτησης νέων αποτελεί κοινό σκοπό της ομάδας των κατοίκων της περιοχής, επειδή το αίσθημα φόβου που τους διακατέχει, η αντίρρησή τους για τη μίξη χρήσεων γης -λόγω της παρουσίας του καταστήματος κράτησης-, η υποβάθμιση της περιοχής – κακή φήμη και ο προβληματισμός για την ασφάλεια των κατοίκων θεωρούνται επαρκείς λόγοι για την μεταφορά/μετεγκατάσταση της συγκεκριμένης λειτουργίας. Οι παραπάνω απόψεις είναι προφανείς εκδηλώσεις του φαινομένου NIMBY συνδεδεμένες με την προαναφερόμενη LULU. Τέλος, θεωρείται ζωτικής σημασίας η κοινωνική συναίνεση για την εγκατάσταση μιας τέτοιας λειτουργίας, ειδάλως πρέπει να γίνεται επιστράτευση του χωροταξικού σχεδιασμού και των κατευθύνσεων τού έτσι ώστε να τηρούνται οι απαιτούμενες αποστάσεις από τα αστικά κέντρα, έτσι που να εξασφαλίζεται η ομαλή λειτουργικότητα αμφοτέρων. Επομένως θα λέγαμε πως τα φαινόμενα NIMBY και LULU στη συγκριμένη περίπτωση κάνουν την εμφάνισή τους με έναν ήπιο μεν υπαρκτό δε τρόπο. Δίχως τις έντονες αντιπαραθέσεις από πλευράς κοινού – πολιτών της περιοχής, αλλά με την πλειονότητα αυτών να έχει ως επιμέμοντα σκοπό τη μετεγκατάσταση του καταστήματος κράτησης νέων, εκτός της περιοχής αλλά και εκτός αστικού χώρου. Είναι επομένως ξεκάθαρη η εκδήλωση του φαινομένου NIMBY για τη εν λόγω ανεπιθύμητη λειτουργία και άρα η εκδήλωση και του LULU.

Στην παρακάτω εικόνα, έγινε μία προσπάθεια συγκέντρωσης κι εντοπισμού των ανεπιθύμητων χρήσεων γης, εντός της πόλης του Βόλου, όπως και επισημαίνονται με μαύρο χρώμα. Με την κόκκινη ένδειξη επισημαίνεται η περιοχή μελέτης του παραδείγματος του Βόλου, το κατάστημα κράτησης των νέων (όλες οι χρήσεις απεικονίζονται στο τελικό παράρτημα).

Χάρτης 1 - Ανεπιθύμητες χρήσεις εντός αστικού χώρου – Βόλος

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

10.2.4. Συμπεράσματα

Στα παραδείγματα του εξωτερικού παρατηρείται η δυνατότητα επιλογής που δόθηκε στους πολίτες που σχετίζονται με την ανεπιθύμητη χρήση γης. Αντίστοιχα στο πρώτο παράδειγμα της Κίνας οι πολίτες επέλεξαν αντί της εγκατάστασης ανεπιθύμητης χρήσης πλησίον τους, να χρεώνονται παραπάνω στην αξία του φόρου που πληρώνουν για κάθε παραγόμενη ποσότητα απορριμμάτων. Στην περίπτωση των ΗΠΑ, δόθηκε η απαραίτητη προσοχή στις απόψεις τις τοπικής κοινότητας μέσω ερωτήσεων σχετικά με το πώς αξιολογούν την πιθανότητα εγκατάστασης μονάδας αποτέφρωσης (επιλογή χρωμάτων) και σε τί θα έδιναν προτεραιότητα σε ότι σχετίζεται με τη γειτνίασή τους με μία τέτοια μονάδα και με παροχές που θα έπρεπε να λαμβάνουν.

Το κοινό στοιχείο των δύο πρώτων παραδειγμάτων στην Ελλάδα, είναι πως δεν πρόκειται για μία πρόταση ενός αναπτυξιακού έργου. Οι πολίτες της περιοχής δεν εναντιώνονται (NIMBY) στην δημιουργία ενός έργου που κατά την κοινή γνώμη θα αποτελεί πηγή όχλησης (LULU). Στις συγκεκριμένες περιπτώσεις η τοπική κοινωνία αντιδρά για τη λειτουργία που πρόκειται να αποδοθεί στους προαναφερόμενους χώρους. Επεξηγηματικά και όπως αναφέρθηκε, η λειτουργία του ξενοδοχείου ως δομή φιλοξενίας των μεταναστών στην πρώτη περίπτωση και η άδεια καύσης των απορριμμάτων στη δεύτερη. Στην τρίτη περίπτωση στο παράδειγμα του Βόλου η τοπική κοινωνία αντιδρά απέναντι σε μία χρήση που ήδη υπάρχει. Αυτό αποδεικνύει πως η τοπική κοινωνία μπορεί να δυσαρεστείται και από μία ανεπιθύμητη χρήση η οποία ήδη έχει εγκατασταθεί, χωρίς ωστόσο να εξακολουθεί να βρίσκει σύμφωνους του κατοίκους της περιοχής.

Επομένως, διαπιστώνεται πως όντως, η εκδήλωση των φαινομένων NIMBY και LULU διαφέρουν ανά τα κράτη. Μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να δίνονται εναλλακτικές στην τοπική κοινωνία ή μεγαλύτερη προσοχή στις απαιτήσεις και τις απόψεις τους για μία ανεπιθύμητη χρήση γης. Επίσης, συμπεραίνεται πως τα φαινόμενα NIMBY και LULU σχετίζονται όχι μόνο με την εγκατάσταση νέου έργου που χαρακτηρίζεται ως ανεπιθύμητο λόγω των οχλήσεων που προκαλεί, αλλά και με την απόδοση ανεπιθύμητης χρήσης σε χώρους που ήδη υπάρχουν ή και με χρήσεις που έχουν ήδη εγκατασταθεί. Συνεπώς τα πολεοδομικά αυτά φαινόμενα σχετίζονται κατά βάση με το πόσο επιθυμητή – ανεπιθύμητη – χρήση αποδίδεται σε μια υποδομή, είτε αυτή προϋπάρχει είτε είναι προς οικοδόμηση.

11. Συμπεράσματα Α' μέρους

Η ραγδαία αύξηση της συγκέντρωσης του πληθυσμού στα αστικά κέντρα είναι ένα φαινόμενο που παρατηρείται ακόμη και σήμερα. Το φαινόμενο αυτό που ονομάζεται αστικοποίηση έχει ως συνέπεια και την αύξηση της ανάγκης για την εγκατάσταση συγκεκριμένων δομών και τη λειτουργία υπηρεσιών που πολλές φορές δεν είναι επιθυμητές από τους κατοίκους της τοπικής κοινωνίας (LULU). Η αντίδραση των πολιτών μιας περιοχής στην οποία πρόκειται να εγκατασταθεί μία ανεπιθύμητη λειτουργία, οδηγεί στην εκδήλωση του φαινομένου NIMBY.

Τα φαινόμενα NIMBY και LULU όπως διαπιστώθηκε και στα κεφάλαια που προηγήθηκαν, εκδηλώνονται μέχρι και σήμερα. Κύρια αίτια εκδήλωσης της αντίδρασης της τοπικής κοινωνίας κατά ενός προτεινόμενου έργου είναι οι φόβοι των πολιτών που σχετίζονται με τη διατήρηση και

την προστασία του περιβάλλοντος, οι προσωπικές απόψεις του καθενός και η ελλιπής ενημέρωση των πολιτών για τη λειτουργία και τις επιπτώσεις του έργου. Ο αντίκτυπος που θα έχει μια ανεπιθύμητη χρήση γης μπορεί να είναι η υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής, η αρνητική συμβολή στην αισθητική του τόπου και ακόμα η πτώση στην αξία της ιδιοκτησίας.

Μέσω του αντιλόγου της τοπικής κοινωνίας απέναντι στους αρμόδιους ενός αναπτυξιακού έργου, αντικατοπτρίζεται η αξία του δημοκρατικού λόγου. Η προσπάθεια κατανόησης της πλευράς των αρμόδιων του έργου και του αντιλόγου της τοπικής κοινωνίας όσον αφορά την εγκατάσταση των ανεπιθύμητων λειτουργιών, βοηθά στην εύρεση κοινής γραμμής-συνεργασίας μεταξύ τους. Οι αρμόδιοι οφείλουν να συγκεντρώνουν τις απαραίτητες πληροφορίες για να μπορέσουν να δώσουν άμεση λύση στις όποιες ανησυχίες της τοπικής κοινωνίας και να λάβουν τις κατάλληλες τελικές αποφάσεις που σχετίζονται με τη διαδικασία της εγκατάστασης μιας LULU.

Μια προτεινόμενη εκ των μεθόδων αντιμετώπισης των υποστηρικτών του φαινομένου NIMBY είναι η συμμετοχή της κοινότητας σε όλα τα στάδια της διαδικασίας της εγκατάστασης μιας ανεπιθύμητης χρήσης γης. Ωστόσο διατυπώθηκαν και άλλα μέσα που χρησιμοποιούν οι υπεύθυνοι ενός έργου με στόχο την ευρύτερη αποδοχή του από τους κατοίκους της περιοχής αναφοράς και πρότασης του ανεπιθύμητου έργου. Όπως αναφέρθηκε αυτές είναι η αποζημίωση, η αναγνώριση του κινδύνου, η συναίνεση για την οικοδόμηση LULU, η στήριξη του κοινού που επηρεάζεται και τέλος η αλλαγή θεσμών.

Οι απόψεις αμφοτέρων, και των πολεοδόμων και χωροτακτών αλλά και της τοπικής κοινωνίας, παρατίθενται συχνά και στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Οι απόψεις αυτές λαμβάνουν δημοσιότητα λόγω της ανοιχτής προβολής τους και προσφέρονται ως αντικείμενα συζήτησης κυρίως των κατοίκων που αναμένεται να επηρεαστούν έως ένα βαθμό από τη νέα προτεινόμενη χρήση.

Η εμβάθυνση στο κοινωνιολογικό επίπεδο των φαινομένων και του αντίκτυπού του στο άμεσα επηρεαζόμενος, οδηγεί στην πολύπλευρη προσέγγιση και κατανόηση των φαινομένων. Μέσω των τριών υποθετικών σεναρίων εξετάζεται η βαρύτητα των υποχωρήσεων που καλούνται η επηρεαζόμενοι της ανεπιθύμητης λειτουργίας να κάνουν και το πώς αυτή αξιολογείται ατομικά και συλλογικά.

Στη συνέχεια διαπιστώνεται το πόσο σημαντική είναι η ερμηνεία που δίνεται είτε ατομικά είτε συλλογικά στον κάθε επικείμενο κίνδυνο που έπεται ή ρίσκο που πρόκειται να ληφθεί προκειμένου να εγκατασταθεί μια ανεπιθύμητη χρήση. Η ορθή αξιολόγηση ενός κινδύνου ή και ρίσκου όπως αναφέρθηκε είναι η πιθανότητα αυτού να συμβεί επί την σοβαρότητά του, δηλαδή το μέγεθος της ζημιάς που θα προκληθεί. Με κύριο γνώμονα την προαναφερόμενη αξιολόγηση κινδύνου, οι αρμόδιοι διαχείρισης κινδύνων προερχόμενων από ανεπιθύμητες χρήσεις μπορούν να εξετάζουν την ισορροπία μεταξύ συνολικού οφέλους και συνολικού κόστους και να αποφασίζουν εάν η χωροθέτηση μιας LULU σε συγκεκριμένη τοποθεσία είναι κατάλληλη ή όχι.

Τέλος, τα παραδείγματα που παρατίθενται από το εξωτερικό και την Ελλάδα μας αποδεικνύουν πως τα φαινόμενα εκδηλώνονται μέχρι και σήμερα και πως αφορούν ποικιλία ανεπιθύμητων χρήσεων βάσει και των όσων αναφέρονται στους τύπους ανεπιθύμητων χρήσεων γης. Άλλοτε

δίνονται εναλλακτικές στην τοπική κοινωνία ή και μία παραπάνω προσοχή στις ανάγκες αυτής. Ένα άλλο εξαγόμενο πόρισμα από τα παραδείγματα κυρίως στον ελληνικό χώρο, είναι πως η εκδήλωση των φαινομένων NIMBY και LULU δεν σχετίζεται πάντοτε με την πρόταση ενός αναπτυξιακού έργου, αλλά και με την λειτουργία που αποδίδεται σε κάποια υποδομή. Ακόμη και σε αυτή την περίπτωση, εάν η αποδοθείσα λειτουργία είναι ανεπιθύμητη από την τοπική κοινωνία, τότε και πάλι έχουμε την εκδήλωση των φαινομένων. Περισσότερα σχετικά με παρόμοιες διαπιστώσεις παρατίθενται και στο παράδειγμα της περίπτωσης μελέτης της Λάρισας.

ΜΕΡΟΣ Β' : Εμπειρική έρευνα

12. Περιπτώσεις Μελέτης: η πόλη της Λάρισας

Στην προσπάθεια προσδιορισμού των πιθανών φαινομένων NIMBY και LULU στην πόλη αναφοράς, απαιτείται αρχικά η εύρεση της ανεπιθύμητης χρήσης (LULU), τέτοιας που έχει διχάσει ή κι εξακολουθεί να προβληματίζουν την κοινωνία των περιοχών αυτών μέσα στις πόλεις. Για το σκοπό της έρευνας εντοπίστηκε και τίθεται ως αντικείμενο αναφοράς η συγκέντρωση των οίκων ανοχής στο κέντρο της πόλης. Προκειμένου να μπορέσουμε να εξάγουμε τα κατάλληλα συμπεράσματα όσον αφορά τα πιθανά φαινόμενα NIMBY και LULU στην πόλη της Λάρισας, είναι σκόπιμο να εντοπίσουμε τα κατάλληλα στοιχεία, τα οποία προσδιορίζουν το προφίλ των κατοίκων των περιοχών όπου εγκαθίσταται μια ανεπιθύμητη χρήση. Πιο συγκεκριμένα όμως θα δοθεί παράδειγμα των φαινομένων για τη Λάρισα, με ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ότι οι ανεπιθύμητη χρήση βρίσκεται εντός του αστικού χώρου, που είναι άλλωστε και το ζητούμενο της ενότητας αυτής.

Βάσει νομοθεσίας, και συγκεκριμένα του άρθρου 3 του νόμου 2734/99 προσδιορίζεται η χωρική καταλληλότητα για την εγκατάσταση οίκων ανοχής. Απαγορεύεται η λειτουργία οίκων ανοχής εντός διατηρητέων ή παραδοσιακών κτιρίων, εντός χώρων που δεν αποτελεί αμιγή χρήση και εντός χώρων που δεν ικανοποιούν τους όρους του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού. Ακόμη, δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση οίκων ανοχής που απέχουν σε ακτίνα λιγότερο από 200 μέτρα, από υποδομές εκπαίδευσης (σχολεία, νηπιαγωγεία, παιδικούς σταθμούς, φροντιστήρια), υποδομές υγείας, αθλητικές εγκαταστάσεις, βιβλιοθήκες, ναούς και αστικό εξοπλισμό (πλατείες, παιδικές χαρές). Ακόμη, απαγορεύεται η λειτουργία οίκων ανοχής σε κτίρια που έχουν την χρήση της κατοικίας. Οι συγκεκριμένες αποστάσεις μπορούν να αυξάνονται μετά από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και η άδεια εγκατάστασης λαμβάνεται και αυτή από τον αρμόδιο Δήμο (Ν. 2734, 1999). Συμπληρωματικά στον προηγούμενο νόμο, το άρθρο 49 του Ν. 4238/2014 που αναφέρεται σε οχλούσες χρήσεις πλησίον τουριστικών εγκαταστάσεων και προσθέτει στην περιοριστική ακτίνα των 200 μέτρων και τα ξενοδοχεία κατηγορίας τριών, τεσσάρων και πέντε αστέρων (Ν. 4238, 2014). Οι οίκοι ανοχής ανήκουν σε αυτή την κατηγορία χρήσεων καθώς αποτελεί ανεπιθύμητη χρήση γης λόγω του ότι η λειτουργία αυτής προκαλεί όχληση στην περιοχή εγκατάστασής της. Όχληση είτε με τη μορφή ηθικής, είτε αισθητικής ή ακόμη και υγιεινής.

12.1. Οίκοι ανοχής ως LULU και παραδείγματα

Προτού γίνει η παρουσίαση της έρευνας για το παράδειγμα της Λάρισας, είναι σκόπιμο να γίνει αναφορά στους οίκους ανοχής ως ανεπιθύμητη χρήση γης, με την παράθεση παραδειγμάτων από το εξωτερικό και την Ελλάδα. Άξιο παρατήρησης στα ακόλουθα παραδείγματα, είναι πως οι οίκοι ανοχής αντιμετωπίζονται διαφορετικά από την τοπική κοινωνία.

12.1.1. Το παράδειγμα της Ολλανδίας

Μία από τις πιο γνωστές ευρωπαϊκές πόλεις όπου ανθεί ο σεξουαρισμός, η μορφή τουρισμού δηλαδή που έχει ως σκοπό τη σεξουαλική ικανοποίηση με τα εκδιδόμενα και επί πληρωμή αρμόδια πρόσωπα, είναι το Άμστερνταμ. Στην πρωτεύουσα της Ολλανδίας υπάρχουν ειδικά διαμορφωμένοι χώροι που φέρουν την ονομασία 'Red light districts'. Στους ειδικούς αυτούς χώρους αναψυχής αναπτύσσεται νόμιμα και η πορνεία. Εκεί εγκαθίστανται χώροι νυχτερινής διασκέδασης αλλά και οίκοι ανοχής ανάμεσα στους οποίους αρκετοί προωθούν τα εκδιδόμενα πρόσωπα σε γυάλινες βιτρίνες. Το επάγγελμα της πορνείας στην Ολλανδία αντιμετωπίζεται με σεβασμό όπως και κάθε άλλο επάγγελμα και το ίδιο ισχύει και για τα ίδια τα εκδιδόμενα πρόσωπα.

Η πιο ανεπτυγμένη περιοχή που συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό οίκων ανοχής ονομάζεται De Wallen. Είναι γνωστή για τα χαρακτηριστικά κόκκινα ή και μαύρα φώτα που πλημμυρίζουν την περιοχή. Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό είναι η μίξη χρήσεων γης όπου μαζί με τους οίκους ανοχής συνυπάρχουν καφετέριες με προϊόντα κάνναβης, ξενοδοχεία, χώροι εστίασης, παντοπωλεία μέχρι και οίκοι υψηλής ραπτικής γνωστών στον καλλιτεχνικό χώρο της μόδας προσώπων. Βάσει αυτού του χαρακτηριστικού υποδεικνύεται πως η άσκηση πορνείας είναι μία χρήση που μπορεί να συνυπάρξει με όλες τις υπόλοιπες. Είναι μία περιοχή που προσελκύει καθημερινά μεγάλο αριθμό επισκεπτών από όλο τον κόσμο και για το λόγο αυτό υπάρχει διαρκής αστυνόμευση και κάμερες που βιντεοσκοπούν την περιοχή ώστε να είναι ασφαλής.

Εικόνα 8 – Red Light Districts, στην Ολλανδία.

Πηγή: Ιστοσελίδα iStock

Παρά τη διαφήμιση και την προώθηση του χαρακτήρα της περιοχής, όπως για παράδειγμα τα εκδιδόμενα πρόσωπα στις βιτρίνες, απαγορεύεται η λήψη βίντεο και φωτογραφιών (Booth, 2020). Ωστόσο, παραβλέποντας τη μεγάλη επισκεψιμότητα στην περιοχή, ήδη υπάρχει η πρόταση από τον αρμόδιο δήμο για μετεγκατάσταση των οίκων ανοχής εκτός της πόλης και κατάργηση των βιτρινών. Αυτό για να ληφθεί προστασία υπέρ των εκδιδόμενων προσώπων και να μπορέσει να αναδειχθεί η συγκεκριμένη περιοχή που είναι και μέρος της παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO.

12.1.2. Το παράδειγμα του Βόλου

Πλησίον του κέντρου της πόλης του Βόλου είναι συγκεντρωμένοι οίκοι ανοχής, χωρίς όμως η περιοχή να αποτελεί ειδικά διαμορφωμένο χώρο για τη χωροθέτηση αυτών. Αντίθετα με την περίπτωση της Ολλανδίας που η παρουσία και η λειτουργία των οίκων ανοχής υπακούει στο νόμο, στην περίπτωση του Βόλου δεν τηρείται η νομοθεσία. Παραβιάζεται δηλαδή η τήρηση της απόστασης σε ακτίνα 200 μέτρων από τις προβλεπόμενες χρήσεις, καθώς οι οίκοι ανοχής εντοπίζονται σε στενούς πεζοδρόμους, οι οποίοι είναι κάθετοι σε κεντρικό πεζόδρομο της πόλης, την οδό Ερμού.

Οι στενοί πεζοδρόμοι όπου εντοπίζονται οι οίκοι ανοχής, διακρίνονται από τα χαρακτηριστικά κόκκινα φώτα που υπάρχουν έξω από τα κτίρια με τη συγκεκριμένη λειτουργία. Η πλειονότητα των κτιρίων όπου στεγάζονται οι οίκοι ανοχής είναι μονώροφα ή και διώροφα. Παρά την παραβίαση της νομοθεσίας, οι αρμόδιες αρχές δεν έχουν εκφράσει κάποια ενόχληση για τη χωροθέτηση των οίκων ανοχής. Ωστόσο, πριν από οκτώ περίπου χρόνια είχε προταθεί η μετεγκατάστασή τους η οποία όμως δεν υλοποιήθηκε. Να σημειωθεί πως δεν είναι γνωστό εάν η εγκατάσταση των οίκων ανοχής στους συγκεκριμένους πεζοδρόμους προηγήθηκε της υπάρχουσας νομοθεσίας ή όχι. Ωστόσο δε μπορεί να παραληφθεί η λανθασμένη χωροθέτησή τους σε κεντρικό σημείο της πόλης όπου είναι λογικό να υπάρχουν και άλλες χρήσεις που απαγορεύονται βάσει της νομοθεσίας που παραβιάζεται. Στο Παράρτημα I που ακολουθεί δίνεται ο χάρτης της περιοχής του Βόλου με τους οίκους ανοχής συγκεντρωμένους όπου φαίνεται η παραβίαση της νομοθεσίας.

12.1.3. Συμπεράσματα

Γενική παρατήρηση στο παράδειγμα τη Ολλανδίας είναι πως διαθέτουν οργανωμένο χώρο για τη χωροθέτηση των οίκων ανοχής, όπως και προαναφέρθηκαν οι ειδικά διαμορφωμένοι χώροι, αλλά και πως αυτοί αντιμετωπίζονται ως μία χρήση στο χώρο όπως και οι υπόλοιπες. Χαρακτηριστικό στοιχείο των οίκων ανοχής στην Ολλανδία είναι η συνύπαρξή τους με τις άλλες χρήσεις στο χώρο. Οι κάτοικοι της περιοχής δε δείχνουν να ενοχλούνται από την παρουσία των οίκων ανοχής και από το ότι γειτνιάζουν με άλλες χρήσεις γης. Ωστόσο, όπως ήδη αναφέρθηκε, έχει απλώς προταθεί η μετεγκατάσταση των οίκων ανοχής εκτός της πόλης. Συνεπώς τα φαινόμενα NIMBY και LULU δεν διακρίνονται ιδιαίτερα στην περίπτωση των οίκων ανοχής της Ολλανδίας.

Στην περίπτωση του Βόλου από την άλλη, δεν τηρείται η ισχύουσα νομοθεσία. Οι οίκοι ανοχής βρίσκονται σε κεντρικό σημείο της πόλης, μη τηρώντας την ακτίνα απόστασης των 200 μέτρων από τις χρήσεις γης που δε θα έπρεπε να εντοπίζονται στην ίδια ακτίνα με τους οίκους ανοχής. Και σε αυτή την περίπτωση όμως, η εκδήλωση των φαινομένων NIMBY και LULU δεν είναι έντονη, όπως αποδείχθηκε και από την αδιάφορη στάση των αρμόδιων αρχών. Όπως και στην

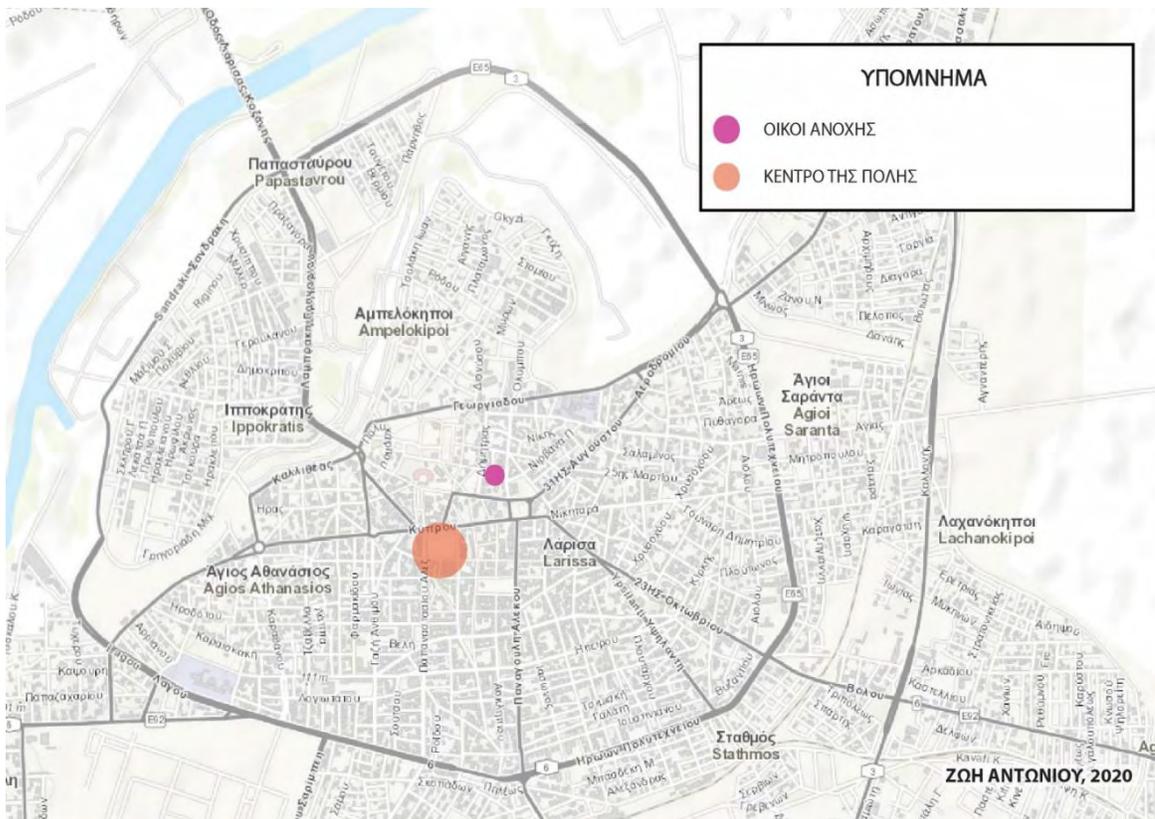
περίπτωση της Ολλανδίας, έχει απλώς προταθεί η μετεγκατάσταση των οίκων ανοχής, χωρίς να υπάρξει κάποια ενέργεια επί αυτού.

12.2. Το παράδειγμα στην πόλη της Λάρισας

Η πόλη Λάρισα είναι η πρωτεύουσα της Περιφερειακής ενότητας της Θεσσαλίας. Βρίσκεται στο κεντρικό και ανατολικό τμήμα της Θεσσαλικής πεδιάδας και πιο συγκεκριμένα πάνω στο βασικό οδικό άξονα που συνδέει την Αθήνα με τη Θεσσαλονίκη. Η έκταση της πόλης υπολογίζεται στα 19.000 στρέμματα και την πόλη διασχίζει ο Πηνειός ποταμός. Ο πληθυσμός της υπολογίζεται στους 163.380 κατοίκους δεδομένου της πιο πρόσφατης απογραφής του 2011 (ΕΛΣΤΑΤ, 2011).

Διενεργήθηκε έρευνα, μέσω προσωπικών συνεντεύξεων, σε κεντρικό σημείο της πόλης που σχετίζεται με τις ανεπιθύμητες χρήσεις γης στο κέντρο της Λάρισας. Η έρευνα διεξήχθη τον Αύγουστο του 2020 σε κεντρική οδό της πόλης. Η τοποθεσία διεξαγωγής της έρευνας κάλυπτε ακτίνα 10 μέτρων από τη διασταύρωση της οδού Ολύμπου με την οδό Βύρωνος. Ως αντικείμενο αναφοράς σε αυτή την περίπτωση επιλέχθηκαν οι συγκεντρωμένοι οίκοι ανοχής σε κεντρικό σημείο της πόλης. Τα κέντρα αυτά εντοπίζονται στην οδό Βύρωνος που έχει μήκος 180 μέτρα κατά προσέγγιση, η οποία οδηγεί στην περιοχή του Φρουρίου Λάρισας και επίσης βρίσκεται σε ακτίνα μόλις 300 μέτρων από το κέντρο της πόλης. Η οδός Βύρωνος είναι παράλληλη προς τις οδούς Βενιζέλου και Γαριβάλδη, οι οποίες βρίσκονται εκατέρωθεν της πρώτης. Το ανατολικό πέρας της οδού Βύρωνος τέμνεται κάθετα με την οδό Ολύμπου, ένα κεντρικό δρόμο με έντονη κυκλοφορία καθημερινά.

Χάρτης 2 – Κέντρο της πόλης και ανεπιθύμητη χρήση – Λάρισα

Πηγή:
 Ιδία
 επεξεργασία

Το σύνολο των ανεπιθύμητων χρήσεων γης, παρουσιάζεται σε σχετική εικόνα- χάρτη στο Παράρτημα IV.

Μερικά στοιχεία για την έρευνα:

Οι κύριοι λόγοι επιλογής του συγκεκριμένου αντικειμένου αναφοράς για το παράδειγμα της Λάρισας είναι οι εξής:

A) άκρως κεντρική θέση της LULU

B) κεντρικό πέρασμα με έντονη κυκλοφορία πεζών και άρα περισσότερες πιθανότητες για αποδοχή του κοινού να συμμετέχουν στις ολιγόλεπτες συνεντεύξεις – πιο εύκολη δειγματοληψία.

Οι βασικοί λόγοι προτίμησης και επιλογής της συγκεκριμένης μεθόδου έρευνας (προσωπικές συνεντεύξεις) είναι:

A) η αμεσότητα με τους ερωτηθέντες και πιο άμεσες απαντήσεις

B) η ευκολία στην εύρεση υποψήφιων ερωτηθέντων (πρόσωπα γνωστά και περαστικοί)

Γ) η προστασία (αποφυγή δοσοληψίας ερωτηματολογίου - χειραψίας) λόγω τρεχουσών συνθηκών (κορονοϊός)

Δ) η αδυναμία αποφυγής των ερωτήσεων - εξασφάλιση των απαντήσεων και των 50 ερωτηθέντων (σε αντίθεση με τα ερωτηματολόγια, όπου για παράδειγμα θα έπρεπε να σταλούν κατά προσέγγιση 250 -πενταπλάσιο αριθμό του ζητούμενου- για να ληφθούν απαντημένα 50, με άγνοια του ακριβούς χρόνου παράδοσής τους)

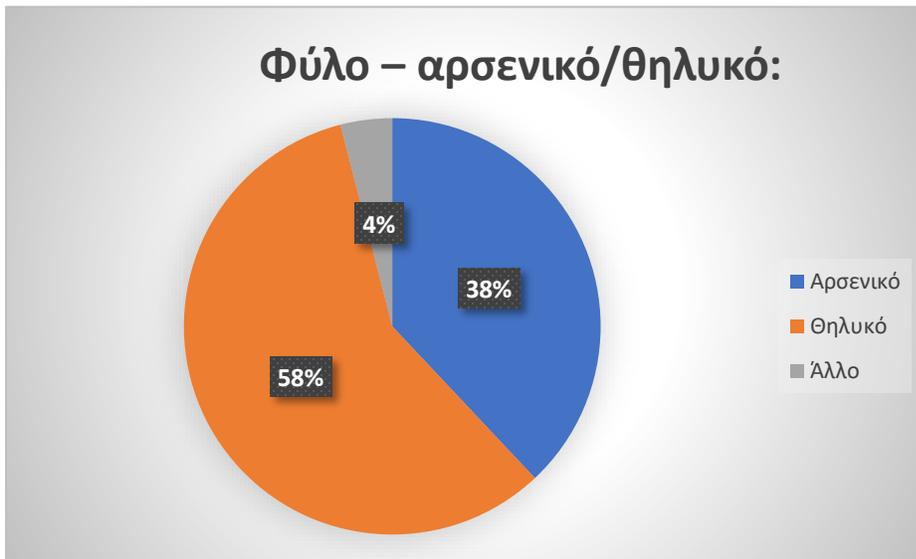
E) η δυνατότητα αξιοποίησης των δεδομένων της έρευνας (με συνεντεύξεις) για εξαγωγή σύνθετων πορισμάτων.

Το ζητούμενο στη συγκεκριμένη έρευνα είναι να διαπιστωθεί μέσω του δείγματος των ερωτηθέντων (50 άτομα), κατά πόσο η τοπική κοινωνία, επηρεάζεται από τη συνύπαρξή τους με και λειτουργία των οίκων ανοχής και πώς αυτοί -η τοπικοί κοινωνία- το αντιμετωπίζουν. Ερωτήσεις που στοχεύουν στην άντληση στοιχείων προς απάντηση των παραπάνω προβληματισμών είναι ορισμένα προσωπικά στοιχεία των ερωτηθέντων που διευκολύνουν την ανάλυση, σε συνδυασμό με τις απαντήσεις που καλούνται να δώσουν για το αντικείμενο αναφοράς, τους οίκους ανοχής. Προκειμένου να εξακριβωθούν τα παραπάνω, οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις σχετικές με το φύλο, την ηλικία τους και επιπλέον για τη σχέση τους με την περιοχή (κάτοικοι, εργαζόμενοι, επισκέπτες – περαστικοί), εάν η υπάρχουσα λειτουργία τους προκαλεί αίσθημα ανασφάλειας ή και φόβου, αποστροφής, αδιαφορίας, για να διαπιστωθεί πως νιώθει η τοπική κοινωνία για την εν λόγω χρήση. Κατά πόσο επηρεάζεται ο περιβάλλοντας χώρος, οι υπάρχουσες χρήσεις από την παρουσία των οίκων ανοχής και τέλος εάν θεωρούν αυτούς τους οίκους ανεπιθύμητη ή όχι λειτουργία. Τα πορίσματα που εξάγονται από την εν λόγω έρευνα αναπαρίστανται σε ειδικά γραφήματα και με ποσοστά επί τις εκατό (%).

Παρακάτω παρατίθενται οι ερωτήσεις με τα εξαγόμενα πορίσματα.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ

I. Επιλογή Φύλου – Αρσενικό/Θηλυκό:

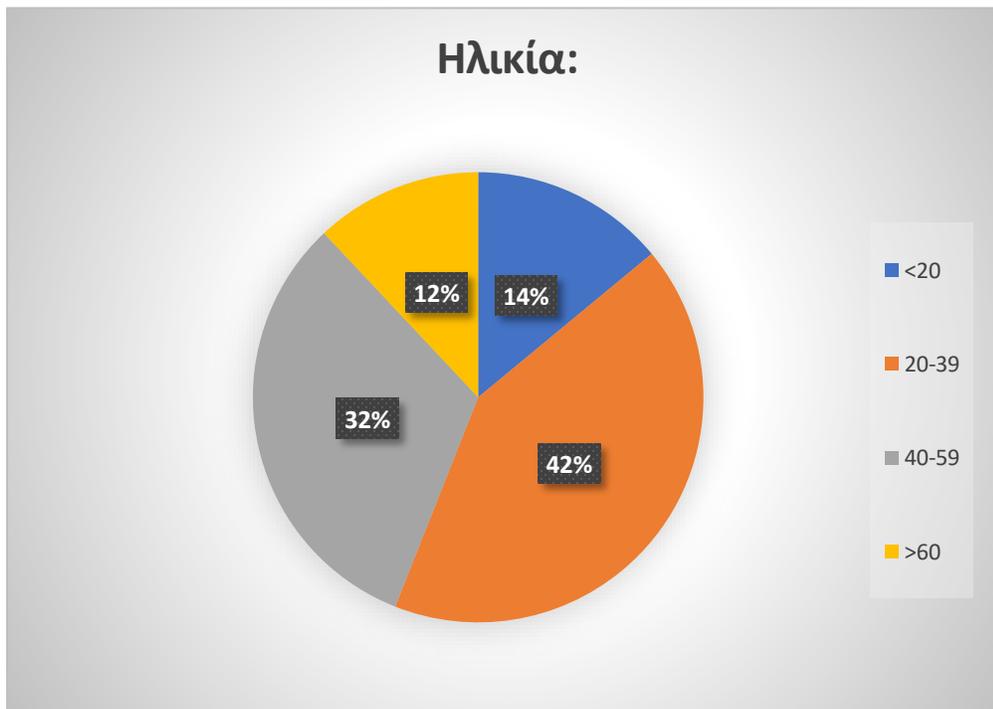
αρχικά οι ερωτηθέντες αρχικά κλήθηκαν να δηλώσουν το φύλο τους, με 19 άτομα να δηλώνουν αρσενικό (46%), 29 άτομα θηλυκό (50%) και ένα 4% (2 άτομα) να έχει επιλέξει «άλλο».

Όπως παρατηρείται μεγαλύτερη είναι η συμμετοχή θηλυκών.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

II. Ηλικία:

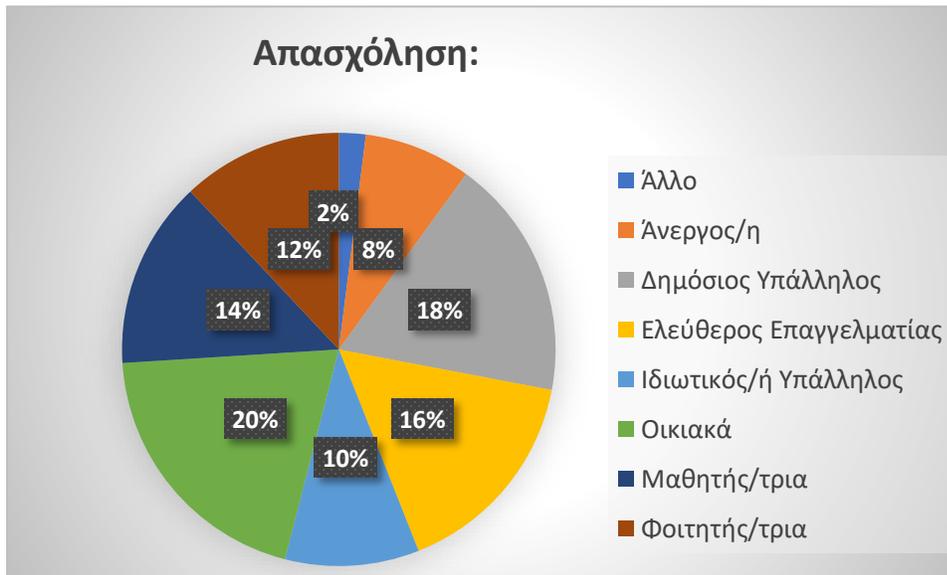
όπως απεικονίζεται και στο διπλανό γράφημα, η μεγαλύτερη συμμετοχή στην έρευνα ήταν από

άτομα ηλικίας 20-39 ετών (21 άτομα – 42%), ακολουθεί το ποσοστό 32% δηλαδή 16 άτομα, το 14% είναι άτομα κάτω των 20 ετών (7 άτομα) και τέλος το 12% είναι άτομα άνω των 60 ετών (6 άτομα).

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

III. Απασχόληση:

παρατηρούμε πως το υψηλότερο ποσοστό των ερωτηθέντων 20% (10 άτομα), δήλωσε ενασχόληση με τα οικιακά. Το 18% (9 άτομα) δήλωσαν δημόσιοι υπάλληλοι, το 16% (8 άτομα) ελεύθεροι επαγγελματίες, το 14% (7 άτομα) είναι μαθητές, το 12% (6 άτομα) δήλωσαν πως είναι φοιτητές.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Το 10% (5 άτομα) δήλωσαν ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 8% (4 άτομα) δήλωσαν άνεργοι και τέλος ένα 2% (1 άτομο) δήλωσε την επιλογή «άλλο». Η πλειονότητα των ατόμων ασχολούνται με τα οικιακά, καθότι υπάρχουν αρκετές κατοικίες στην περιοχή παρά το κεντρικό σημείο της, με την πλειονότητα αυτών δίπλα στο Δημοτικό Ωδείο Λάρισας, το οποίο βρίσκεται πάνω στην οδό Ολύμπου που ήδη αναφέρθηκε να τέμνεται κάθετα με τη Βύρωνος που είναι η οδός αναφοράς. Το αμέσως επόμενο υψηλότερο ποσοστό είναι αυτό των δημόσιων υπαλλήλων καθώς η περιοχή αναφοράς αποτελεί κεντρικό πέρασμα διότι βρίσκεται κοντά στο κέντρο και άρα σε υπηρεσίες που μπορεί να εργάζονται οι συγκεκριμένοι υπάλληλοι.

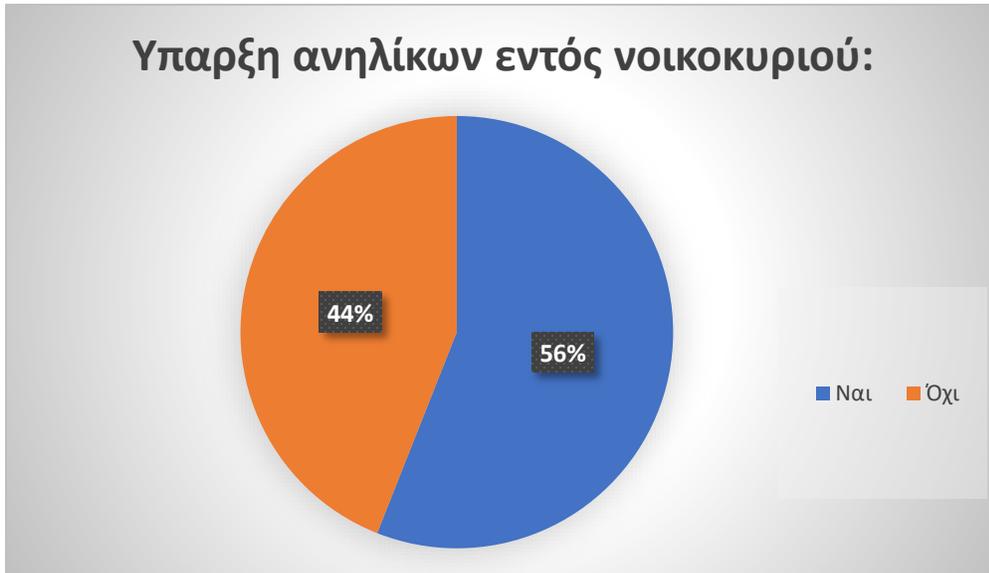
IV. Οικογενειακή κατάσταση – Τύπος νοικοκυριού:

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

το 52% (26 άτομα) δήλωσαν την επιλογή «οικογένεια», το 22% (11 άτομα) είναι ζευγάρι με το άτομο που συγκατοικούν, το 18% είναι μονομελές νοικοκυριό, το 6% (3 άτομα) απλώς συγκατοικούν και τέλος ένα άτομο – 2% δήλωσε την επιλογή «άλλο».

V. Υπαρξη ανηλίκων εντός νοικοκυριού:

το 56% (28 άτομα) δήλωσε πως υπάρχουν ανήλικοι εντός του νοικοκυριού τους. Ενώ το 44% (22 άτομα) δήλωσαν πως όχι δεν υπάρχουν ανήλικοι εντός του νοικοκυριού.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

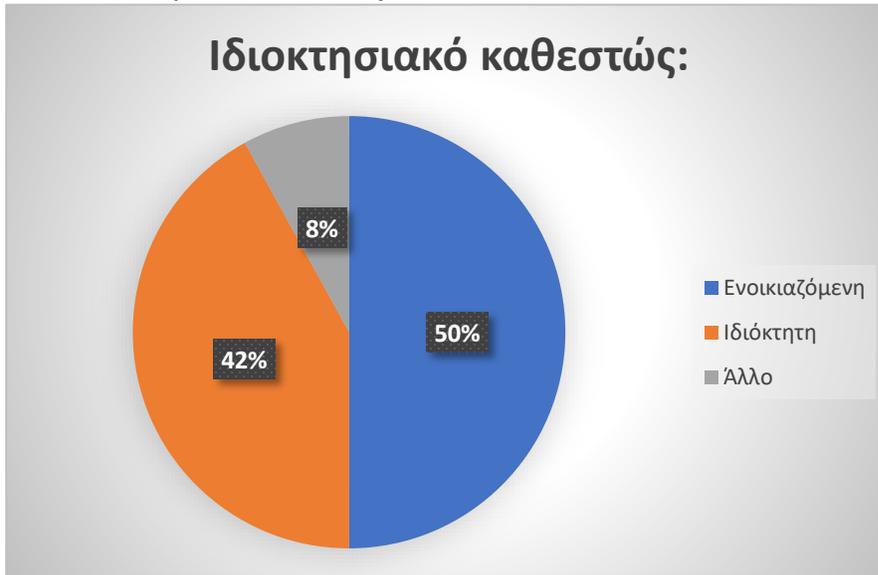
VI. Σχέση ερωτηθέντων με την περιοχή μελέτης

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

οι περισσότεροι με ποσοστό 44% (22άτ.) δήλωσαν κάτοικοι της περιοχής, το 32% (16 άτομα) δήλωσαν απασχολούμενοι στην περιοχή, το 20% (10 άτομα) επισκέπτες και το 4% (2 άτομα), επέλεξαν «άλλο».

VII. Ιδιοκτησιακό καθεστώς:

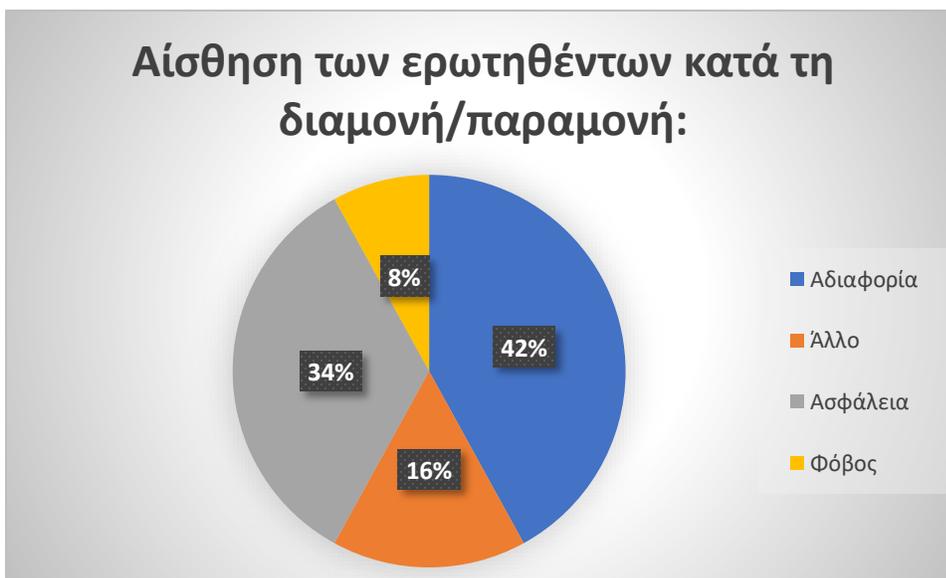

η πλειονότητα, το 52% (25 άτομα) δήλωσαν την ενοικιαζόμενη, το 42% (21 άτομα) την ιδιόκτητη και το 8% (4 άτομα) δήλωσε «άλλο».

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΩΝ ΑΝΟΧΗΣ

VIII. Η αίσθηση κατά την διαμονή/παραμονή στην περιοχή:

το επικρατέστερο 42% (21 άτομα) δήλωσε αδιαφορία. Το 34% (17 άτομα) δήλωσε πως νιώθει ασφάλεια, το 16% (8 άτομα) δήλωσε «άλλο» (π.χ. κάποιος έλεγαν ντροπή) και τέλος το 8% (4 άτομα) δήλωσαν φόβο.

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

ΙΧ. Ποια η άποψή σας σχετικά με την γειτνίαση με τους οίκους ανοχής:

η πλειονότητα 42% (21 άτομα) δήλωσαν αδιαφορία, το 24% (12 άτομα) δήλωσαν την σχεδόν θετική άποψη, το 18% (9 άτομα) δήλωσαν αρνητική άποψη, το 10% (5 άτομα) θετική άποψη και το 6% (3 άτομα) σχεδόν αρνητική άποψη.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Παρατηρούμε πως η πλειονότητα των ερωτηθέντων δεν ενοχλείται ιδιαίτερα από την παρουσία των οίκων ανοχής. Ίσως λόγω του ότι η οδός όπου εντοπίζονται είναι περιορισμένης έκτασης δρόμος και υπάρχει πυκνοδομημένο περιβάλλον από όπου δεν επιτρέπεται η θέαση-οπτική επαφή ε μεγάλο βαθμό.

X. Αν η άποψη σας είναι θετική τότε για ποιον από τους παρακάτω λόγους:

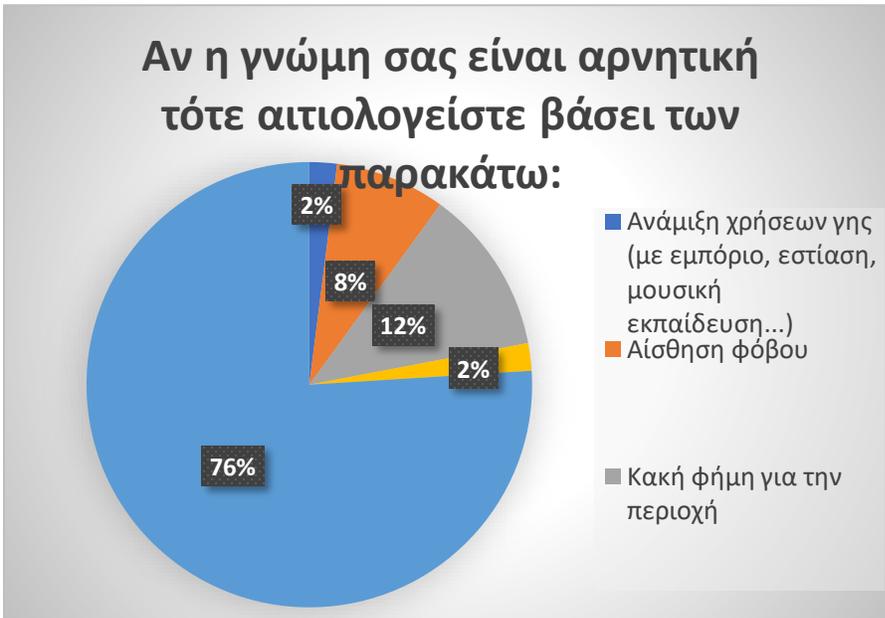

Το 42% (21 άτομα) δήλωσαν πως δεν επηρεάζεται η γειτονιά από τους οίκους ανοχής. Το 24% δεν έδωσαν απάντηση (τα 12 άτομα) και ένα επίσης 24% δήλωσε πως χρειάζεται η λειτουργία τέτοιων χώρων.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Τέλος το 10% (5 άτομα) πιστεύουν πως οι οίκοι ανοχής δημιουργούν πηγές εσόδων και για τις γύρω λειτουργίες, διάφοροι χώροι εστίασης, νυχτερινή διασκέδαση κ.α.

XI. Αν η γνώμη σας είναι αρνητική τότε αιτιολογείστε βάσει των παρακάτω:

το συντριπτικό 76% (38 άτομα) δεν έχει αρνητική άποψη, για αυτό δεν απάντησε. Το 12% (6 άτομα) δήλωσαν την κακή φήμη η οποία δημιουργείται για την περιοχή λόγω των οίκων ανοχής. Το 8% (4 άτομα) αισθάνονται φόβο που προκαλείται λόγω «παρακμής» όπως δήλωσαν.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Και τέλος 2% (1 άτομο) ενοχλείται από την ανάμιξη χρήσεων γης όπως το εμπόριο, η εστίαση και η μουσική εκπαίδευση με τους οίκους ανοχής. Και ένα ακόμη 2% δήλωσε «άλλο».

XII. Είναι αναγκαία η κοινωνική συναίνεση από τις γειτνιάζουσες λειτουργίες για την εγκατάσταση των οίκων ανοχής:

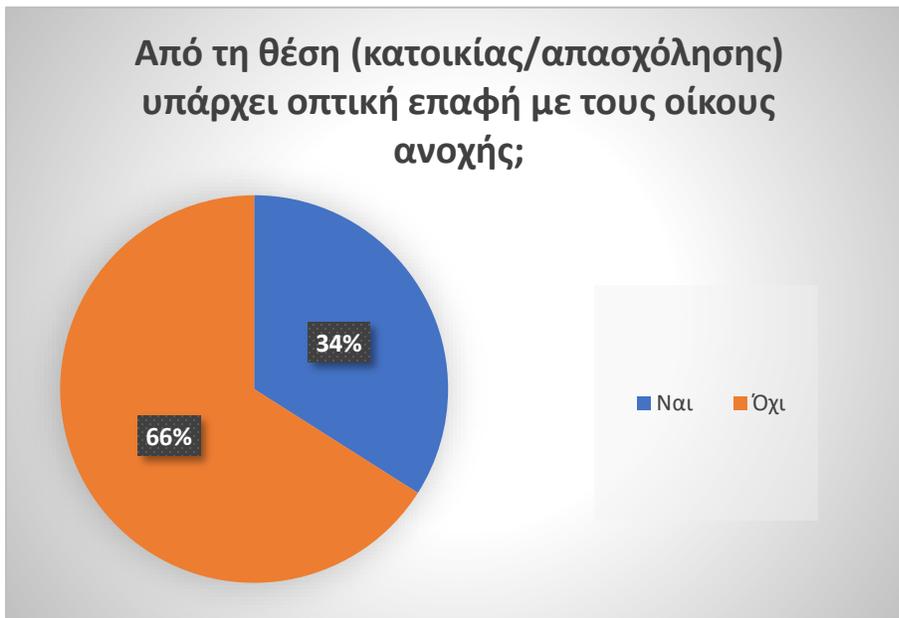

Το 30% (15 άτομα) δήλωσαν λίγο, το 24% (12 άτομα) δήλωσαν καθόλου, το 22% (δηλαδή 11 άτομα) δήλωσαν πάρα πολύ, το 20% (10 άτομα) δήλωσαν αρκετά και τέλος το 4% (2 άτομα) δήλωσαν πολύ.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Βλέπουμε πως οι περισσότεροι έχουν δηλώσει λίγο ή καθόλου όσον αφορά την αναγκαιότητα της συναίνεση των γειτονικών λειτουργιών για την εγκατάσταση οίκων ανοχής στην ίδια περιοχή, κι αυτό επειδή οι περισσότεροι όπως είδαμε αδιαφορούν ή/και δεν απειλούνται από τη λειτουργία αυτή.

XIII. Από τη θέση (κατοικίας/απασχόλησης) υπάρχει οπτική επαφή με τους οίκους ανοχής:

Το 66% (33 άτομα) απάντησε πως δεν υπάρχει οπτική επαφή με τους οίκους ανοχής. Αυτό εξηγείται στο ό πως προαναφέρθηκε ότι ίσως λόγω του ότι η οδός όπου εντοπίζονται είναι ένας δρόμος, όχι ιδιαίτερα μακρύς και με πυκνοδομημένο (λόγω των εναπομεινασών - παρουσιών χρήσεων) περιβάλλον από όπου δεν επιτρέπεται η θέαση οπτική επαφή σε μεγάλο βαθμό.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

XIV. Τί γνώμη έχετε για την επιλογή ανάπτυξης των οίκων ανοχής:

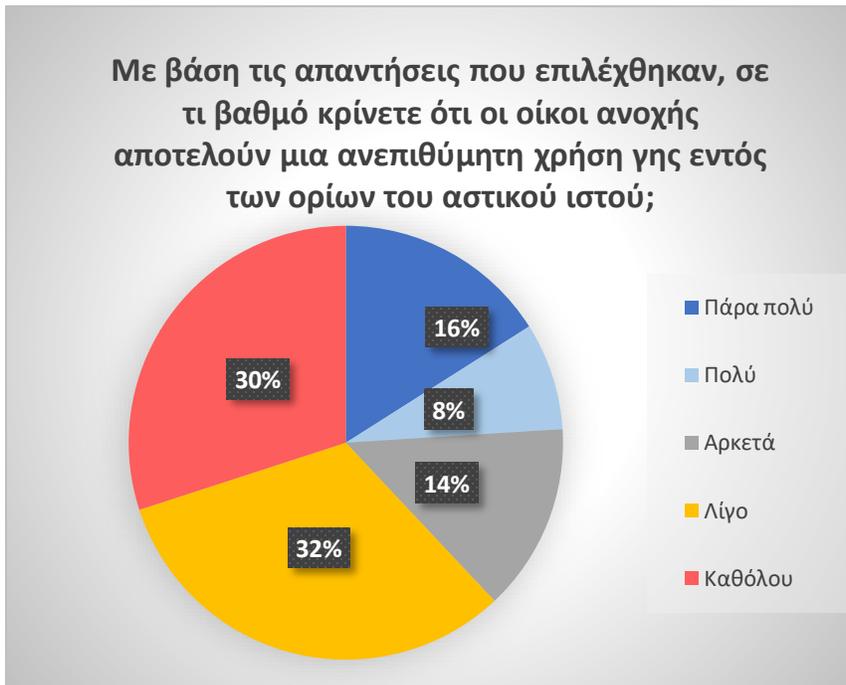

το 42% (21 άτομα) δήλωσαν πως οι οίκοι ανοχής θα μπορούσαν ίσως να είναι τοποθετημένοι μέσα στην πόλη αλλά σε εύλογη απόσταση από τις υπόλοιπες χρήσεις γης, ώστε να αποφεύγεται η όποια μίξη.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Το 32% (16 άτομα) είτε πως δεν υπάρχει πρόβλημα να τοποθετούνται οπουδήποτε εντός αστικού ιστού και τέλος το 28% (14 άτομα) δήλωσε την επιθυμία να βρίσκονται οπουδήποτε εκτός αστικού χώρου.

- XV. Με βάση τις απαντήσεις που επιλέχθηκαν, σε τι βαθμό κρίνετε ότι οι οίκοι ανοχής αποτελούν μια ανεπιθύμητη χρήση γης εντός του αστικού χώρου;

το 32% (16 άτομα) κρίνουν την συγκεκριμένη χρήση ως λίγο ανεπιθύμητη, το 30% (15 άτομα) δεν την κρίνουν ανεπιθύμητη, το 16% (8 άτομα) τη θεωρούν πάρα ως χρήση εντός αστικού χώρου πάρα πολύ ανεπιθύμητη, , το 14% (7 άτομα) κρίνουν τους οίκους ανοχής ως χρήση αρκετά ανεπιθύμητους εντός του αστικού χώρου, το 8% (4 άτομα) κρίνουν πολύ ανεπιθύμητη τη συγκεκριμένη λειτουργία εντός του αστικού χώρου.

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Γενικά παρατηρούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό δεν εκδηλώνει έντονη αποστροφή για τη συγκεκριμένη λειτουργία, πιο συγκεκριμένα, συναθροίζοντας τις επιλογές καθόλου και λίγο (30%+32%=62%) διαπιστώνουμε την αμελητέα ενόχληση των ερωτηθέντων από τους οίκους ανοχής.

Γενικά συμπεράσματα

Αναλύοντας αρχικά τα προφίλ των ερωτηθέντων που συμμετείχαν στην εν λόγω έρευνα παρατηρούμε πως υπάρχει ποικιλία αυτών ως προς το φύλο και την ηλικία. Επικρατούντα ποσοστά ωστόσο βλέπουμε πως είναι όσα δήλωσαν θηλυκό φύλο και ηλικίες από 20 έως 39 ετών με τις 40 έως 59 ετών να ακολουθούν σε ποσοστό. Οι ερωτηθέντες όσον αφορά την ιδιότητά τους, οι περισσότεροι ασχολούνται με τα οικιακά, και ακολουθεί ο δημόσιος τομέας. Στην πλειονότητά τους είναι μέλη οικογένειας με ανήλικα άτομα εντός της και κατοικούν σε αυτή την περιοχή. Ωστόσο καθόλου χαμηλά δεν είναι και τα ποσοστά όσων δήλωσαν πως κατοικούν με το δεσμό τους (ζευγάρια) και όσων η σχέση τους με την περιοχή είναι μέσω της απασχόλησής τους που βρίσκεται πλησίον του τόπου αναφοράς. Από όσους απάντησαν, οι πιο πολλοί δήλωσαν πως νοικιάζουν την ιδιοκτησία ενώ αμέσως μετά ακολουθεί το ποσοστό των όσων είναι ιδιόκτητη η ιδιοκτησία τους.

Έπειτα ήταν αναγκαίο να δοθεί προσοχή στο πώς αντιμετωπίζονται οι οίκοι ανοχής σε μία τόσο κεντρική τοποθεσία της πόλης όπου και υπάρχουν και άλλες χρήσεις. Οι ερωτηθέντες στο μεγαλύτερο μέρος τους απάντησαν πως αδιαφορούν για την ύπαρξη οίκων ανοχής στην περιοχή

τους, ακόμη πιστεύουν πως η περιοχή και οι γύρω χρήσεις δεν επηρεάζονται από την παρουσία των οίκων ανοχής ενώ εντύπωση προκαλούν τα ίδια ποσοστά σε όσους δεν απάντησαν και σε όσους δήλωσαν πως η χρησιμότητα τέτοιων κέντρων είναι σημαντική. Στο εάν έχουν αρνητική άποψη περί των οίκων ανοχής μέσα στην περιοχή, το συντριπτικό ποσοστό 76% των ερωτηθέντων δεν απάντησε, καθότι όπως προηγήθηκε δεν επηρεάζεται ιδιαίτερα από την παρουσία αυτών. Ωστόσο υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό που λαμβάνει υπόψιν και ενοχλείται από την κακή φήμη που δημιουργείται για την περιοχή λόγω της ύπαρξης των οίκων ανοχής καθώς όπως ειπώθηκε από ορισμένους ερωτηθέντες «είναι ντροπή και υποβαθμίζουν την περιοχή». Για το λόγο αυτό το 30% όντας υψηλότερο ποσοστό πιστεύει πως θα έπρεπε έστω «λίγο» - όπως είναι η μία εκ των επιλογών των απαντήσεων - πρέπει να υπάρχει η κοινωνική συναίνεση από της γειτονικές κυρίως λειτουργίας για την τοποθεσία ενός οίκου ανοχής. Ωστόσο ένα ικανό ποσοστό που έρχεται μεν δεύτερο υποστηρίζει πως δεν είναι καθόλου απαραίτητη η κοινωνική συναίνεση, γεγονός που εξηγείται και από την έντονη αδιαφορία πολλών ερωτηθέντων για την ύπαρξη των συγκεκριμένων οίκων. Σχετικά με την τοποθεσία των οίκων ανοχής και την οπτική επαφή των ερωτηθέντων με αυτούς, το επικρατέστερο 66% δεν έχει οπτική επαφή με τους οίκους ανοχής κι αυτό επειδή όπως προαναφέραμε πιθανότατα λόγω του ότι η οδός όπου εντοπίζονται είναι ένας δρόμος, με όχι ιδιαίτερα μεγάλο μήκος και με πυκνοδομημένο (λόγω των εναπομενόντων -παρόντων χρήσεων) περιβάλλοντα χώρο και όπου δεν ευνοείται η όποια οπτική επαφή. Παρά τη διαλλακτικότητα των περισσότερων ερωτηθέντων που δεν έδειξαν ιδιαίτερη ενόχληση αλλά επιπλέον αδιαφορούν, παρατηρούμε ένα 40% να δηλώνει προτίμηση για την τοποθέτηση των οίκων ανοχής, να μεν εντός αστικού χώρου αλλά σε ικανή απόσταση από τις άλλες χρήσεις για να αποφεύγεται οποιαδήποτε μίξη ή και σύγχυση μεταξύ αυτών. Στο σύνολό τους, οι οίκοι ανοχής κατά 32% είναι «λίγο» ανεπιθύμητοι εντός αστικού χώρου αλλά κι εδώ κάνει την εμφάνισή της η άνεση των ερωτηθέντων με τη συγκεκριμένη λειτουργία, λόγω του 30% αυτών, το οποίο δηλώνει πως ως λειτουργία δεν είναι καθόλου ανεπιθύμητη.

Με τη δυνατότητα εξαγωγής σύνθετων συμπερασμάτων, παρατηρήθηκε πως πλειονότητα που φανερώθηκε βάσει της έρευνας να εναντιώνεται στην εν λόγω ανεπιθύμητη χρήση ήταν γυναίκες των ηλικιακών ομάδων 20-39 και κυρίως 40-59 οι οποίες είχαν δηλώσει πως διαμένουν με το δεσμό τους, ή την οικογένειά τους και πως στη δεύτερη περίπτωση υπήρχαν ανήλικοι εντός του νοικοκυριού. Το ίδιο ισχύει και για τα αρσενικά ωστόσο η πλειονότητα ήταν θηλυκού φύλου λόγω της μεγαλύτερης συμμετοχής τους στην έρευνα. Το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ερωτηθέντων που θεωρούν τη συγκεκριμένη χρήση ανεπιθύμητη είναι οι ιδιοκτήτες με πλειονότητα και πάλι στο θηλυκό φύλο. Η οπτική επαφή των γύρω χρήσεων με τους οίκους ανοχής είναι σε χαμηλό ποσοστό βάση της έρευνας. Η πλειονότητα που δεν έχει οπτική επαφή δεν διαπιστώθηκε να ενοχλείται ιδιαίτερα από την παρουσία της ανεπιθύμητης αυτής χρήσης. Μία εξίσου σημαντική παρατήρηση βάσει των εξαγόμενων πορισμάτων της παραπάνω έρευνας, είναι πως να μεν η πλειονότητα των ερωτηθέντων δεν έδειξε να ενοχλείται σε μεγάλο βαθμό από την παρουσία της LULU, θεωρεί όμως σημαντική τη συναίνεση των γύρω λειτουργιών για την εγκατάσταση των οίκων ανοχής σε μια περιοχή.

Επομένως ως συμπέρασμα θα λέγαμε πως να μεν υπάρχει μία άποψη για πιο προσεκτική χωροθέτηση των οίκων ανοχής εντός αστικού χώρου που να σέβεται τις υπόλοιπες χρήσεις αλλά ως λειτουργία δε προκαλεί ιδιαίτερη αντίδραση στη γύρω κοινότητα. Στη συγκεκριμένη

περίπτωση μπορούμε να διακρίνουμε μία αίσθηση του φαινομένου LULU καθώς η συγκεκριμένη χρήση, αν και σε χαμηλότερα ποσοστά όπως αποδείχθηκε παραπάνω, εξακολουθεί να προβληματίζει/θεωρείται ανεπιθύμητη και να γίνεται αντικείμενο αντιπαράθεσης κυρίως για τους άμεσα εμπλεκόμενους που είναι όσοι αλληλοεπιδρούν καθημερινά με την περιοχή αναφοράς. Όσον αφορά το φαινόμενο NIMBY, δεν υπάρχουν ιδιαίτερες εκδηλώσεις και ενέργειες από την πλευρά του κοινού που δήλωσε δυσαρέσκεια ή και αποστροφή για τους οίκους ανοχής, ωστόσο ένα σημαντικό ποσοστό θα τους ήθελε εγκατεστημένους εκτός αστικού ιστού ή σε κατάλληλη απόσταση από τις άλλες χρήσεις ώστε να αποφεύγεται η όποια σύγκρουση π.χ. με την κατοικία. Επομένως, με την δυσαρέσκεια και την επιθυμία μετεγκατάστασης της εν λόγω LULU, είναι προφανής κι εδώ η εκδήλωση του φαινομένου NIMBY.

Τέλος, και για να είμαστε πιο ακριβείς με την περίπτωση μελέτης, οι οίκοι ανοχής ως παράδειγμα των NIMBY και LULU για τη Λάρισα, πρόσφατο άρθρο (Ιούνιος 2020) της τοπικής εφημερίδας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ», αναφέρεται σε αυτούς. Δηλώνει πως λόγω των τρεχουσών συνθηκών δημόσιας υγείας με τον κορονοϊό, κάποιοι οίκοι ανοχής παρέμειναν ανενεργοί και πως όσοι άρχισαν να ξαναλειτουργούν εμφάνισαν πτώση έως και 50%.

Ομοίως με το παράδειγμα του Βόλου, στην περίπτωση της Λάρισας δεν είναι γνωστό το εάν οι οίκοι ανοχής που σχετίζονται με την έρευνα δημιουργήθηκαν πριν ή μετά την σημερινή ισχύουσα νομοθεσία. Ωστόσο, σε αυτή την περίπτωση η παραβίαση του νόμου της ακτίνας 200 μέτρων από συγκεκριμένες λειτουργίες είναι οριακή, με πιο εμφανές παράδειγμα τον αστικό εξοπλισμό του λόγου του Φρουρίου με απόσταση < 200 μέτρα από τους οίκους ανοχής. Εξίσου σημαντική αναφορά, είναι ο ιερός ναός Αγίου Βησσαρίωνος που απέχει ακριβώς 200 μέτρα από το σημείο χωροθέτησης των οίκων ανοχής. Αποδεικνύεται επομένως η οριακή καταπάτηση της νομοθεσίας.

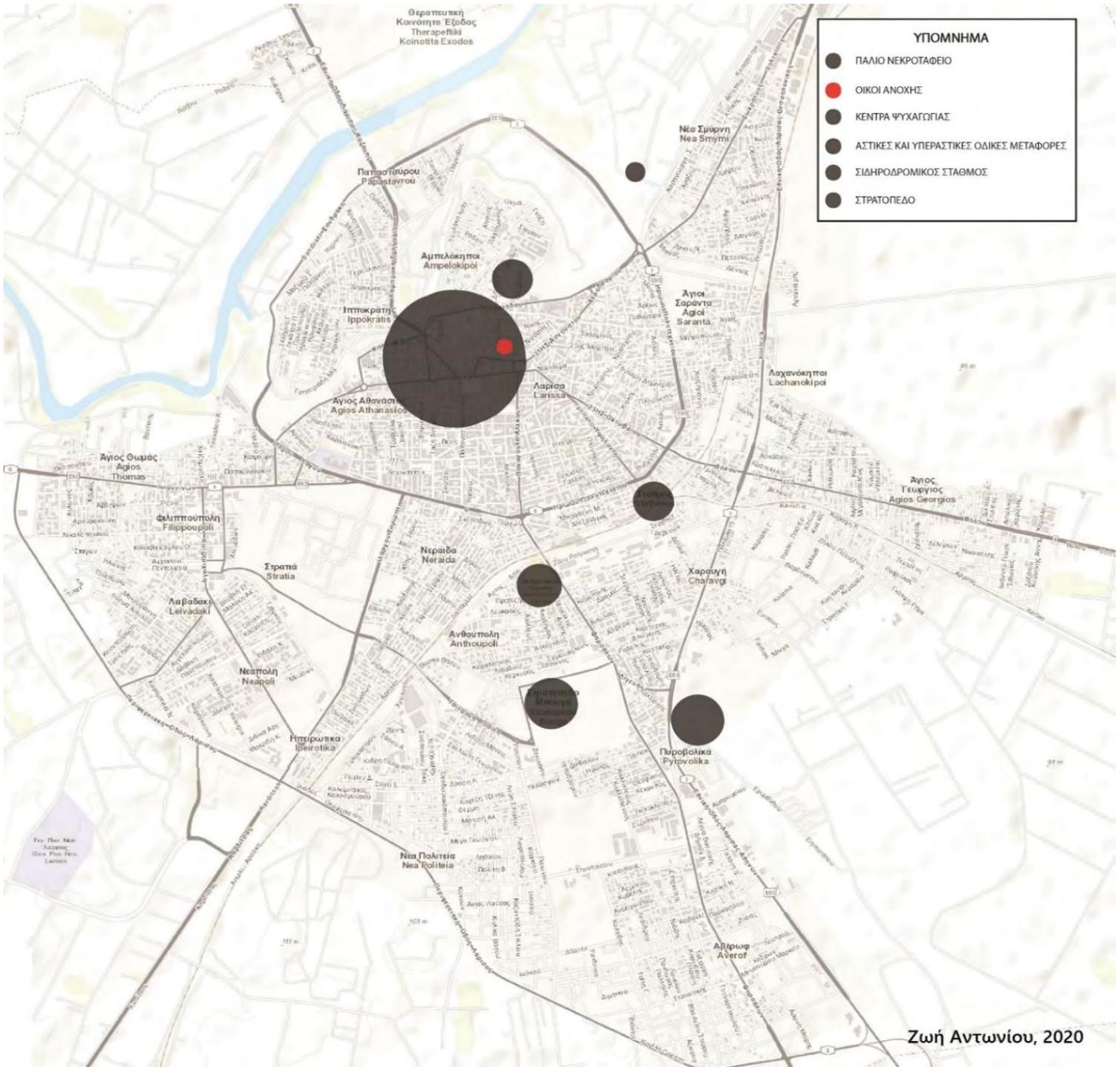
Πηγές τεκμηρίωσης με έτος αναφορά το 2011 αναφέρουν πως δίνεται παράταση χρήσης γης στους ήδη λειτουργούντες οίκους. Οι αποφάσεις πάρθηκαν από το δημοτικό συμβούλιο της Λάρισας με ημερομηνίες των αποφάσεων 28 Φεβρουαρίου και 5 Ιουλίου του 2011 και αριθμό αποφάσεων 126 και 454 αντίστοιχα (Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Λάρισας, 2011).

Δημοτικό Όργανο	Ημ/νία Συνεδρίασης	Ημ/νία Απόφασης	Αριθμός Απόφασης	Έτος Απόφασης	Τύπος Θέματος	Περιγραφή Θέματος
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ	28/02/2011	28/02/2011	126	2011	Παράταση	Παράταση χρήσης γης στους ήδη λειτουργούντες οίκους ανοχής.
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ	05/07/2011	05/07/2011	454	2011	Παράταση	Παράταση λειτουργίας των ήδη λειτουργούντων οίκων ανοχής.

Πηγή: Επίσημη ιστοσελίδα Δήμου Λαρισαίων

Στην παρακάτω εικόνα, έγινε μία προσπάθεια συγκέντρωσης κι εντοπισμού των ανεπιθύμητων χρήσεων γης, εντός της πόλης της Λάρισας, όπως και επισημαίνονται με μαύρο χρώμα. Με την κόκκινη ένδειξη επισημαίνεται η περιοχή μελέτης του παραδείγματος της Λάρισας, οι οίκοι ανοχής στο κέντρο της πόλης (όλες οι χρήσεις απεικονίζονται στο τελικό παράρτημα).

Χάρτης 3 - Ανεπιθύμητες χρήσεις εντός αστικού χώρου – Λάρισσα

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

13. Συμπεράσματα

Μετά από συλλογή, επεξεργασία και ανάλυση του συνόλου των πληροφοριών που προηγήθηκε θα λέγαμε πως τα φαινόμενα NIMBY και LULU περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα από εγκαταστάσεις και δρώντες – συμμετέχοντες. Ποικίλες είναι και οι ερμηνείες που έχουν χαρακτηρίσει τα πολεοδομικά αυτά φαινόμενα, για το NIMBY ο «τοπικός προστατευτισμός», ή μία απλώς επιπλέον δημοκρατική έκφραση των πολιτών απέναντι στις αλλαγές του χώρου. Για το LULU δίνεται μεγαλύτερη προσοχή στους τύπους αυτών και κατ' επέκταση την αντιμετώπισή τους από την τοπική κοινότητα. Τα φαινόμενα αυτά έκαναν την εμφάνισή τους πριν τέσσερις δεκαετίες και υπάρχουν ακόμη και σήμερα. Με τις δυσκολίες στην αστική ανάπτυξη και την ανάπτυξη στον περιαστικό χώρο, όπως η απουσία ελέγχου, πολλές φορές είναι φυσικό κι επόμενο να δημιουργηθεί μία περίπτωση που να σχετίζεται άμεσα με τα ζητούμενα φαινόμενα. Τα φαινόμενα αυτά, όπως ήδη έχει αναφερθεί, σχετίζονται με λειτουργίες που οι συνέπειές τους δύναται να βλάψουν το περιβάλλον, να υποβαθμίσουν την ποιότητα ζωής των τοπικών κατοίκων και ακόμη να αλλοιώσουν και τον ίδιο το χώρο. Δευτερεύοντα αντικείμενα αναφοράς, μετά τα NIMBY και LULU αυτά καθ' αυτά, είναι και η κοινωνική ψυχολογία, η αξιολόγηση και ανάλυση του κινδύνου, αυτό εξαρτάται και από την αντίληψη του κινδύνου

Ζητήματα που απασχολούν συνεχώς τους δρώντες/συμμετέχοντες – πολεοδόμους, χωροτάκτες και τοπική κοινωνία- αφορούν κυρίως τον τύπο της LULU, την τοποθεσία αυτής, τις αντιλήψεις γύρω από την εγκατάστασή της και την πρόληψη των αντιδράσεων της τοπικής κοινωνίας. Αυτό επιτυγχάνεται κυρίως με εύρεση κατάλληλων απαντήσεων και ενεργειών για αντιμετώπιση των NIMBY, για το λόγο αυτό είναι ζωτικής σημασίας η ενημέρωση σχετικά με τα αιτήματα και τις ανάγκες των υποστηρικτών των φαινομένων. Προτείνονται επίσης και διάφορες συμμετοχικές διαδικασίες όπου αμφότεροι αλληλοεπιδρούν, εξηγούν τους σκοπούς της εγκατάστασης LULU και σαφώς παρατίθενται τα αιτήματα, οι όποιες αντιρρήσεις, προκειμένου να διευκρινιστεί και εντέλει να βρεθεί μία κοινή γραμμή. Σημαντική είναι και η παροχή πληροφοριών στους συμμετέχοντες με σκοπό την ενεργή συμμετοχή τους στις αναπτυξιακές αποφάσεις. Τέτοιες πληροφορίες αφορούν τις συμμετοχικές διαδικασίες που διευκολύνουν τη λήψη των αποφάσεων, καθώς και τις εναλλακτικές προτάσεις που προσφέρονται ως αντιστάθμιση των προκληθέντων συνεπειών μιας LULU. Η όποια διαφωνία μεταξύ των δρώντων και συμμετεχόντων θα δώσει πολύτιμο υλικό στους αρμόδιους του αναπτυξιακού μεν ανεπιθύμητου δε έργου, σχετικά με τις ανάγκες των αντιρρησιών και πώς πρέπει να αντιμετωπιστούν και να καλυφθούν τα αιτήματά τους. Επίσης όλη αυτή η αλληλεπίδραση ωθεί τους αρμόδιους να αξιολογούν ακόμα περισσότερο τους κινδύνους που εμμένουν να προκληθούν από την εγκατάσταση μιας LULU.

Πέρα από τα χαρακτηριστικά και τη φύση των NIMBY και LULU που είναι τα κύρια στοιχεία για την κατανόηση του φαινομένου, εξετάζεται και η ηθική πλευρά αυτών. Όπως το παράδειγμα που παρατέθηκε με τα τρία υποθετικά σενάρια. Μέσω αυτών εξετάζεται το πώς γίνεται αντιληπτός ο κίνδυνος σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο όπως και η περίπτωση ανάληψης ευθυνών και ρίσκου από ένα μεμονωμένο άτομο για την επιδίωξη του συλλογικού καλού. Σε αυτή την περίπτωση σημαντικό ρόλο κατέχει ο λόγος της «αυτοθυσίας», και το κατά πόσο μπορούν οι όποιες προκληθείσες αρνητικές συνέπειες να αντισταθμιστούν. Η αποζημίωση είναι ένας συνήθης τρόπος, ωστόσο δεν πρέπει να παραλείπεται και η ανάλυση κόστους (ρίσκο) – οφέλους, ώστε να βρεθεί ένας δίκαιος τρόπος αντιστάθμισης – αποζημίωσης.

Τέλος, τα παραδείγματα από το εξωτερικό, την Ελλάδα και της περίπτωσης μελέτης της Λάρισας έρχονται για να εξακριβώσουν την μέχρι και σήμερα ύπαρξη των φαινομένων NIMBY και LULU, και στη συγκεκριμένη περίπτωση, εντός του αστικού χώρου. Μελετάται η στάση της τοπικής κοινωνίας απέναντι στους οίκους ανοχής της πόλης Λάρισας. Τα συμπεράσματα αυτής της έρευνας απέδειξαν πως όντως ένα μέρος των δρώντων (κάτοικοι, απασχολούμενοι και επισκέπτες) στη συγκεκριμένη περιοχή, επηρεάζονται αρνητικά, θεωρώντας τη συγκεκριμένη λειτουργία ανεπιθύμητη εντός του αστικού χώρου και ιδίως στη γειτονιά τους. Παρά αυτό το γεγονός όμως, δεν έχουν προβεί σε ενέργειες εναντίον της ανεπιθύμητης λειτουργίας. Και όπως αναφέρθηκε η παρουσία των NIMBY και LULU εδώ είναι προφανής.

Πιο συγκεκριμένα, η εκδήλωση των φαινομένων στο παράδειγμα της Λάρισας όπου εξετάστηκε το πώς η κοινωνία συνυπάρχει και σε κατά ποιο βαθμό επηρεάζεται από την παρουσία των οίκων ανοχής στο κέντρο της Λάρισας. Η πλειονότητα εκδήλωσε αδιαφορία επί του θέματος, γεγονός που δεν συνδέεται άκρως με το φαινόμενο NIMBY. Ωστόσο υπήρχε ένα ποσοστό που δήλωσε φανερά ενοχλημένο από την παρουσία μίας τέτοιας λειτουργίας δίπλα στην κατοικία/απασχόλησή του ή και στον τόπο επίσκεψής του. Ναι μεν δε φάνηκε να ενοχλούνται κατά πολύ οι ερωτηθέντες ωστόσο την ίδια στιγμή αρκετοί πιστεύουν πως η εγκατάσταση αυτών πρέπει να γίνεται σε απόσταση ικανή από τις υπόλοιπες λειτουργίες ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε σύγκρουση ή και σύγχυση μεταξύ αυτών. Επίσης δεν υπήρξε κάποια εκδήλωση έντονου αντιλόγου σε αυτή την περίπτωση αλλά παρά του μεγάλου ποσοστού αδιαφορίας, είναι ακόμη προφανής η έκφραση των NIMBY και LULU.

Βάσει των εξαγόμενων συμπερασμάτων και σε συνδυασμό με όσα αναφέρθηκαν στο θεωρητικό κομμάτι της παρούσας εργασίας, η καλύτερη δυνατή λύση για την αρμονική συνύπαρξη μιας ανεπιθύμητης χρήσης γης και των κατοίκων της περιοχής είναι η ανοικτή επικοινωνία και ενημέρωση. Η τοπική κοινωνία πρέπει να ενημερώνεται σχετικά με την επικείμενη εγκατάσταση μιας λειτουργίας και των όποιων επιπτώσεων μπορεί αυτή να επιφέρει. Είναι αναγκαίο λοιπόν η τοπική κοινωνία να έρχεται σε επαφή με τους αρμόδιους ενός έργου και να εκφράζει τα αιτήματά της προτού αυτοί προχωρήσουν τη διαδικασία υλοποίησης του έργου. Κατά τον τρόπο αυτό, οι αρμόδιοι θα έχουν γνώση των αιτημάτων των κατοίκων της περιοχής και αμφότεροι θα εξετάσουν μία κοινή λύση.

Πηγές Τεκμηρίωσης

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Αραβαντινός Α. (2007) «Πολεοδομικός σχεδιασμός – Για μια βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού χώρου», Αθήνα: Εκδόσεις Συμμετρία .

Γ. Ρωμανός Αριστείδης, (2004) «Το πολεοδομικό ζήτημα από την σκοπιά του πολίτη». Αθήνα: Εκδόσεις Ποταμός.

Πολύζος Σ. (2014) «Αστική Ανάπτυξη», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας

Σερράος, Κ., Ασπρογέρακας Ε., (2012) «Σχεδιασμός και ταυτότητα του τόπου. Αναζήτηση αποτελεσματικών εργαλείων αστικής ανάπτυξης στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης» (σελ. 62-64). Στο Δέφνερ Α., & Καραχάλης Ν., (επιμ.) «Marketing και Branding Τόπου, Η Διεθνής Εμπειρία και η Ελληνική Πραγματικότητα» (σελ. 57-81), Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.

Giddens A. (2009) Κοινωνιολογία, Β' Νέα έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Διδότου .

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Adams, I.H. (1978) The making of urban Scotland. Montreal: McGill-Queen's University Press.

Aldridge, M. and Wood, J., (1997). Talking about feelings: young children's ability to express emotions. *Child Abuse & Neglect*, 21, 1221–1233.

Allen, A. (2003) “Environmental planning and management of the peri-urban interface”. *Environment & Urbanization*, 15 (1), pp. 135-148.

Andrews LB (1986) My body, my property. *Hastings Center Report*, October 16, pp. 28–38

Bacot, Hunter, Terry Bowen, and Michael R. Fitzgerald. 1994. Managing the solid waste crisis: Exploring the link between citizen attitudes, policy incentives, and siting landfills. *Policy Studies Journal* 22 (2): 229-244.

Barroso, J. M. (2008). 2020 by 2020: Europe's Climate Change Opportunity. Speech to the European Parliament, Brussels, January 23. Retrieved May 13, 2008

Barry, J. Ellis, G. Robinson, C. (2008). Cool rationalities and hot air: A rhetorical approach to understanding debates on renewable energy. *Global Environmental Politics*, 8, 67–98.

Birren, F., (1961). Color psychology and color therapy: a factual study of the influence of color on human life. New Hyde Park, NY: University Books.

- Bonaiuto, M., Breakwell, G. M., & Cano, I. (1996). Identity processes and environmental threat: The effects of nationalism and local identity upon perception of beach pollution . *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 6, 157–175.
- Bonaiuto, M., & Bonnes, M. (2000). Social-psychological approaches in environment-behaviour studies: Identity theories and the discursive approach. In S.Wapner, J. Dernick, T. Yamamoto,&H. Minami (Eds.), *Theoretical perspectives in environment-behaviour research* (pp. 67–78). New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers
- Bonaiuto, M., Carrus, G., Martorella, H., & Bonnes, M. (2002). Local identity processes and environmental attitudes in land use changes: The case of natural protected areas. *Journal of Economic Psychology*, 23, 631–653.
- Bonnes, M. Giuliani, M. V., & Bonaiuto, M. (1995). cited in Bonaiuto M. and Bonnes M. (2000).Social-psychological approaches in environment-behaviour studies. In Wapner et al. (Eds.), *Theoretical perspectives in environment-behaviour research* (pp. 67–78). New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- Breakwell, G. M. (1986). *Coping with threatened identities*. London: Methuen.
- Breakwell, G. M. (1992). Processes of self-evaluation: Efficacy and estrangement. In G. M. Breakwell (Ed.), *Social psychology of identity and self-concept*. Surrey: *Surrey University Press*.
- Breakwell, G. M., Hammond, S., & Fife-Schaw, C. (2000). *Research methods in Psychology*. London: Sage.
- Breyer S (1999) Breaking the vicious circle: toward effective risk regulation. *Harvard University Press*, Cambridge
- Brittan, G. (2001). Wind, energy, landscape: Reconciling nature and technology. *Philosophy & Geography*, 4, 171–178.
- Brown, B., & Perkins, D. D. (1992). Disruptions to place attachment. In I. Altman, & S. Low (Eds.), *Place attachment* (pp. 279–304). New York: Plenum.
- Brown, B., Perkins, D. D., & Brown, G. (2003). Place attachment in a revitalizing neighbourhood: Individual and block levels of analysis. *Journal of Environmental Psychology*, 23, 259–271.
- Bryant B, Mohai P (eds) (1992) Race and the incidence of environmental hazards. *Westview Press*, Boulder
- Burningham, K. (2000). Using the Language of NIMBY: A topic for research not an activity for researchers. *Local Environment*, 5, 55–67.
- Burningham, K., Barnett, J., & Thrush, D. (2007). *The limitations of the NIMBY concept for understanding public engagement with renewable energy technologies: A literature review*. Manchester: Manchester Architecture Research Centre, University of Manchester.
- Caldas, M.V., Moreira, F.D., 2011. Industrial architecture: technique, detail and significance. *Cadernos Proarq* 18, 152–176.

- Canter, D. (1997). The facets of place. In G. T. Moore, & R. W. Marans (Eds.), *Advances in environment, behavior and design*, Volume 4. The integration of theory, research, methods and utilization. (pp. 109–148). New York: *Plenum Press*
- Castro, P. (2006). Applying social psychology to the study of environmental concern and environmental worldviews: Contributions from the social representations approach. *Journal of Community and Applied Social Psychology*, 16, 247–266.
- Cresswell, P. (2003). *Place: A short introduction*. London: Routledge.
- Dalby, S., & Mackenzie, F. (1997). Reconceptualising local community: Environment, identity and threat. *Area*, 29, 99–108.
- Damasio, A., 1994. *Descartes' error: emotion, reason and the human brain*. New York: *Avon*.
- Dear, M. (1992). Understanding and overcoming the NIMBY syndrome. *Journal of the American Planning Association*, 58, 288–300.
- Deng, F. Frederic. 2003. The rebound of private zoning: Property rights and local governance in urban land use. *Environment and Planning A* 35 (1): 133-149.
- De Rosa, A. (1993). Social representations and attitudes: Problems of coherence between the theoretical definition and procedure of research. *Papers on Social Representations – Textes sur les Représentations Sociales*, 2, 1–192.
- Devine-Wright, P., & Lyons, E. (1997). Remembering pasts and representing places: The construction of National Identities in Ireland. *Journal of Environmental Psychology*, 17, 33–45.
- Devine-Wright, P. (2005). Beyond NIMBYism: Towards an integrated framework for understanding public perceptions of wind energy. *Wind Energy*, 8, 125–139.
- Devine-Wright, P., & Devine-Wright, H. (2006). Social representations of intermittency and the shaping of public support for wind energy in the UK. *International Journal of Global Energy Issues*, 25, 243–256
- Dixon, J., & Durrheim, K. (2000). Displacing place identity: A discursive approach to locating self and other. *British Journal of Social Psychology*, 39, 27–44.
- Dixon, J., & Durrheim, K. (2004). Dislocating identity: Desegregation and the transformation of place. *Journal of Environmental Psychology*, 24, 445–473.
- Drew, Christina H., Timothy L. Nyerges, and Thomas M. Leschine. 2004. Promoting transparency of long-term environmental decisions: The Hanford decision mapping system pilot project. *Risk Analysis* 24 (6): 1641-1664.
- Easterling, Doug, and Howard Kunreuther. 1995. *The dilemma of siting a high-level nuclear waste repository*. Boston: Kluwer Academic.
- Easthorpe, H. (2004). A place called home. *Housing, Theory and Society*, 21, 128–138.

- Easterling D, Kunreuther H (1995) The dilemma of siting a high-level nuclear waste repository. *Kluwer*, Boston
- Edelstein MR (1988) Contaminated communities. The social and psychological impacts of residential toxic exposure. *Westview Press*, Boulder, pp. 170–189
- Ellis, G., Barry, J., & Robinson, C. (2007). Many ways to say no, different ways of saying yes: Applying Q-methodology to understand public acceptance of wind farm proposals. *Journal of Environmental Planning and Management*, 50, 517–551.
- Finucane, M., et al., 2000b. Gender, race, and perceived risk: the ‘white male’ effect. *Health, risk & society*, 2, 159–172.
- Fischel, William A. 2001. Why are there NIMBYs? *Land Economics* 77 (1): 144-152.
- Flynn, J., Slovic, P., and Mertz, C.K., 1994. Gender, race, and perception of environmental health risks. *Risk analysis*, 14, 1101–1108.
- Fort, Rodney, Robert Rosenman, and William Budd. 1993. Perception costs and NIMBY. *Journal of Environmental Management* 38 (3): 185-200.
- Frey, Bruno S., and Felix Oberholzer-Gee. 1996. Fair siting procedures: An empirical analysis of their importance and characteristics. *Journal of Policy Analysis and Management* 15 (3): 353-376.
- Fried, M. (2000). Continuities and discontinuities of place. *Journal of Environmental Psychology*, 20, 193–205.
- Fullilove, M. T. (1996). Psychiatric implications of displacement: Contributions from the psychology of place. *American Journal of Psychiatry*, 153, 1516–1523.
- Gallent, N., Shoard, M., Andersson, J., Oades, R. and Tudor, C. (2004) “Inspiring England’s urban fringes: Multi-functionality and planning”. *Local Environment*, 9 (3), pp. 213-233.
- Gallent N., Bianconi, M. and Andersson, J. (2006) “Planning on the edge: England’s ruralurban fringe and the spatial-planning agenda”. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 33 (3), pp. 457-476.
- Gieryn, T. (2000). A space for place in sociology. *Annual Review of Sociology*, 26, 463.
- Gillroy JM (1991) Moral consideration and public policy choices: individual autonomy and the NIMBY problem. *Public Aff Q* 5(4):319–332
- Glaberson WR (1988) Coping in the age of Nimby. *New York Times*, section 3, 1, June 19
- Greenberg, M., 1999. Improving neighborhood quality: a hierarchy of needs. *Housing Policy Debate*, 19 (3), 601–624.
- Greenberg, M., et al., 2007. Preferences for alternative risk management policies at the United States major nuclear weapons legacy sites. *Journal of environmental planning and management*, 50 (2), 187–209.

- Gross, C. (2007). Community perspectives of wind energy in Australia: The application of a justice and community fairness framework to increase social acceptance. *Energy Policy*, 35, 2727–2736.
- Haggett, C., & Smith, J. L. (2004). *Tilting at windmills? Using discourse analysis to understand the attitude-behaviour gap in renewable energy conflicts*. Paper presented at the British Sociological Association Annual Conference, March 22–24, University of York.
- Haggett, C. (2008). Over the sea and far away? A consideration of the planning, politics and public perception of offshore wind farms. *Journal of Environmental Policy & Planning*, 10, 289–306.
- Hanna, P., Vanclay, F., Langdon, E.J., Arts, J., (2016). Conceptualizing social protest and the significance of protest actions to large projects. *Ext. Ind. Soc.* 3, 217–239.
- Hansson SO (2003) Ethical criteria of risk acceptance. *Erkenntnis* 59:291–309
- Hansson SO (2004) Weighing risks and benefits. *Topoi* 23:145–152
- Hansson SO (2005) Seven myths of risk. *Risk Manage* 7(2):7–17
- Harvey David, Neoliberalism and the City, (2007), *Studies in Social Justice*, Volume 1, City University of New York
- Heiman, Michael. 1990. From “not in my backyard!” to “not in anybody’s backyard!” *Journal of the American Planning Association* 56 (3): 359–63.
- Hermansson Hélène (2005) Consistent risk management. Three models outlined. *J Risk Res* 8(7–8):557–568 (October–December)
- Hélène Hermansson, (2006). The Ethics of NIMBY Conflicts. *Springer Science + Business Media B.V.*
- Hidalgo, M. C., & Hernandez, B. (2001). Place attachment: Conceptual and empirical questions. *Journal of Environmental Psychology*, 21, 273–281.
- Hoepman, N. (1998). Foar de Wyn. Provinsje Friesland. Cited in Krohn S. & Damborg S. On Public Attitudes to Wind Power. *Renewable Energy*, 16, 954–960.
- Howard, E. (1902) Garden cities of to-morrow. 2nd ed. London: S. Sonnenschein & Co, pp. 2–7.
- Hubbard, P. (2006). NIMBY by another name? A reply to Wolsink. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 31, 92–94.
- Hunter, Susan, and Kevin M. Leyden. 1995. Beyond NIMBY: Explaining opposition to hazardous waste facilities. *Policy Studies Journal* 23 (4): 601–620.
- Inalhan, G., & Finch, E. (2004). Place attachment and sense of belonging. *Facilities*, 22, 120–128.
- Jenks Mike and Rod Burgess (2000) Compact Cities, Sustainable Urban Forms for Developing Countries, published in the USA and Canada by *Spon Press*

Kaiser, E. J., Godschalk, D. R. , Chapin F. S. Jr., (1995) *'Urban land Use Planning'* Urbana and Chigaco, IL: The University of Illinois Press

Kasperson, Roger E., Dominic Golding, and Seth Tuler. (1992). Social distrust as a factor in siting hazardous facilities and communicating risks. *Journal of Social Issues* 48 (4): 161-187.

Kaya, N. and Epps, H., (2004). Relationship between color and emotion: a study of college students. *College Student Journal*, 38, 396–405.

Kaya, I., Erol, N. (2012) 'Conflicts In Planning Process Of Locally Unwanted Land Uses (LULUs): A Case Study In Izmir', AESOP 26th Annual Congress, METU, Ankara

Kearney, Richard C., and Ande A. Smith. 1994. The low-level radioactive waste siting process in Connecticut: Anatomy of a failure. *Policy Studies Journal* 22 (4): 617-631.

Kempton, W., Firestone, J., Lilley, J., Rouleau, T., & Whitaker, P. (2005). The offshore wind power debate: Views from Cape Cod. *Coastal Management*, 33, 119–149.

King, R., Mauer, M., and Huling, T., 2004. An analysis of the economics of prison siting in rural communities. *Criminology & public policy*, 3 (3), 453–480.

Knez, I. (2005). Attachment and identity as related to place and its perceived climate. *Journal of Environmental Psychology*, 25, 207–218.

Kraft ME, Clary BB (1991) Citizen participation and the Nimby syndrome: public response to radioactive waste disposal. *West Polit Q* 44(2):299–328 (Jun)

Kunreuther, Howard, Douglas Easterling, William Desvousges, and Paul Slovic. 1990. Public attitudes toward siting a high-level nuclear waste repository in Nevada. *Risk Analysis* 10 (4): 469-484.

Lake, Robert W. 1987. Introduction. In *Resolving locational conflict*, edited by R. W. Lake, xv-xxviii. New Brunswick, NJ: *Center for Urban and Policy Research*.

Langbroek, M., Vanclay, F., 2012. Learning from the social impacts associated with initiating a windfarm near the former island of Urk, the Netherlands. *Impact Assess. Proj. Apprais.* 30, 167–178.

Lober, Douglas J. 1995a. Resolving the siting impasse: Modeling social and environmental locational criteria with a geographic information system. *Journal of the American Planning Association* 61 (4): 482-496.

Mahnke, F., 1996. *Color, environment, human response*. New York: Van Nostrand Reinhold.

Mansfield, Carol, George Van Houtven, and Joel Huber. 2001. The efficiency of political mechanisms for siting nuisance facilities: Are opponents more likely to participate than supporters? *Journal of Real Estate Finance and Economics* 22 (2): 141-161.

Manzo, L. C. (2003). Beyond house and haven: Toward a revisioning of emotional relationships with places. *Journal of Environmental Psychology*, 23, 47–61.

- Manzo, L. (2005). For better or for worse: Exploring multiple dimensions of place meaning. *Journal of Environmental Psychology*, 25, 67–86.
- Manzo, L., & Perkins, D. (2006). Finding Common Ground: The importance of place attachment to community participation in planning. *Journal of Planning Literature*, 20, 335–350.
- Massey, D. (1995). The conceptualisation of place. In D. Massey, & P. Jess (Eds.), *A Place in the World? Places, cultures and globalisation* (pp. 87–132). Oxford: *Open University Press*.
- McAvoy, Gregory E. 1998. Partisan probing and democratic decision-making: Rethinking the NIMBY syndrome. *Policy Studies Journal* 26 (2): 274-293.
- McClelland, Gary H., William D. Schulze, and Brian Hurd. 1990. The effect of risk beliefs on property values: A case study of a hazardous waste site. *Risk Analysis* 10 (4): 485-497.
- McGowan, F., & Sauter, R. (2005). Public Opinion on Energy Research: A Desk Study for the Research Councils. Sussex Energy Group, SPRU, University of Sussex.
- Mengmeng Xu, Boqiang Lin, Exploring the “not in my backyard” effect in the construction of waste incineration power plants - based on a survey in metropolises of China, School of Management, *China Institute for Studies in Energy Policy*, Collaborative Innovation Center for Energy Economics and Energy Policy, Xiamen University, 2019.
- Milligan, M. (2003). Displacement and Identity Discontinuity: The Role of Nostalgia in Establishing New Identity Categories. *Symbolic Interaction*, 26, 381–403.
- Minehart, Deborah, and Zvika Neeman. 2002. Effective siting of waste treatment facilities. *Journal of Environmental Economics and Management* 43 (2): 303-324.
- Morrall JF (1986) A review of the record. *Regulation* 10:25–34
- Morone JG, Woodhouse EJ (1986) Averting catastrophe: strategies for regulating risky technologies. *University of California Press*, Los Angeles
- Moscovici, S. (2000). *Social representations: Explorations in social psychology*. London: *Polity Press*.
- Munzer SR (1990) A theory of property. *Cambridge University Press*, Cambridge
- Norberg-Schulz, C. (1980). *Genius loci: Towards a phenomenology of architecture*. New York: *Rizzoli Publisher*
- O’Hare Michael, Lawrence Bacow, and Debra Sanderson. 1983. *Facility siting and public opposition*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Park, H., 2010. What Is Twitter, a Social Network or a News Media? *Comput. Hum. Behav.*
- Patterson, M. E., & Williams, D. R. (2005). Maintaining research traditions on place: Diversity of thought and scientific progress. *Journal of Environmental Psychology*, 25, 361–380.

- Patrick Devine-Wright, Rethinking NIMBYism: The Role of Place Attachment and Place Identity in Explaining Place-protective Action, published in *Wiley InterScience, Journal of Community & Applied Social Psychology*, 19: 426–441 (2009)
- Peelle E, Ellis R (1987) Beyond the “Not-In-My-Backyard” impasse. *Forum Appl Res Public Policy* 2:68–77 (Fall)
- Peters, Richard G., Vincent T. Cocvello, and David B. McCallum. 1997. The determinants of trust and credibility in environmental risk communication: An empirical study. *Risk Analysis* 17 (1): 43-54.
- Peterson M, Hansson SO (2004) On the application of rights-based moral theories to siting controversies. *J Risk Res* 7:269–275
- Petts, J. (1997). The public-expert interface in local waste management decisions: Expertise, credibility and process. *Public Understanding of Science*, 6, 359–381.
- Piller, Charles. 1991. The fail-safe society: Community defiance and the end of American technological optimism. *New York: Basic Books*.
- Popper, Frank J. 1985. The environmentalist and the LULU. *Environment* 27 (1): 7-11, 37-40.
- Possick, C. (2004). Locating and relocating oneself as a Jewish Settler on the West Bank: Ideological squatting and eviction. *Journal of Environmental Psychology*, 24, 53–69.
- Proshansky, H., Fabian, H. K., & Kaminoff, R. (1983). Place identity: Physical world socialization of the self. *Journal of Environmental Psychology*, 3, 57–83.
- Rabe, Barry G. 1994. Beyond NIMBY: Hazardous waste siting in Canada and the United States. Washington, DC: *Brookings Institution*.
- Renn O (1992) Concepts of risk. In: Krimsky S, Golding D (eds.) Social theories of risk. *Praeger Publishers*, Westport, CT, pp. 53–79
- Ringquist EJ (2000) Environmental justice: normative concerns and empirical evidence. In: Vig NJ, Kraft ME (eds) Environmental policy: New directions for the twenty-first century. *CQ Press*, Washington, D.C., pp. 232–256
- Sandman, Peter M. 1986. Getting to maybe: Some communications aspects of siting hazardous waste facilities. *Seton Hall Legislative Journal* 9 (2): 442-465.
- Shrader-Frechette K (2002) Environmental justice: creating equality, reclaiming democracy. *University Press*, Oxford
- Slotterback Schively Carissa, Understanding the NIMBY and LULU Phenomena: Reassessing Our Knowledge Base and Informing Future Research, *Journal of Planning Literature*, Vol. 21, No. 3 (February 2007).

- Sjöberg L (1999) Life-values and the tyranny of unique decisions. In: Hermerén G, Sahlin N-E (eds) *The value of life*. Kungl. Vitterhets historie och antikvitets akad.: *Almqvist & Wiksell International*, Stockholm, pp. 73–84
- Sjöberg L, Drottz-Sjöberg B-M (2001) Fairness, risk and risk tolerance in the siting of a nuclear waste repository. *J Risk Res* 4(1):75–101
- Slovic, Paul, Baruch Fischhoff, and Sarah Lichtenstein. 1982. Why study risk perception? *Risk Analysis* 2 (2): 83-93.
- Snary, Christopher. 2004. Understanding risk: The planning officers' perspective. *Urban Studies* 41 (1): 33-55.
- Speller, G. (1999). *Residential re-location, place and threats to identity processes*. Unpublished PhD Thesis, Department of Psychology, Surrey: University of Surrey.
- Stedman, R. (2002). Toward a social psychology of place: Predicting behaviour from place-based cognitions, attitude, and identity. *Environment and Behaviour*, 34, 561–581.
- Stedman, R. (2003). Is it really just a social construction? The contribution of the physical environment to sense of place. *Society and Natural Resources*, 16, 671–685.
- Stern, P. (2000). Toward a coherent theory of environmentally significant behaviour. *Journal of Social Issues*, 56, 407–424.
- Sunstein CR (2002) Risk and reason: safety, law and the environment. *University Press*, Cambridge
- Timotijevic, L., & Breakwell, G. M. (2000). Migration and threat to identity. *Journal of Community and Applied Social Psychology*, 10, 355–372.
- Toke, D. (2005). Explaining wind power planning outcomes: Some findings from a study in England and Wales. *Energy Policy*, 33, 1527–1539.
- Toynbee, P. (2007). NIMBYs can't be allowed to put a block on wind farms. *The Guardian Newspaper*, January 5, p. 31
- Tuan, Y. F. (1977). *Space and place: The perspective of experience*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Twigger-Ross, C. L., & Uzzell, D. (1996). Place and identity processes. *Journal of Environmental Psychology*, 16, 205–220.
- Van der Horst, D. (2007). NIMBY or not? Exploring the relevance of location and the politics of voiced opinions in renewable energy siting controversies. *Energy Policy*, 35, 2705– 2714.
- Viscousi WK (1996) The dangers of unbounded commitments to regulate risk. In: Hahn RW (ed) *Risks, costs, and lives saved: Getting better results from regulation*. Oxford University Press, New York, pp. 135–166

- Vorkinn, M., & Riese, H. (2001). Environmental concern in a local context: The significance of place attachment. *Environment and Behaviour*, 33, 249–263.
- Wagner, W., Kronberger, N., & Seifert, F. (2002). Collective symbolic coping with new technology: Knowledge, images and public discourse. *British Journal of Social Psychology*, 41, 323–343.
- Wagner, W., & Hayes, N. (2005). Everyday discourse and common sense: *The theory of social representations*. Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Walker, G., & Devine-Wright, P. (2008). Community renewable energy: What does it mean? *Energy Policy*, 36, 497–500.
- Warren, C. R., Lumsden, C., O’Dowd, S., & Birnie, R. V. (2005). ‘Green on green’: Public perceptions wind power in Scotland and Ireland. *Journal of Environmental Planning and Management*, 48, 853–875.
- Webler T, Renn O (1995) A brief primer on participation: Philosophy and practice. In: Renn O, Webler T, Wideman P (eds) Fairness and competence in citizen participation. *Evaluating models for environmental discourse*. Kluwer, Dordrecht, pp. 17–33
- Weng, Y.-C. (2007) “Spatiotemporal changes of landscape pattern in response to urbanization”. *Landscape and Urban Planning*, 81 (4), pp. 341-353.
- Wester-Herber, M. (2004). Underlying concerns in land-use conflicts: The role of place identity in risk perception. *Environmental Science and Policy*, 7, 109–116
- Wilkinson R. & Marmot M (2003) *The Solid Facts: Social Determinants of Health*, Second Edition, *World Health Organization*
- Wolsink M (1994) Entanglement of interests and motives: assumptions behind the NIMBY-theory on facility siting. *Urban Studies* 31(6):857–866
- Wolsink, M. (2000). Wind power and the NIMBY-myth: Institutional capacity and the limited significance of public support. *Renewable Energy*, 21, 49–64.
- Wolsink, M. (2006). Invalid theory impedes our understanding: A critique on the persistence of the language of NIMBY. *Transactions of the Institute of British Geographers*, NS31, 85–91.
- Wolsink, M. (2007). Planning of renewables schemes: Deliberative and fair decision-making on landscape issues instead of reproachful accusations of non-cooperation. *Energy Policy*, 35, 2692–2704.
- Wood, R. and Huntley, J. (2001) “Landscape dynamics and the management of change”. *Landscape Research*, 26 (1), pp. 45-54.
- Zeiss, Chris, and James Atwater. (1989). Waste facility impacts on residential property values. *Journal of Urban Planning and Development* 115 (2): 64-80.

Νομοθεσία

Ν. 2734/99

Άρθρο 3, 1999

Ν. 4238//14

Άρθρο 49, 2014

Διπλωματικές Εργασίες

Ανδρεάδου Σοφία, (2020), «Ανεπιθύμητες χρήσεις στο αστικό περιβάλλον: Χωρικές διαστάσεις του αγοραίου έρωτα στην Θεσσαλονίκη», Επιβλέποντας Καθηγητής της πτυχιακής εργασίας: Λαλένης Κωνσταντίνος, Πολυτεχνική Σχολή Βόλου, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Βασιλείου Όθωνας, Ιούνιος (2016), «Η στάση της (τοπικής) κοινωνίας ως προς τη θέση των Καταστημάτων Κράτησης», Επιβλέποντας Καθηγητής της πτυχιακής εργασίας: Σαπουνάκης Αριστείδης, Πολυτεχνική Σχολή Βόλου, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Διαδικτυακοί Ιστότοποι

Αειχώρος 19, Σαπουνάκης Α. (2014), «Περιαστικό τοπίο στην Ελλάδα: Απειλές και προοπτικές», σελ. (58-79). <http://www.aeihoros.gr/article/el/periastiko-topio-stin-ellada-apeiles-kai-prooptikes>

Αειχώρος 26, Ασπρογέρακας Ε. (2016), «Προσεγγίσεις ολοκληρωμένων αστικών παρεμβάσεων στην Ελλάδα: Εργαλεία και στοιχεία διακυβέρνησης», (σελ. 15).

<http://www.aeihoros.gr/article/el/proseggiseis-olokliromenon-astikon-paremvaseon-stin-ellada-ergaleia-kai-stoixeia-diakubernsis>

Αειχώρος 26, Γουργιώτης Α, Τσιλιμίγκας Γ. (2016), «Νέα προσέγγιση χωροταξικού σχεδιασμού στην Ελλάδα», (σελ. 106). <http://www.aeihoros.gr/article/el/mia-nea-proseggisi-gia-ton-xorotaksiko-sxediasmo-stin-ellada>

Επίσημη ιστοσελίδα Δήμου Λαρισαίων <https://www.larissa.gov.gr/el/>

Επίσημη ιστοσελίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ», τοπική εφημερίδα της Λάρισας. <https://www.eleftheria.gr/>

Επίσημη ιστοσελίδα «onlarissa.gr», τοπική διαδικτυακή εφημερίδα Λάρισας. <https://www.onlarissa.gr/2020/06/23/paranomos-agoraios-erotas-sto-kentro-tis-larissas-gemise-to-diadiktyo-me-aggelies/>

Επίσημη ιστοσελίδα διαδικτυακής εφημερίδας «ΣΚΑΪ». <https://www.skai.gr/news/greece/paranomoi-oikoi-anoxis-sto-kentro-tis-larissas-gemise-to-diadiktyo-me-aggelies>

Επίσημη ιστοσελίδα διαδικτυακής εφημερίδας «ΣΚΑΪ».

<https://www.skai.gr/news/greece/kilkis-diamartyria-katoikon-gia-ti-filoksenia-metanaston-seksenodoxeio>

Επίσημη ιστοσελίδα ΕΛΣΤΑΤ. <https://www.statistics.gr/>

Επίσημη ιστοσελίδα διαδικτυακής εφημερίδας «GREEN AGENDA», Νίκος Αβουκάτος, ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΥΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΤΙΤΑΝ (VID), 2020.

<https://greenagenda.gr/%CE%B4%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%BC%CE%B1%CF%81%CF%84%CF%85%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CE%B5%CE%BD%CE%AC%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B1%CE%B4/>

KEMEL – Κέντρο Εθελοντών Μάνατζερ Ελλάδας, (2016) - *Βιώσιμη Ανάπτυξη*.

<https://www.kemel.gr/library/viosimi-anaptyxi>

Color Wheel Pro, 2010. Color. [Accessed 18 November 2010],

<https://www.colourlovers.com/coloroftheyear/2010>

Colour Affects, 2010. Psychological properties of colours,

<http://www.colour-affects.co.uk/psychological-properties-of-colours>

EEA - *European Environment Agency*, (2006) Urban sprawl in Europe

https://www.eea.europa.eu/publications/eea_report_2006_10/eea_report_10_2006.pdf/view

Dom's Plan B Blog, The Fruits of NIMBYism By Dom Nozzi (2009), November 25,

<https://domz60.wordpress.com/2016/05/14/the-fruits-of-nimbyism/>

iStock - De Wallen - Search results for photos, illustrations

<https://www.istockphoto.com/pl/obrazy/de-wallen?mediatype=photography&phrase=de%20wallen&sort=mostpopular>

James Booth , (2020). AMSTERDAM'S RED LIGHT DISTRICT COULD SOON BE

REPLACED BY 'SEXY HOTELS' <https://www.dmarge.com/2020/07/amsterdam-sexy-hotels-after-summer.html>

News 24/7 – '10 χώρες που ανθεί ο 'σεξοτουρισμός', (2015). <https://www.news247.gr/viral/10-chores-poy-anthei-o-sexotourismos.6354385.html>

Official Website of ASCE Library, Journal of Urban Planning and Development, Volume 146 Issue 2 - June 2020, Technical Papers "Challenges of Spatial Decision-Support Tools in Urban Planning: Lessons from New Zealand's Cities", Mirjam Schindler, Rita Dionisio και Simon Kingham

<https://ascelibrary.org/doi/pdf/10.1061/%28ASCE%29UP.1943-5444.0000575>

<https://www.google.com/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fascelibrary.org%2Fcms%2Fasset%2F502cc3aa-dbf6-44fb-9907-3aa004caa534%2Fupeng-2353f01.jpg&imgrefurl=https%3A%2F%2Fascelibrary.org%2Fdoi%2F10.1061%2F%2528ASCE%2529>

[UP.1943-5444.0000575&tbnid=xo_kpbglIAW7CM&vet=10CCAQMyhzahcKEwjAqd-ZmLvrAhUAAAAAHQAAAAAQAg.i&docid=v3zIjYCeUzWIWM&w=1342&h=768&q=nimbys%20planners%20developers&ved=0CCAQMyhzahcKEwjAqd-ZmLvrAhUAAAAAHQAAAAAQAg](https://www.google.com/maps/@39.2544,23.8000,15z)

Google Maps - <https://www.google.gr/maps/>

Official Website of *Common-interest development*, (glossary). What is common-interest development? <https://www.bankrate.com/glossary/c/common-interest-development/>

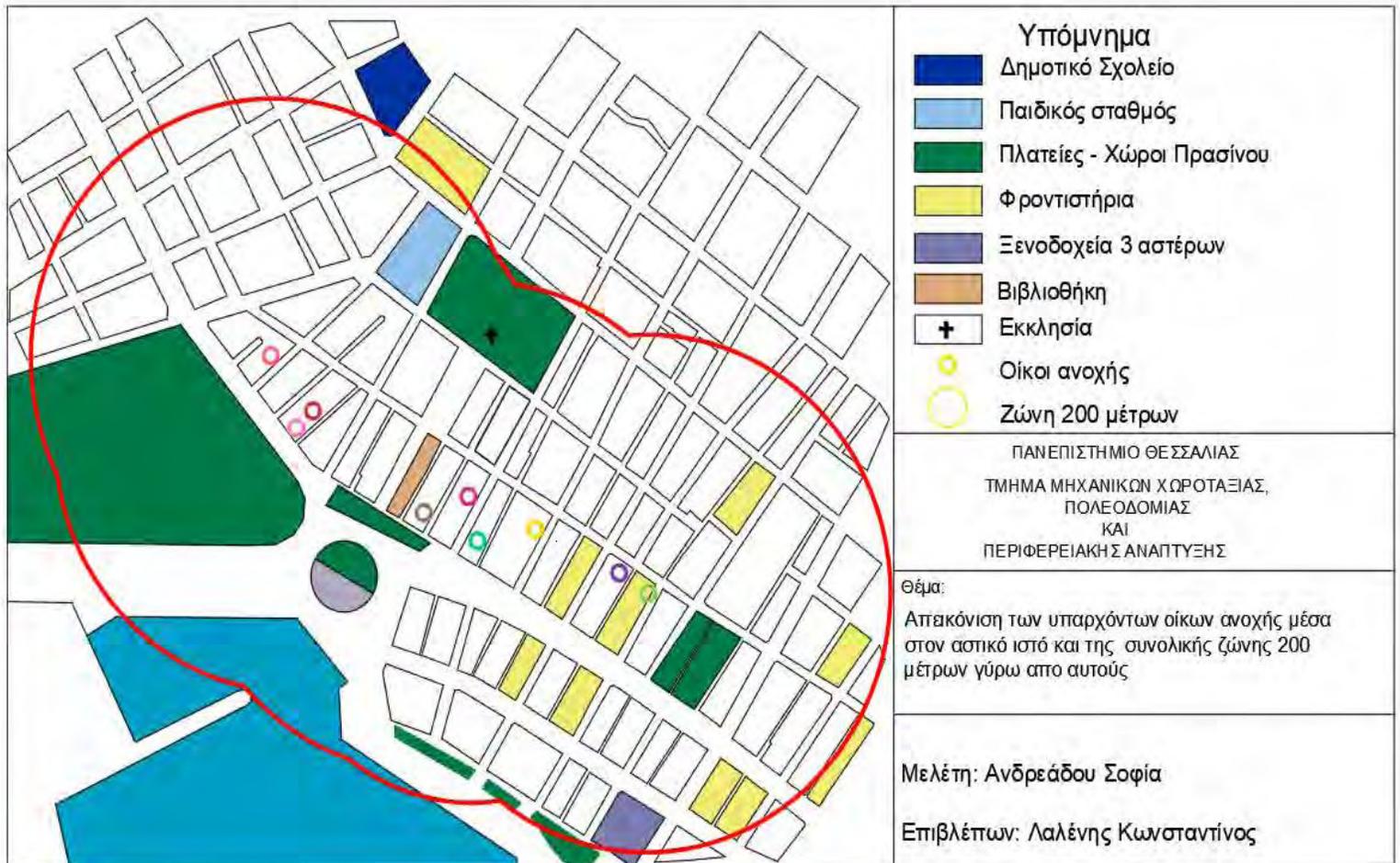
Official Website of WEHoville, Henry (Hank) Scott, (2015), «*Opinion: If Not in Your Backyard, Then in Whose Will Affordable Housing Go?*», the Development Venn diagram by Dr. Bruce M. Firestone

<https://www.wehoville.com/2015/10/02/opinion-if-not-in-your-backyard-then-in-whose-will-affordable-housing-go/>

Παραρτήματα

Παράρτημα I

Χάρτης 1 – Οι οίκοι ανοχής στην πόλη του Βόλου και το περίγραμμα της συνολικής τους ακτίνας των 200 μέτρων

Πηγή: Ανδρεάδου Σοφία, 2020

Παράρτημα II – Δειγματοληπτική έρευνα με ερωτηματολόγια στην περίπτωση του Βόλου
 Αρχικά, για να διευκολυνθεί η εξαγωγή συμπερασμάτων έπειτα από ανάλυση, οι ερωτηθέντες καλούνται να απαντήσουν σε κάποια προσωπικά στοιχεία όπως το φύλο, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση κ.α. Έπειτα ακολουθούν ποικίλες ερωτήσεις σχετικά με το αντικείμενο μελέτης, τη στάση της κοινωνίας απέναντι στη συγκεκριμένη -χαρακτηριζόμενη ως- ανεπιθύμητη λειτουργία. Δείγμα αποτέλεσαν 50 ερωτηθέντες στη ν περιοχή μελέτης. Τα εξαγόμενα πορίσματα αναπαραστάθηκαν σε διάφορων τύπων γραφήματα με προσδιοριστικό μέσο τα ποσοστά επί τις εκατό (%).

Παρακάτω παρατίθενται οι ερωτήσεις με τα εξαγόμενα πορίσματα.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ

- I. Προσδιορισμός της ταυτότητας φύλου: το 62% αποτέλεσε η επιλογή του γυναικείου φύλλου ενώ το 36% του ανδρικού και μόλις το 2% επέλεξε τη διαφορετική έμφυλη ταυτότητα.
- II. Ηλικιακή ομάδα: το 42% επέλεξε την απάντηση από 20 ετών και κάτω, το 26% στην 20-39, το 28% την 40-59 και μόλις το 4% την ηλικιακή ομάδα από 60 ετών και άνω.
- III. Απασχόληση/ενασχόληση: το 28% είναι δημόσιοι υπάλληλοι, το 24% είναι μαθητές/τριες, το 16% ελεύθεροι επαγγελματίες, το 14% ασχολούνται με τα οικιακά, το 6% έχουν φοιτητική ιδιότητα το 4% άνεργοι και ένα ίδιο ποσοστό της τάξης του 4% ιδιωτικοί υπάλληλοι. Τα μεγαλύτερα ποσοστά αφορούν τους δημόσιους υπάλληλους και τους μαθητές κυρίως λόγω των χρήσεων που υπάρχουν στη γειτονιά.
- IV. Τύπος νοικοκυριού: Το 64% κατοικεί με την οικογένειά του, το 24% κατοικεί σε μονομελές νοικοκυριό, το 8% κατοικεί με τον/ην σύντροφο, το 2% απλώς συγκατοικεί και ένα ακόμη 2% επέλεξε να μην απαντήσει.
- V. Ύπαρξη ανηλίκων εντός νοικοκυριού: το 50% επέλεξε να μην απαντήσει, το 24% απάντησε πως ναι ενώ το 26% απάντησε πως δεν υπάρχουν ανήλικοι εντός νοικοκυριού.
- VI. Σχέση ερωτηθέντων με την περιοχή μελέτης: το 60% δήλωσαν κάτοικοι της περιοχής, το 30% είναι άτομα που η απασχόλησή τους βρίσκεται στην περιοχή, το 6% ήταν επισκέπτες στην περιοχή, και το 4% επέλεξε την επιλογή «άλλο».
- VII. Μονιμότητα: το 56% δήλωσαν μόνιμοι κάτοικοι της περιοχής, το 16% πως δεν είναι κάτοικοι και το 28% δεν απάντησε.
- VIII. Ιδιοκτησιακό καθεστώς: το 50% έχουν ιδιόκτητη κατοικία, ενώ το 14% κατοικεί σε ενοικιαζόμενη, τέλος το 36% δεν απάντησε.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

- IX. Αίσθηση κατά την παραμονή στη γειτονιά εν παρουσία του καταστήματος κράτησης: το 46% δήλωσε αδιαφορία (δήλωση κυρίως των νεαρών ατόμων), το 24% νιώθει ανασφάλεια και το 20% του φόβο. Ένα 10% δήλωσε κάτι «διαφορετικό», όπως η ηχορύπανση σε περιπτώσεις που οι κρατούμενοι δεν σέβονται τις ώρες ησυχίας και η οργή/λύπη όταν ακουστούν επιφωνήματα π.χ. ουρλιαχτά.

- X. Γνώμη για την ύπαρξη του καταστήματος κράτησης εντός της γειτονιάς: το 18% των ερωτηθέντων απάντησε πως έχει αρνητική γνώμη ενώ ένα ποσοστό 14% απάντησε πως έχει σχεδόν αρνητική γνώμη. Το 44% αδιαφορεί, το 18% έχει σχεδόν θετική γνώμη και το 6% θετική.
- XI. Εάν έχετε θετική άποψη για την ύπαρξη του καταστήματος κράτησης, πείτε μας γιατί: το 66% δεν απάντησε εφόσον είχε αρνητική άποψη. Το 16% έκρινε πως δεν επηρεάζεται από την ύπαρξη και λειτουργία του καταστήματος κράτησης, το 8% δήλωσε πως χρειάζεται να υπάρχει ένας τέτοιος χώρος, το 6% δήλωσε ευχαριστημένο με την αυξημένη κίνηση των αστυνομικών σωμάτων και άρα μεγαλύτερη προστασία στην περιοχή. Το χαμηλότερο ποσοστό 4% έδωσε προτεραιότητα στην επίλυση άλλων τοπικών ζητημάτων.
- XII. Σε περιπτώσεις που η απάντηση ήταν αρνητική, αιτιολόγηση: το 56% δεν απάντησε καθότι είχε θετική άποψη, το 26% αισθάνεται φόβο/ανασφάλεια, το 8% συλλογίζεται την κακή φήμη που δημιουργείται για την περιοχή, ένα επίσης 8% διαφωνεί με την ανάμιξη των χρήσεων, καθώς το κατάστημα κράτησης δε συμβαδίζει με την κατοικία/εκπαίδευση κ.α. και το 2% δήλωσαν «άλλο» λόγο.
- XIII. Είναι αναγκαία η κοινωνική συναίνεση από τις γύρω λειτουργίες για την εγκατάσταση ενός τέτοιου χώρου στη γειτονιά; : το 14% ναι, την θεωρεί αναγκαία, το 16% πολύ αναγκαία, το 38% δήλωσε την επιλογή «αρκετά», ενώ το 22% δήλωσε χαμηλή αναγκαιότητα και ένα 10% θεωρεί πως δεν υπάρχει λόγος συναίνεσης.
- XIV. Σπουδαιότητα πλεονεκτημάτων από την ύπαρξη του καταστήματος κράτησης: το 22% δεν θεωρεί πως υπάρχουν πλεονεκτήματα, το 78% λαμβάνει υπόψιν το πόσο σημαντικό είναι η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, το 22% θεωρεί θετική τη διαφήμιση από την κακή φήμη που δημιουργείται για την περιοχή, το 18% πιστεύει στην αύξηση της προσπάθειας για παραπάνω πρόληψη της παραβατικότητας, το 12% θεωρείται πως προκύπτουν έσοδα για την τοπική κοινωνία και το 2% δήλωσε «κάτι άλλο».
- XV. Σπουδαιότητα μειονεκτημάτων από την ύπαρξη του καταστήματος κράτησης: το 38% θεωρεί σημαντικό τον φόβο γύρω από την πιθανότητα απόδρασης κρατούμενου, το 18% επέλεξε την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής λόγω ύπαρξης της συγκεκριμένης χρήσης στην περιοχή, το 4% προτιμούσε μια διαφορετική αξιοποίηση του χώρου, ενώ το 2% θεωρεί την περιοχή ανθυγιεινή εστία λόγω των ασθενειών που προκύπτουν.
- XVI. Σε τί βαθμό υπάρχει το αίσθημα συνεκτικότητας της γειτονιάς μεταξύ κατοίκων και απασχολούμενων (συμπεριλαμβανομένων και των υπαλλήλων εντός του καταστήματος κράτησης): το 18% θεωρεί ότι υπάρχει πολλή συνεκτικότητα (κανείς δεν ψήφισε πάρα πολύ) και το 30% δήλωσε ότι υπάρχει αρκετή ενώ το 44% δήλωσε καθόλου συνεκτικότητα και το 8% καθόλου.
- XVII. Εάν από τη θέση της εργασίας/κατοικίας των ερωτηθέντων υπάρχει οπτική επαφή με τους χώρους του καταστήματος: το 66% απάντησε πως υπάρχει η οπτική επαφή, ενώ το 34% πως όχι.
- XVIII. Σε τί βαθμό αφομοιώνεται το κατάστημα κράτησης στο οπτικό περιβάλλον: το 32% δεν απάντησε, το 8% ότι είναι πάρα πολύ αφομοιωμένοι οι χώροι αυτού και το 8% ότι είναι πολύ αφομοιωμένοι, το 28% ότι είναι αρκετά αφομοιωμένοι, το 14% ότι η αφομοίωση είναι λίγη και το 10% ότι είναι πολύ λίγη.

- XIX. Αν ήταν Γενικό (δίχως όριο ηλικίας για τους κρατούμενους) το κατάστημα κράτησης θα αυξανόταν η αίσθηση ασφάλειας: το 36% θα επηρεαζόταν λίγο, το 24% θα επηρεαζόταν αρκετά, το 20% θα επηρεαζόταν πάρα πολύ, το 14% καθόλου και το 6% θα επηρεαζόταν λίγο.
- XX. Αν η εξωτερική μορφή της συγκεκριμένης υποδομής ήταν πιο καλαίσθητη θα άλλαζε κάπως η αίσθηση της ασφάλειας: το 28% δεν θα επηρεαζόταν καθόλου, το 24% θα επηρεαζόταν αρκετά, το 20% λίγο, το 16% πολύ και το 12% πάρα πολύ.
- XXI. Τί πιστεύετε για την επιλογή τοποθεσίας του καταστήματος κράτησης: το 40% θεωρεί αναγκαία την αξιοποίηση των δημόσιων εκτάσεων εντός του αστικού ιστού, το 28% δήλωσε πως πρέπει να αξιοποιούνται οι όποιες δημόσιες εκτάσεις όπου και αν εντοπίζονται, το 16% συμφωνεί στην εξαγορά ιδιωτικών εκτάσεων (εάν δεν υπάρχουν δημόσιες εκτάσεις) για χωροθέτηση παρόμοιας λειτουργίας αλλά σε επαρκή απόσταση από τις υπόλοιπες λειτουργίες, το 12% θεωρεί σωστή την αναγκαστική απαλλοτρίωση των ιδιωτικών εκτάσεων έξω από τον αστικό χώρο και το 4% επέλεξε την επιλογή «άλλο».
- XXII. Βάσει των παραπάνω ερωτήσεων σε ποιο βαθμό το κατάστημα κράτησης θεωρείται ανεπιθύμητη χρήση εντός του αστικού ιστού: συνολικά το 60% το θεωρεί ανεπιθύμητη λειτουργία (κυρίως άτομα 40-59 και 60+ ετών αλλά και άτομα 20-39 ετών) ενώ το 32% λίγο και το 8% καθόλου.

Οι παραπάνω ερωτήσεις και διαπιστώσεις προκύπτουν από την έρευνα που προηγήθηκε το 2016, στο πλαίσιο επίσης πτυχιακής εργασίας από το συμφοιτητή και συνάδελφο Βασιλείου Όθωνα.

Παράρτημα III – Δειγματοληπτική έρευνα με ολιγόλεπτες συνεντεύξεις στην περίπτωση της Λάρισας

Ερωτήσεις:

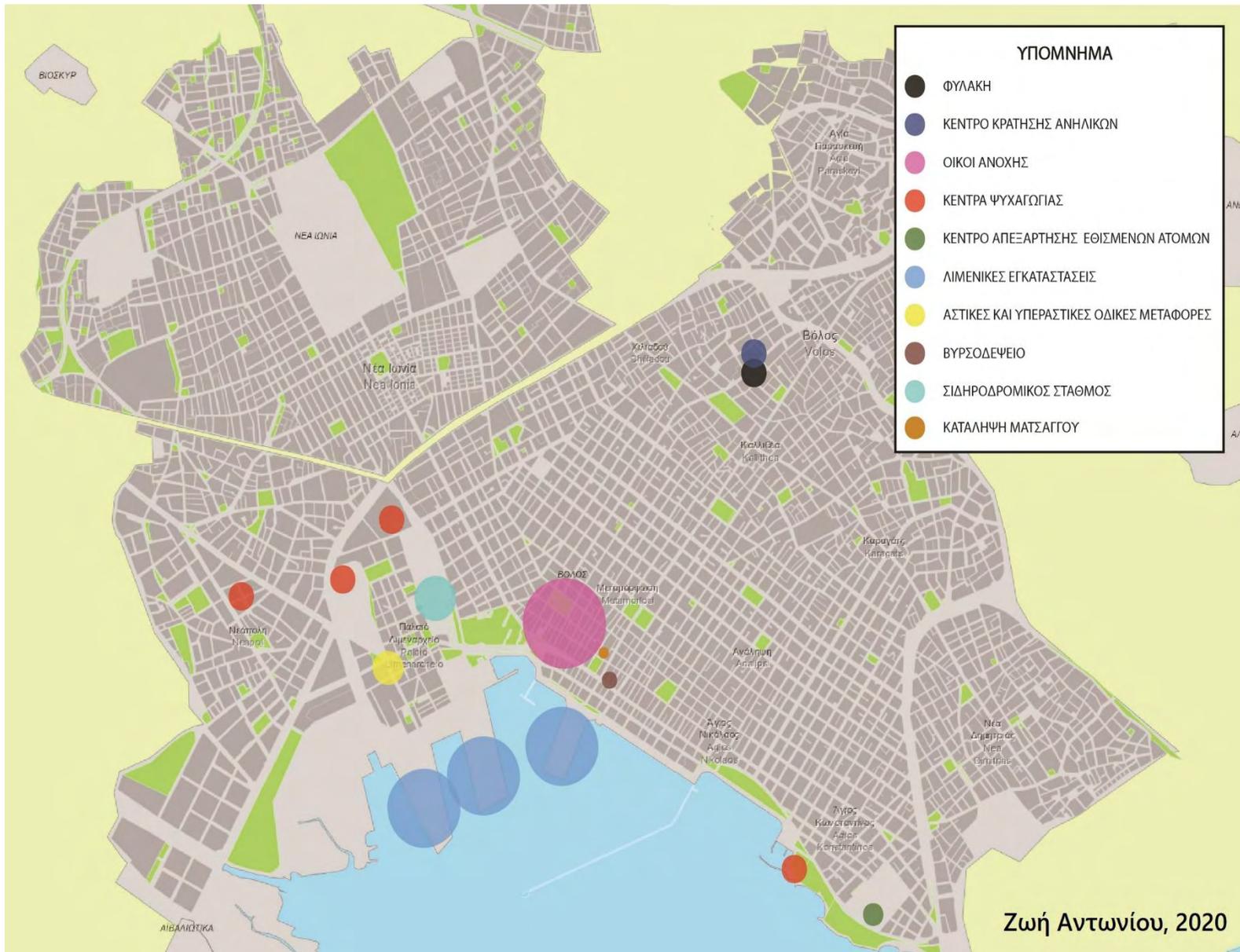
- 1) Φύλο :
  - Αρσενικό
  - Θηλυκό
  - Άλλο

- 2) Ηλικία :
  - <20
  - 20-39
  - 40-59
  - >60

- 3) Απασχόληση :
  - Άλλο
  - Άνεργος/η
  - Δημόσιος Υπάλληλος
  - Ελεύθερος Επαγγελματίας
  - Ιδιωτικός/ή Υπάλληλος
  - Οικιακά
  - Μαθητής/τρια
  - Φοιτητής/τρια

- 4) Οικογενειακή κατάσταση – τύπος νοικοκυριού :
  - Άλλο
  - Ζευγάρι
  - Μονομελές
  - Οικογένεια
  - Συγκατοίκηση

- 5) Ύπαρξη ανηλίκων εντός νοικοκυριού :
  - Ναι
  - Όχι

- 6) Σχέση ερωτηθέντων με την περιοχή μελέτης:
- Άλλο
  - Απασχολούμενος
  - Επισκέπτης
  - Κάτοικος
- 7) Ιδιοκτησιακό καθεστώς :
- Ενοικιαζόμενη
  - Ιδιότητα
  - Άλλο
- 8) Αίσθηση κατοίκων κατά τη διαμονή/παραμονή :
- Αδιαφορία
  - Άλλο
  - Ασφάλεια
  - Φόβος
- 9) Άποψη περί τοποθεσίας της LULU – εντός της γειτονιάς :
- Αδιάφορη
  - Αρνητική
  - Σχεδόν Αρνητική
  - Θετική
  - Σχεδόν Θετική
- 10) Αν η άποψη είναι θετική τότε για ποιον απ τους παρακάτω λόγους :
- Δεν επηρεάζεται η γειτονιά
  - Δημιουργία εσόδων και στις γειτονικές χρήσεις
  - Χρησιμότητα λειτουργίας
  - Χωρίς απάντηση
- 11) Αν η γνώμη σας είναι αρνητική τότε αιτιολογείστε βάσει των παρακάτω :
- Ανάμιξη χρήσεων γης (με εμπόριο, εστίαση, μουσική εκπαίδευση...)
  - Αίσθηση φόβου
  - Κακή φήμη για την περιοχή
  - Άλλο
  - Χωρίς απάντηση

- 12) Είναι αναγκαία η κοινωνική συναίνεση από τις γειτνιάζουσες λειτουργίες για την εγκατάσταση των οίκων ανοχής :
- Πάρα πολύ
  - Πολύ
  - Αρκετά
  - Λίγο
  - Καθόλου
- 13) Από τη θέση (κατοικίας/απασχόλησης) υπάρχει οπτική επαφή με τους οίκους ανοχής ;
- Ναι
  - Όχι
- 14) Τί γνώμη έχετε για την επιλογή τοποθεσίας των οίκων ανοχής ;
- Εντός αστικού ιστού οπουδήποτε
  - Εντός αστικού ιστού σε κατάλληλη απόσταση από τις άλλες χρήσεις
  - Εκτός αστικού ιστού οπουδήποτε
- 15) Με βάση τις απαντήσεις που επιλέχθηκαν, σε τι βαθμό κρίνετε ότι οι οίκοι ανοχής αποτελούν μια ανεπιθύμητη χρήση γης εντός των ορίων του αστικού ιστού ;
- Πάρα πολύ
  - Πολύ
  - Αρκετά
  - Λίγο
  - Καθόλου

Παράρτημα IV – Απεικόνιση των ανεπιθύμητων χρήσεων γης εντός του αστικού χώρου του Βόλου και της Λάρισας

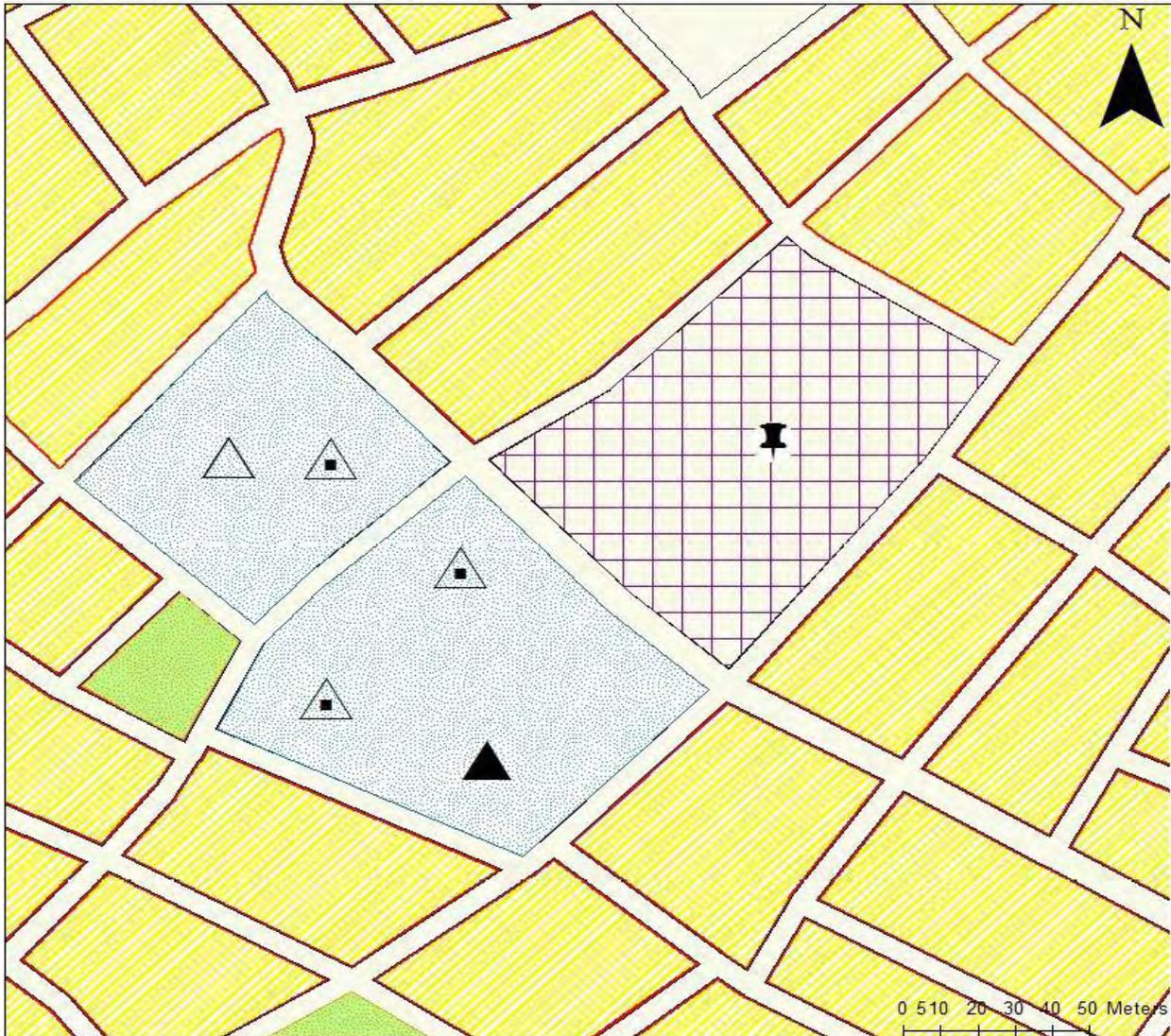
Χάρτης 1 - Στην πόλη του Βόλου

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

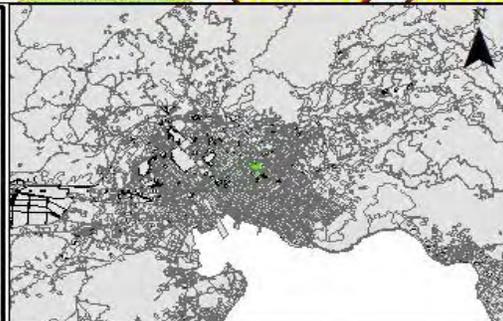
Στην εικόνα (χάρτης 2) που ακολουθεί, απεικονίζονται οι χρήσεις γης που γειτνιάζουν με το κατάστημα κράτησης νέων Βόλου. Κύριες λειτουργίες της περιοχής είναι η εκπαίδευση και η κατοικία, οι οποίες βρίσκονται πλησίον του καταστήματος κράτησης νέων.

**ΧΑΡΤΗΣ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗΣ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ
ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΕΚΚΝ ΒΟΛΟΥ**

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

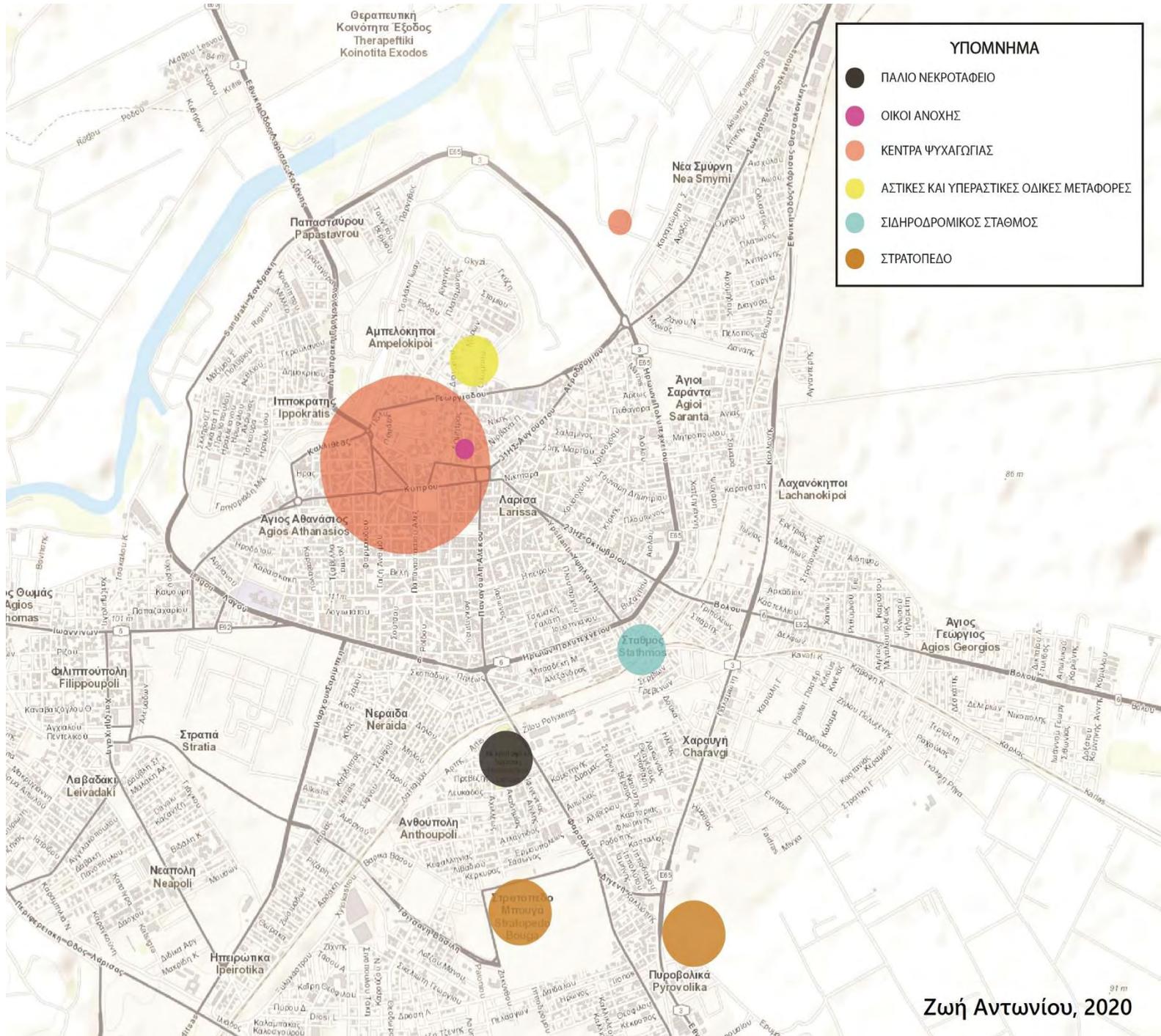
	ΚΑΤΟΙΚΙΑ
	ΕΙΔΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΝΕΩΝ ΒΟΛΟΥ
	ΑΣΤΙΚΟ ΠΡΑΣΙΝΟ
	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ
	ΛΥΚΕΙΟ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ,
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ: ΣΑΠΟΥΝΑΚΗΣ Α.
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:500
ΧΑΡΤΗΣ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗΣ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ
ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΕΚΚΝ ΒΟΛΟΥ
ΠΗΓΕΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ: ΓΠΣ ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ
(Φ.Ε.Κ. 1484/Β/2003)
ΦΟΙΤΗΤΗΣ: ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΟΘΩΝΑΣ
ΒΟΛΟΣ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2016

Πηγή: Βασιλείου Όθωνας, 2016

Χάρτης 3 - Στην πόλη της Λάρισσας

Πηγή: Ίδια επεξεργασία